

Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Tolga kommune

Arkivsak: 24/498
Møtedato/tid: 07.10.2024 kl. 13:00
Møtested: Rådhuset Brugata 38 2540 Tolga

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.

Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS
v/ Torbjørn Brandt på telefon 468 22 369 eller e-post: torbjorn.brandt@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Trondheim, 01.10.2024

Torill Eva Steien (sign.)
Nestleder/Fungerende leder av kontrollutvalget

Torbjørn Brandt
seniorrådgiver
Konsek Trøndelag

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør og Revisjon Midt-Norge SA

Sakliste

Saksnr.	Sakstittel
23/24	Forenkelt etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen - selvkost
24/24	Prosjektplan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon - Brukere med sammensatte behov
25/24	Oppfølging av forvaltningsrevisjon om etikk og varsling i kommunen
26/24	Budsjettkontroll for kontrollarbeidet per 30.09.2024
27/24	Budsjettforslag 2025 med forslag til økonomiplan 2025-2028 for kontrollarbeidet i Tolga kommune
28/24	Aktuelle artikler og tolkninger som gjelder kontrollarbeidet
29/24	Innspill til kontrollarbeidet
30/24	Referatsaker
31/24	Godkjenning av møteprotokoll

Forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen - selvkost

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

07.10.2024

Saknr

23/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-216

Arkivsaknr 23/297 - 11

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar revisors uttalelse om etterlevelse av bestemmelser som gjelder selvkost og bruk av selvkostfond, til orientering.

Vedlegg

Forenklet etterlevelseskontroll 2023 - Selvkost

Saksopplysninger

Kontrollutvalgets skal føre kontroll med den økonomiske forvaltningen i kommune, jf. kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav b. Forenklet etterlevelseskontroll er en del av denne kontrollen, jf. kommuneloven § 24-9.

Formålet er at kontrollen, innenfor en begrenset ressursramme, bidrar til å forebygge svakheter og for å sikre at kommunen følger sentrale bestemmelser og vedtak på økonomiområdet. Dette bygger opp under god økonomiforvaltning, åpenhet og tillit til kommunens forvaltningspraksis. Målsettingen er å etablere enkle og jevnlig kontrollhandlinger som fanger opp vesentlige svakheter i sentrale deler av økonomiforvaltningen.

Kontrollhandlingene kan blant annet foretas på områder hvor brudd har særlige økonomiske konsekvenser, eller i særlig grad svekker tilliten til økonomiforvaltningen. Kommunedirektøren er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at økonomiforvaltningen utøves i tråd med bestemmelser og vedtak, og at økonomiforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Revisor utfører forenklet etterlevelseskontroll med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301. Moderat sikkerhet defineres slik: klart lavere enn betryggende sikkerhet, men skal øke de tiltenkte brukernes tillit til informasjonen i en grad som er klart høyere enn ubetydelig.

Forenklet etterlevelseskontroll av økonomiforvaltningen omfatter ikke vurderinger av produktivitet, kostnadseffektivitet, kvalitet, måloppnåelse og virkninger. Slike vurderinger faller inn under forvaltningsrevisjon. Områder for forenklet etterlevelseskontroll kan være finansforvaltningen, selvkostområdene, offentlige anskaffelser og offentlig støtte. Andre områder som beregning av driftstilskudd til private barnehager, andre tilskudd/ overføringer til private, konsesjonsvilkår, kontraktsoppfølging kan også være aktuelt, listen er ikke uttømmende. Kontrollen er basert på en risiko og vesentlighetsvurdering som ble lagt frem for kontrollutvalget.

Revisor la frem sin risiko- og vesentlighetsvurdering til kontrollutvalget og besluttet å kontrollere etterlevelse av reglene for selvkostfond.

Revisor valgte å se på følgende:

1. Har kommunen etterlevd forskrift om selvkost § 8?
 - a. Overskudd er avsatt til selvkostfond og tilbakeført ved å finansiere fremtidige underskudd senest i det femte året etter at overskuddet oppsto.

- b. Underskudd er dekket inn ved bruk av selvkostfond eller fremført til dekning i et senere år. Fremført underskudd er dekket inn av fremtidige overskudd seneste i det femte året etter at underskuddet oppsto.
- c. Beregnede renteinntekter er tillagt selvkostfond.

Revisor har kontrollert selvkostfond for perioden 2019 – 2023.

Revisor konkluderer med følgende:

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Tolga kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene i selvkostforskriftens § 8.

Vurdering og konklusjon

Revisor har ikke funnet noe som tilsier at kommunen ikke etterlever bestemmelsen i forskrift om selvkost.

Sekretariat anbefaler at kontrollutvalget tar revisors attestasjonsuttalelse til orientering.

SA2024-0620 Etterlevelseskontroll Selvkost Tolga

Dokumentet er signert digitalt av følgende undertegnere:

- MONIKA SUNDT, signert 20.06.2024 med ID-Porten: BankID

Det signerte dokumentet inneholder

- En forside med informasjon om signaturene
- Alle originaldokumenter med signaturer på hver side
- Digitale signaturer

Dokumentet er forseglet av Posten Norge

Signeringen er gjort med digital signering levert av Posten Norge AS. Posten garanterer for autentisiteten og forseglingen av dette dokumentet.

Slik ser du at signaturene er gyldig

Hvis du åpner dette dokumentet i Adobe Reader, skal det stå øverst at dokumentet er sertifisert av Posten Norge AS. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke er endret etter signering.

Til kontrollutvalget i Tolga kommune**UAVHENGIG REVISORS ATTESTASJONSUTTALELSE OM ETTERLEVELSE AV BESTEMMELSER OG VEDTAK FOR ØKONOMIFORVALTNINGEN**

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Tolga kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på følgende områder:

Vi har i vår risiko- og vesentlighetsvurdering kommet frem til at vi for 2023 foretar kontroll på etterlevelse av reglene for selvkostfond.

Valgte kriterier:

Vi velger å se på følgende:

Har kommunen etterlevd forskrift om selvkost § 8

- Overskudd er avsatt til selvkostfond og tilbakeført ved å finansiere fremtidige underskudd senest i det femte året etter at overskuddet oppsto
- Underskudd er dekket inn ved bruk av selvkostfond eller fremført til dekning i et senere år. Fremført underskudd er dekket inn av fremtidige overskudd seneste i det femte året etter at underskuddet oppsto.
- Beregnete renteinntekter er tillagt selvkostfond

Vi har kontrollert selvkostfond for perioden 2019 – 2023.

Ledelsens ansvar for etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at økonomiforvaltningen utøves i tråd med bestemmelser og vedtak, og at økonomiforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi har utført oppdraget i samsvar med etiske retningslinjer for revisjonsselskapet, som inneholder uavhengighetskrav og andre krav basert på grunnleggende prinsipper om integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, fortrolighet og profesjonell opptreden.

I samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester) har Revisjon Midt-Norge SA et tilstrekkelig kvalitetskontrollsystem, herunder dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering.

Revisjon Midt-Norge SA

Brugata 2
7715 Steinkjer

 post@revisjonmidt norge.no
 907 30 300

www.revisjonmidt norge.no
Kontonummer: 4270.18.38658
Org.nr: 919 902 310 MVA

Dokumentet er signert digitalt av:

• MONIKA SUNDT, 20.06.2024

Forseglet av

Posten Norge

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen. Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området vi har foretatt forenklet etterlevelseskontroll.

Vi baserer oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering som er lagt frem for kontrollutvalget.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i henhold til RSK 301, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for at bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen etterleves. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene er gjenstand for revisors skjønn. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi gir derfor ikke uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i en revisjonsberetning.

Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Tolga kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene i selvkostforskriftens § 8.

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt påseansvar med økonomiforvaltningen og til Tolga kommunes informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål.

Stjørdal, 20. juni 2024

Monika Sundt
Oppdragsansvarlig revisor

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Revisjon Midt-Norge SA
Brugata 2
7715 Steinkjer

✉ post@revisjonmidt norge.no
☎ 907 30 300

www.revisjonmidt norge.no
Kontonummer: 4270.18.38658
Org.nr: 919 902 310 MVA

Dokumentet er signert digitalt av:

- MONIKA SUNDT, 20.06.2024

Forseglet av

Posten Norge

Prosjektplan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon - Brukere med sammensatte behov

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

07.10.2024

Saknr

24/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-217, TI-&58

Arkivsaknr 24/148 - 5

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget slutter seg til revisors prosjektplan, og ber revisjonen gjennomføre forvaltningsrevisjon med tema brukere med sammensatte behov tråd med prosjektplanen.

Vedlegg

Prosjektplan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon - Brukere med sammensatte behov

Saksopplysninger

Kontrollutvalget i Tolga kommune bestilte den 08.04.2024, sak 12/24, en forvaltningsrevisjon innenfor helse og omsorg. Kontrollutvalget ønsket at revisor ser på utfordringer knyttet til bygningsmassen og tilrettelegging av tilbudet til brukere med sammensatte behov. Prosjektet er bestilt med utgangspunkt i plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024. I kontrollutvalgets møte 13.05.2024, sak 19/24, ble forslag til spissing av tema behandlet.

Formålet med forvaltningsrevisjonen er å undersøke om Tolga kommune ivaretar brukere med sammensatte behov.

Revisor har med utgangspunkt i bestilling i sak 12/24 og sak 19/24 utarbeidet følgende problemstillinger som søkes besvart eller belyst gjennom forvaltningsrevisjonen:

- Har Tolga kommune en tilfredsstillende praksis for tildeling av tjenester til brukere med sammensatte behov?
 - Kartlegging av behov
 - Tilbud tilpasset individuelle behov
 - Enkeltvedtak
 - Evaluering av tjenester
 - Brukermedvirkning
- Legger kommunen til rette for forsvarlige pleie- og omsorgstjenester til brukere med sammensatte behov?
 - Egnede bolig
 - Aktivitetstilbud, herunder dagaktivitet og arbeidsrettede tiltak

For å besvare disse problemstillingene foreslår foreslår en ressursramme for inntil 250 timer med leveringstidspunkt 1. mai 2025.

Revisor avgrensner mot å undersøke samhandling mellom tjenestene for brukere med sammensatte behov. Dette er et stort tema, og av ressurs hensyn mener revisor at denne problemstillingen ikke lar seg undersøke innenfor gitte ressursrammer.

Det vises til vedlagt prosjektplan, samt utskrift fra sakene 12/24 og 19/24 for flere opplysninger. Revisor vil presentere prosjektplanen i møtet.

Vurdering og konklusjon

Med unntak av den avgrensning revisor har foretatt er prosjektplanen er i tråd med kontrollutvalgets bestilling og vedtak. Sekretariatet mener avgrensningen er hensiktsmessig og støtter revisor i dette.

Kontrollutvalget kan slutte seg til prosjektplanen og utvalget kan legge revisors forslag til problemstilling, ressursramme samt leveringstidspunkt til grunn for det videre arbeidet med forvaltningsrevisjonen.

Brukere med sammensatte behov

Tolga kommune

Prosjektplan forvaltningsrevisjon

1 FAKTA OM OPPDRAGET

FORMÅL

Formålet med forvaltningsrevisjonen er å undersøke om Tolga kommune ivaretar brukere med sammensatte behov.

PROBLEMSTILLINGER

- Har Tolga kommune en tilfredsstillende praksis for tildeling av tjenester til brukere med sammensatte behov?
 - Kartlegging av behov
 - Tilbud tilpasset individuelle behov
 - Enkeltvedtak
 - Evaluering av tjenester
 - Brukermedvirkning
- Legger kommunen til rette for forsvarlige pleie- og omsorgstjenester til brukere med sammensatte behov?
 - Egnede bolig
 - Aktivitetstilbud, herunder dagaktivitet og arbeidsrettede tiltak

TIDS- OG RESSURSBRUK

Timeforbruk: inntil 250 timer

Rapport til sekretær: innen 1. mai 2025

OPPDRAGSANSVARLIG REVISOR

Merete Montero

merete.montero@revisjonmidtnorge.no

2 MANDAT

I dette kapittelet redegjøres det for bestillingen.

2.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Tolga kommune bestilte den 08.04.2024, sak 12/24, en forvaltningsrevisjon innenfor helse og omsorg. Kontrollutvalget ønsker at man ser på utfordringer knyttet til bygningsmassen og tilrettelegging av tilbudet til brukere med sammensatte behov. Prosjektet er bestilt med utgangspunkt i plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024.

I kontrollutvalgets møte 13.05.2024, sak 19/24, ble forslag til spissing av tema behandlet. Sekretariatet foreslo følgende mulige problemstillinger:

- I hvilken grad er vedtak om tjenester til brukere med sammensatte behov i samsvar med aktuelle bestemmelser i lov og forskrift?
- I hvilken grad er det etablert et tilfredsstillende system for oppfølging av etablerte mål for brukere med sammensatte behov?
- I hvilken grad har kommunen etablert et tilfredsstillende tilbud for brukere med sammensatte behov når det gjelder blant annet;
 - Bolig?
 - Individuell oppfølging?
 - Aktivitetstilbud?
 - Støtte til å delta i meningsfullt arbeid?
- I hvilken grad er det lagt til rette for god samhandling mellom tjenestene for brukere med sammensatte behov?
- I hvilken grad har tjenestene en systematisk tilnærming til involvering av bruker- og pårørende når det kommer til tildeling og evaluering av ulike tilbud?

Det ble fattet følgende vedtak:

Kontrollutvalget bestiller en forvaltningsrevisjon innen helse og omsorg med tema tilbud til brukere med sammensatte behov og ber revisjonen utarbeide en prosjektplan i tråd med kontrollutvalgets innspill og problemstillinger og som leveres sekretariatet innen 26.08.2024.

Ifølge sekretær ønsker kontrollutvalget at problemstillingene i saksframlegget legges til grunn.

2.2 Kommunens ansvar for brukere med sammensatte behov

Personer med sammensatte behov kjennetegnes ved at de har symptomer og faktorer som er vevd sammen¹. I tillegg til helsemessige utfordringer, kan vedkommende ha utfordringer knyttet til sosial fungeringsevne og håndtering av dagliglivet. Dette kan for eksempel være utfordringer knyttet til bolig, økonomi, aktivitet og meningsfull fritid, tannhelse og ernæring.

Norske kommuner har et omfattende ansvar for å sikre at personer med sammensatte behov får nødvendige helse- og omsorgstjenester². Kommunen skal sørge for at brukere med sammensatte behov mottar et helhetlig tjenestetilbud som dekker alle nødvendige helse- og omsorgstjenester, som er tilpasset brukerens behov. Dette krever ofte tverrfaglig samarbeid, individuell planlegging og koordinerte tjenester på tvers av ulike sektorer.

Brukere har rett til medvirkning, informasjon og samtykke³. Brukere og pårørende skal involveres aktivt i planlegging, gjennomføring og evaluering av tjenestene. Tjenestene skal være basert på hva brukeren opplever som viktig i sitt liv. Dette innebærer blant annet å fokusere på brukerens funksjon og ikke bare diagnoser.

For brukere under 67 år er det ofte fokus på opplæring, arbeidstrening og rehabilitering. Kommunen skal tilby tjenester som fremmer selvstendighet og muligheter for å delta i arbeidslivet. Dette inkluderer arbeidsrettede tiltak⁴ og rehabilitering og habilitering⁵. For brukere under 67 år er det også fokus på aktivitetstilbud som kan inkludere fritidsaktiviteter, sport, kultur og andre sosiale aktiviteter. Disse tilbudene er viktige for å fremme sosial inkludering og personlig utvikling⁶.

Kommunen har plikt til å gi individuelt tilpasset bistand til personer som trenger dette for å skaffe eller beholde en egnet bolig⁷. Personer med sammensatte behov kan ha behov for tilrettelagte boliger med nødvendig bemanning og støttefunksjoner.

Videre skal kommunen ha systemer for ledelse og kvalitetsforbedring som sikrer at tjenestene er i tråd med lovpålagte krav og god praksis⁸. Kommunen skal ha systemer for å håndtere

¹ Helsedirektoratets veileder – oppfølging av personer med store og sammensatte behov

² Helse- og omsorgstjenesteloven

³ Pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 3 og 4

⁴ Tiltaksforskriften kapittel 14 om varig tilrettelagt arbeid

⁵ Forskrift om habilitering, rehabilitering og koordinator

⁶ Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2

⁷ Boligsosialloven

⁸ Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten

avvik og forbedre tjenestene kontinuerlig. Kommunen skal regelmessig evaluere tjenestene og bruke tilbakemeldinger fra brukere og pårørende for å forbedre tilbudet.

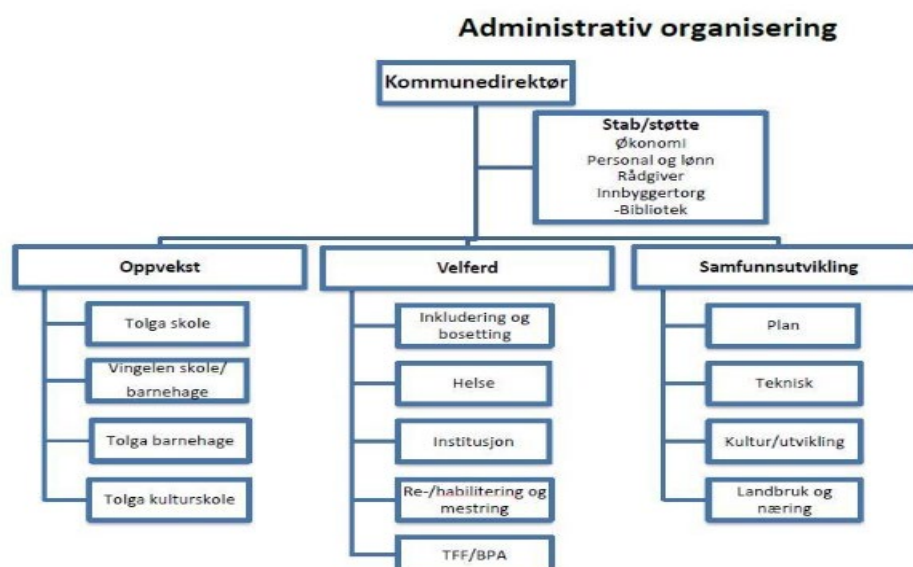
2.3 Kommunens organisering

Velferdsområdet er organisert direkte under kommunedirektør. Det er dette området som vil være gjenstand for revisors undersøkelser.

Organisasjonskart Tolga kommune

TOLGA KOMMUNE

Interkommunale tjenester:

NAV, Tynset vertskommune
Barnevern, Tynset vertskommune
TATO, interkommunalt samarbeid Tynset, Alvdal og Tolga
IKT Fjellregionen IKS (FARTT)

Kilde: Tolga kommune

3 PROSJEKTDESIGN

Dette kapittelet redegjør for revisors forslag til løsning av oppdraget.

3.1 Problemstillinger

- Har Tolga kommune en tilfredsstillende praksis for tildeling av tjenester til brukere med sammensatte behov?
 - Kartlegging av behov
 - Tilbud tilpasset individuelle behov
 - Enkeltvedtak
 - Evaluering av tjenester
 - Brukermedvirkning
- Legger kommunen til rette for forsvarlige pleie- og omsorgstjenester til brukere med sammensatte behov?
 - Egnede bolig
 - Aktivitetstilbud, herunder dagaktivitet og arbeidsrettede tiltak

3.2 Avgrensning

Revisor vil fokusere på tjenester innenfor velferdsområdet i kommunen.

Videre vil revisor fokusere på voksne brukere mellom 18-67 med sammensatte behov, som mottar flere ulike typer kommunale tjenester.

Ved undersøkelse av problemstillingen vil revisor avgrense prosjektet til et utvalg saker de siste fem årene.

I forslag til problemstillinger utformet av sekretær, var det også et forslag om å undersøke samhandling mellom tjenestene for brukere med sammensatte behov. Dette er et stort tema, og av ressurs hensyn avgrenser vi bort fra denne problemstillingen.

3.3 Kilder til kriterier

Aktuelle kilder til revisjonskriterier:

- Helse- og omsorgstjenesteloven
- Pasient- og brukerrettighetsloven
- Sosialtjenesteloven
- Boligsosialloven
- Forskrift om habilitering, rehabilitering og koordinator
- Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten

- Forskrift om arbeidsmarkedstiltak
- Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten
- Helsedirektoratets veileder for oppfølging av personer med store og sammensatte behov

3.4 Metoder for innsamling av data

Revisor vil ta utgangspunkt i flere ulike datakilder som til sammen gir et bredt oversiktsbilde over hvordan kommunen ivaretar brukere med sammensatte behov.

En gjennomgang av rutiner, prosedyrer og retningslinjer i kommunen vil kunne gi en forståelse av hvordan kommunen arbeider systematisk med å ivareta brukere med sammensatte behov.

Kvalitative intervju vil gi utfyllende informasjon. Revisor vil gjennomføre intervju med utvalgte ledere og eventuelt ansatte i tjenestene. Det kan også være aktuelt å innhente informasjon fra eksterne samarbeidspartnere, som vernede bedrifter og frivillige organisasjoner.

Revisor vil gjennomgå enkeltvedtak for brukere med sammensatte behov. Hensikten er å undersøke om kommunen fatter enkeltvedtak i tråd med regelverket.

4 PROSJEKTORGANISERING

4.1 Prosjektteam

Oppdragsansvarlig revisor	Merete M. Montero
Prosjektmedarbeider	Anne Grete Wold
Kvalitetssikrer	Marit Ingunn Holmvik
Kvalitetssikrer	Anna Ølnes

4.2 Milepælsplan

Bestillingsdato	13.05.24
Prosjektplan til sekretær	26.08.24
Oppstartsmøte	Innen begynnelsen av oktober 2024
Datainnsamling ferdig	Innen mars 2025
Rapport til uttalelse	Mars/april 2025
Rapport til sekretær	Innen 1. mai 2025

Trondheim 26.08.24

Merete M. Montero

Oppdragsansvarlig revisor

VEDLEGG 1: UAVHENGIGHETSERKLÆRING

Revisors egen vurdering i forbindelse med forvaltningsrevisjonsprosjekt:
Brukere med sammensatte behov

Prosjektnr: FR1303	Kommune: Tolga
--------------------	----------------

Hovedreferanse:
Kommuneloven § 24-4
Forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3
Standard for forvaltningsrevisjon RSK 001 pkt. 8

Ansettelsesforhold:	Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn Revisjon Midt-Norge SA
Medlem i styrende organer	Undertegnede er ikke medlem av styrende organ i noen virksomhet som ovenfor nevnte kommune deltar i.
Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.
Nærstående	Undertegnede har ikke nærstående som har tilknytning til ovenfor nevnte kommune som har betydning for uavhengighet og objektivitet.
Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	Før slike tjenester utføres foretas en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriften § 18, skal revisor ikke utføre tjenesten. Hvert enkelt tilfelle må vurderes særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Paragrafen sier at også slike veiledninger må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor ovenfor nevnte kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.
Tjenesten under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor ovenfor nevnte kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	Undertegnede opptre ikke som fullmektig for ovenfor nevnte kommune.
Andre særegne forhold	Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til uavhengighet og objektivitet.

Sted: Trondheim Dato: 19.08.24

Rolle: Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Navn: Merete M. Montero

Revisjon Midt-Norge SA
Brugata 2
7716 Steinkjer

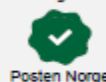
post@revisjonmidt norge.no
907 30 300

www.revisjonmidt norge.no
Kontonummer: 4270.18.38658
Org.nr: 919 90 2310 MVA

Dokumentet er signert digitalt av:

• MERETE MYKLEBUST MONTERO, 19.08.2024

Forseglet av

Posten Norge

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no

Oppfølging av forvaltningsrevisjon om etikk og varsling i kommunen

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

07.10.2024

Saknr

25/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt**Arkivkode** FE-217, TI-&58**Arkivsaknr** 23/63 - 9

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelse om oppfølging av kommunestyrets vedtak 109/23 som gjaldt forvaltningsrevisjon med tema etikk og varsling, til orientering.

Vedlegg

Kommunedirektørens tilbakemelding til kontrollutvalget

Kommunestyrets sak 109-23

Etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte - 2024

Etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte - 2023

Er varsling det rette 2024

Er varsling det rette 2023

Varsling - prosedyre 2024

Varsling - prosedyre 2023

Saksopplysninger:

Kontrollutvalget sendte over rapport fra forvaltningsrevisjon til kommunestyret.

Kommunestyret fattet den 14.12.23 følgende vedtak i sak 109/23:

Forvaltningsrevisjonsrapporten «Etikk og varsling» av 14.11.23 tas til etterretning.

Tolga kommune følger revisors anbefalinger og kommunestyret ber kommunedirektøren om å sikre at:

- *Retningslinjene vedtas i kommunestyret. Administrasjonsutvalget kan ikke binde folkevalgte i kommunestyret*
- *Bierverv omtales*
- *Informasjon i styrevervregisteret oppdateres*
- *Ulike sektorer har regelmessig etisk refleksjon*
- *Varslingsrutinen omtaler muligheten til å varsle til media og via advokat*
- *Det tydeliggjøres hvordan ansatte kan varsle elektronisk*

Varsling tas opp regelmessig som tema med ansatte Videre bes kommunedirektøren foreta en vurdering i forhold til:

- *Om e-post er egnet kanal for mottak av varsel*
- *Om sjekklisten for varsling er en god veiledning for de ansatte*

Kommunedirektøren rapporterer til kontrollutvalget om iverksatte tiltak innen 10.08.24.

I forlengelsen av dette vedtaket la kommunedirektøren frem etiske retningslinjer til behandling i kommunestyret samt prosedyre for varsling. Kommunestyret fattet den 13.06.24 følgende vedtak i sak 30/24:

1. Kommunestyret vedtar etiske retningslinjer som framlagt.
2. Kommunestyret slutter seg til prosedyre for varsling.

Kommunedirektøren har oversendt aktuelle dokumenter i saken, se vedleggene som gjelder etiske retningslinjer og varslingsprosedyrer. I tillegg vil kommunedirektøren eller den kommunedirektøren utpeker orientere utvalget muntlig i dagens møte.

Vurdering og konklusjon

Om det ikke kommer frem opplysninger som gjør det nødvendig med videre oppfølging kan utvalget ta kommunedirektørens edegjørelse til orientering. Kontrollutvalget må på selvstendig grunnlag vurdere om utvalget vil ta den gitte informasjonen til orientering eller om det er behov for videre oppfølging. Sekretariatet mener oppfølging svarer ut kommunestyrets vedtak og at forvaltningsrevisjon som gjelder etikk og varsling kan anses som fulgt opp og dermed avsluttes.

Konsek Trøndelag Iks
Postboks 2564
7735 Steinkjer

Vår ref.
24/609 - 2

Deres ref.

Saksbehandler
Kari Sundmoen Jordet

Dato
20.06.2024

Etiske retningslinjer - Tolga kommune

Kommunestyret har i møte 13.06.2024 fattet følgende vedtak 30/24

1. Kommunestyret vedtar etiske retningslinjer som framlagt.
2. Kommunestyret slutter seg til prosedyre for varsling.

Klage på vedtak:

Du har rett til å klage på vedtaket som du har fått melding om.

Klagefristen er 3 uker fra du mottok melding om vedtaket. Dersom du klager for sent, kan vi se bort fra klagen. Du kan søke om å få forlenget fristen.

I klagen må det presiseres hvilket vedtak det klages over, hva som er årsaken til klagen og evt. hvilke endringer som du ønsker. Det bør også opplyses om eventuelle andre forhold som kan ha betydning for klagen. Klagen må undertegnes.

Klagen skal sendes til kommunen, som vil vurdere saken på nytt. Dersom vedtaket opprettholdes helt eller delvis, vil saken bli oversendt til **<felt for utfylling>xxxxx**, som er klageinstans, for endelig avgjørelse.

Du har anledning til å se dokumentene i saken. Du må i tilfelle ta kontakt med oss. Vi vil også kunne gi nærmere opplysninger om framgangsmåten ved klagebehandlingen.

Med hilsen

Kari Sundmoen Jordet
Konsulent innbyggertorg

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi til:

Konsek Trøndelag Iks Avd Fjell

Rytrøa 14

2550

Os I Østerdalen

Vedlegg:

Rapport etikk og varsling Tolga.pdf

400_Etiske_retningslinjer_for_ansatte_og_folkevalgte_i_Tolga_kommune_231023

Kommunestyret_130624_Etiske_retningslinjer_for_ansatte_og_folkevalgte_Tolga_kommune

Varsling_prosedyre_011123

Postadresse:
Brugata 38
2540 Tolga

Besøksadresse:

Telefon:
62 49 65 00

E-post:
postmottak@tolga.kommune.no
Internett:
www.tolga.kommune.no

Org.nr.:
94 01 92 404

Vedlegg:

Er varsling det rette_ versjon_2023

Er varsling det rett_revidert versjon 2024

Forvaltningsrevisjon om etikk og varsling i kommunen

Varsling_prosedyre_revidert_130624

Andre mottakere:

Konsek Trøndelag Iks

Postboks 2564

7735

Steinkjer

KOPPI

Saksframlegg

Vår ref.: 24/609 - 1	Dato: 28.05.2024	Saksbehandler: Harald Sørli
Behandling av saken:		
Saksnr. 30/24	Utvalg Kommunestyret	Møtedato 13.06.2024

Etiske retningslinjer - Tolga kommune

Etiske retningslinjer og prosedyre for varsling

Kortversjon av saken:

Oppfølging av rapport fra forvaltningsrevisjon om etikk og varsling

Saksopplysninger:

Kontrollutvalget bestilte forvaltningsrevisjonen 05.12.22 – sak 35/22 for området etikk og varsling. Prosjektplan ble behandlet i sak 01/23 den 6. februar 2023, hvor problemstillingene og rammene for prosjektet ble fastsatt. Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Tolga kommunes kontrollutvalg i perioden fra april 2023 til november 2023.

Saksvurdering:

Etter gjennomgang av rapporten og anbefaling fra revisor og innstilling fra Kontrollutvalget vedtok kommunestyret følgende, kommunestyresak 109/23 14.12. 2023:

Forvaltningsrevisjonsrapporten «Etikk og varsling» av 14.11.23 tas til etterretning.

Tolga kommune følger revisors anbefalinger og kommunestyret ber kommunedirektøren om å sikre at:

- Retningslinjene vedtas i kommunestyret. Administrasjonsutvalget kan ikke binde folkevalgte i kommunestyret
- Bierverv omtales
- Informasjon i styreverv registeret oppdateres
- Ulike sektorer har regelmessig etisk refleksjon
- Varslingsrutinen omtaler muligheten til å varsle til media og via advokat
- Det tydeliggjøres hvordan ansatte kan varsle elektronisk
- Varsling tas opp regelmessig som tema med ansatte

Videre bes kommunedirektøren foreta en vurdering i forhold til:

- Om e-post er egnet kanal for mottak av varsel
- Om sjekklisten for varsling er en god veiledning for de ansatte

Kommunedirektøren rapporterer til kontrollutvalget om iverksatte tiltak innen 10.08.24

Administrasjonen har gjennomgått og revidert etiske retningslinjer. I tillegg er rutine for varsling gjennomgått og revidert. Revisors anbefalinger er tatt inn i de reviderte prosedyrene.

Vedlagt er forslag til Etiske retningslinjer og revidert prosedyre for varsling inkl. tydeliggjøring av hvordan ansatte kan varsle elektronisk(link inne i prosedyren i Compilo)

Kommunedirektørens innstilling:

1 Kommunestyret vedtar etiske retningslinjer som framlagt.

2 Kommunestyret slutter seg til prosedyre for varsling.

Kommunestyret 13.06.2024

Behandling

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Kommunestyret vedtar etiske retningslinjer som framlagt.
2. Kommunestyret slutter seg til prosedyre for varsling.

Saksframlegg

Vår ref.: 23/10886 - 2	Dato: 05.12.2023	Saksbehandler:
Behandling av saken:		
Saksnr. 109/23	Utvalg Kommunestyret	Møtedato 14.12.2023

Forvaltningsrevisjon om etikk og varsling i kommunen

Kortversjon av saken:

Behandlet i kontrollutvalget i møte 04.12.2023, saknr 32/23

Saksopplysninger:

Kontrollutvalget skal påse at forvaltningsrevisjon gjennomføres, jf. lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 23-2 punkt c). Forvaltningsrevisjon innebærer å gjøre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger.

Kontrollutvalget bestilte forvaltningsrevisjonen 05.12.22 – sak 35/22 for området etikk og varsling. Prosjektplan ble behandlet i sak 01/23 den 6. februar 2023, hvor problemstillingene og rammene for prosjektet ble fastsatt.

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Tolga kommunes kontrollutvalg i perioden fra april 2023 til november 2023.

Revisors uavhengighetserklæring fulgte som vedlegg til prosjektplanen.

Problemstillinger:

Følgende problemstillinger er besvart i rapporten:

- Har Tolga kommune lagt til rette for å sikre gode etiske holdninger og handlinger i egen organisasjon?
 - Har kommunen oppdaterte etiske retningslinjer?
 - Er de etiske retningslinjene tilgjengelig for ansatte?
 - Er ansatte informert om/gitt opplæring i de etiske retningslinjene?
 - Drøftes etikk og etiske retningslinjer jevnlig på enhetene i kommunen?
- Har Tolga kommune lagt til rette for forsvarlig varsling ihht arbeidsmiljøloven?
 - Har kommunen oppdaterte varslingsrutiner?
 - Er varslingsrutinene lett tilgjengelig for ansatte?
 - Er det informert om/gitt opplæring i varslingsrutinene til ansatte?

Kommunedirektørens uttalelse:

En foreløpig rapport ble sendt på høring til kommunedirektør i Tolga kommune 26.10.2023.

Revisor mottok høringsuttalelse fra kommunedirektøren i epost av 13.11.2023. Høringsvaret er i sin helhet er vedlagt rapporten i vedlegg to.

Revisors konklusjon:

- Har Tolga kommune lagt til rette for å sikre gode etiske holdninger og handlinger i egen organisasjon?

Revisor konkluderer med at Tolga kommune i noen grad har lagt til rette for å sikre gode etiske holdninger og handlinger i egen organisasjon. Kommunen har utarbeidet etiske retningslinjer, som gjelder for både ansatte og folkevalgte. Retningslinjen er tilgjengelig for alle.

Revisor ser følgende forbedringspotensiale:

- Retningslinjene bør vedtas i kommunestyret. Administrasjonsutvalget kan ikke binde folkevalgte i kommunestyret
- Bierverv bør bli omtalt
- Informasjon i styrevervregisteret bør være oppdatert
- Sørge for regelmessig etisk refleksjon i de ulike sektorene

- **Har Tolga kommune lagt til rette for forsvarlig varsling ihht arbeidsmiljøloven?**

Revisor konkluderer med at Tolga kommune i noen grad har lagt til rette for forsvarlig varsling i henhold til arbeidsmiljøloven. Kommunen har oppdaterte varslingsrutiner, som er lett tilgjengelig for ansatte.

Revisor ser følgende forbedringspotensial:

- Varslingsrutinen bør omtale muligheten til å varsle til media og via advokat
- Tydeliggjøre hvordan ansatte kan varsle elektronisk
- Vurdere om e-post er egnet kanal for mottak av varsel
- Vurdere om sjekklisten for varsling er en god veiledning for de ansatte
- Ta opp varsling regelmessig som tema med ansatte

Revisjonens anbefalinger:

Revisor anbefaler at kommunen har fokus på de svakheter som er avdekket.

Konklusjon:

Sekretariatet er av den oppfatning at Revisjon Midt-Norge SA har avgitt en rapport i tråd med vedtatt prosjektbeskrivelse.

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget slutter seg til anbefalingen i rapporten og videresender den til kommunestyret for endelig behandling.

Forslag til vedtak:

Forvaltningsrevisjonsrapporten «Etikk og varsling» av 14.11.23 tas til etterretning.

Tolga kommune følger revisors anbefalinger og kommunestyret ber kommunedirektøren om å sikre at:

- Retningslinjene vedtas i kommunestyret. Administrasjonsutvalget kan ikke binde folkevalgte i kommunestyret
- Bierverv omtales

- Informasjon i styrevervregisteret oppdateres
- Ulike sektorer har regelmessig etisk refleksjon
- Varslingsrutinen omtaler muligheten til å varsle til media og via advokat
- Det tydeliggjøres hvordan ansatte kan varsle elektronisk
- Varsling tas opp regelmessig som tema med ansatte

Videre bes kommunedirektøren foreta en vurdering i forhold til:

- Om e-post er egnet kanal for mottak av varsel
- Om sjekklisten for varsling er en god veiledning for de ansatte

Kommunedirektøren rapporterer til kontrollutvalget om iverksatte tiltak innen 10.08.24.

Behandling:

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor deltok via Teams og gikk igjennom en presentasjon om arbeidet med rapporten. Hun svarte på spørsmål underveis. Sekretariatets forslag enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Forvaltningsrevisjonsrapporten «Etikk og varsling» av 14.11.23 tas til etterretning.

Tolga kommune følger revisors anbefalinger og kommunestyret ber kommunedirektøren om å sikre at:

- Retningslinjene vedtas i kommunestyret. Administrasjonsutvalget kan ikke binde folkevalgte i kommunestyret
- Bierverv omtales
- Informasjon i styrevervregisteret oppdateres
- Ulike sektorer har regelmessig etisk refleksjon
- Varslingsrutinen omtaler muligheten til å varsle til media og via advokat
- Det tydeliggjøres hvordan ansatte kan varsle elektronisk
- Varsling tas opp regelmessig som tema med ansatte

Videre bes kommunedirektøren foreta en vurdering i forhold til:

- Om e-post er egnet kanal for mottak av varsel
- Om sjekklisten for varsling er en god veiledning for de ansatte

Kommunedirektøren rapporterer til kontrollutvalget om iverksatte tiltak innen 10.08.24.

Vedtaketts konsekvenser for klima og miljø:

Fondsbehandling:

Råd og utvalg:

Kontrollutvalgets innstilling:

Forvaltningsrevisjonsrapporten «Etikk og varsling» av 14.11.23 tas til etterretning.

Tolga kommune følger revisors anbefalinger og kommunestyret ber kommunedirektøren om å sikre at:

- Retningslinjene vedtas i kommunestyret. Administrasjonsutvalget kan ikke binde folkevalgte i kommunestyret
- Bierverv omtales
- Informasjon i styrevervregisteret oppdateres
- Ulike sektorer har regelmessig etisk refleksjon
- Varslingsrutinen omtaler muligheten til å varsle til media og via advokat
- Det tydeliggjøres hvordan ansatte kan varsle elektronisk
- Varsling tas opp regelmessig som tema med ansatte

Videre bes kommunedirektøren foreta en vurdering i forhold til:

- Om e-post er egnet kanal for mottak av varsel
- Om sjekklisten for varsling er en god veiledning for de ansatte

Kommunedirektøren rapporterer til kontrollutvalget om iverksatte tiltak innen 10.08.24.

Kommunestyret 14.12.2023

Behandling

Kontrollutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt

Vedtak

Kontrollutvalgets innstilling:

Forvaltningsrevisjonsrapporten «Etikk og varsling» av 14.11.23 tas til etterretning.

Tolga kommune følger revisors anbefalinger og kommunestyret ber kommunedirektøren om å sikre at:

- Retningslinjene vedtas i kommunestyret. Administrasjonsutvalget kan ikke binde folkevalgte i kommunestyret
- Bierverv omtales
- Informasjon i styrevervregisteret oppdateres
- Ulike sektorer har regelmessig etisk refleksjon
- Varslingsrutinen omtaler muligheten til å varsle til media og via advokat
- Det tydeliggjøres hvordan ansatte kan varsle elektronisk
- Varsling tas opp regelmessig som tema med ansatte

Videre bes kommunedirektøren foreta en vurdering i forhold til:

- Om e-post er egnet kanal for mottak av varsel
- Om sjekklisten for varsling er en god veiledning for de ansatte

Kommunedirektøren rapporterer til kontrollutvalget om iverksatte tiltak innen 10.08.24.

 <p>TOLGA KOMMUNE</p>	<p>Organisasjonsnivå:</p> <p>Rådmannen</p>
<p>Område: personal</p>	<p>Dokumentnavn: Etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte i Tolga kommune</p>

1.1 Etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte i Tolga kommune

Tolga kommune legger stor vekt på tydelighet, ærlighet og lojalitet i all sin virksomhet. Alle ansatte har ansvar for å etterleve dette prinsippet. Som forvaltere av samfunnets fellesmidler stilles det spesielt høye krav til den enkelte ansattes og folkevalgtes etiske holdninger i sin utøvelse av arbeidet for kommunen.

1. Formål og virkeområde

Formålet med Tolga kommunes etiske retningslinjer er å sikre en god etisk praksis og definere felles standarder for ansatte og folkevalgte i Tolga kommune. De etiske retningslinjene gjelder alle kommunens ansatte og folkevalgte.

2. Generelt

Ansatte og folkevalgte i Tolga kommune skal arbeide for fellesskapets beste i tråd med lover, regler, kommunens verdigrunnlag og politiske vedtak. Kommunens ansatte og folkevalgte skal utføre sine oppgaver og opptre på en måte som ikke skader kommunens omdømme og tillit i befolkningen.

3. Omdømme

Uansett hvor kommunalt ansatte opptre vil man gjerne bli oppfattet som representant for Tolga kommune. Alle ansatte plikter å utføre arbeidet sitt og opptre utad på en måte som ikke skader kommunens omdømme. Folkevalgte vil også gjerne oppfattes som representanter for kommunen og bør følge samme retningslinje.

4. Møte med kommunens brukere

Ansatte og folkevalgte i Tolga kommune skal møte innbyggere og brukere med respekt. Faglige kunnskaper og faglig skjønn skal ligge til grunn i rådgivning, myndighetsutøvelse og tjenesteyting. Sammenblanding av ansattes og brukernes private interesser og økonomiske midler skal ikke forekomme.

VI MØTER BRUKERNE OG INNBYGGERNE MED RESPEKT

Under et hjemmebesøk kom jeg til å nevne at jeg hadde det litt trangt økonomisk, og da fikk jeg tilbud om å låne penger. Det ville være å blande interesser, så jeg takket høflig nei og forklarte at det ville være en sammenblanding av jobb og privatliv.

Å vise respekt kan blant annet handle om å gi nok og forståelig informasjon. Noen av brukerne våre har mindre innsikt i rettighetene sine enn andre, og da blir det vår oppgave å sørge for at også de får det de har krav på.

5. Forvaltning av samfunnets fellesmidler

Ansatte og folkevalgte i Tolga kommune skal være seg bevisst at de forvalter samfunnets fellesmidler på vegne av alle innbyggerne i kommunen. Kommunens ansatte plikter å ta vare på kommunens ressurser på den mest økonomiske og rasjonelle måte, og skal ikke misbruke eller sløse med

kommunens midler. Kommunens ansatte og folkevalgte skal ikke tilegne seg personlige fordeler av kommunens ressurser, verken økonomiske midler, eiendommer eller andre eiendeler.

VI FORVALTER SAMFUNNETS FELLES MIDLER PÅ EN BEST MULIG MÅTE

Når vi handler inn varer og tjenester, kan det være fristende å bruke underleverandører som vi allerede har god erfaring med. Men siden det er skattebetalernes penger vi bruker, er vi forpliktet til å sjekke om andre kan levere den samme varen til en rimeligere pris.

Jeg prøver å tenke på hvordan jeg bruker ressursene, og det handler jo også om de små tingene – for eksempel å ikke skrive ut dokumenter jeg strengt tatt ikke trenger å ha en papirversjon av.

6. Habilitet

Alle som treffer beslutninger og tilrettelegger for beslutninger i Tolga kommune er bundet av forvaltningslovens habilitetsregler. Både ansatte og folkevalgte har en selvstendig plikt til å varsle overordnede om inhabilitet slik at man kan fritas fra videre befattning med saken. Ved tvil om inhabilitet skal den ansatte forelegge spørsmålet for sin nærmeste leder.

Alle folkevalgte og ansatte som sitter i administrative stillinger, plikter å registrere sine interesser i styrevervsregisteret.

VI VARSLER OVERORDNEDE OM INHABILITET

En gang opplevde jeg at kusinen min søkte på en jobb der jeg var med i ansettelsesprosessen. Da ble lederen min og jeg enige om at det var ryddigst at en annen tok min plass.

Jeg husker en gang da naboen min var med i en anbudsrunde der jeg hadde beslutningsmyndighet. Vi har i flere år hatt et litt anstrengt naboforhold, og derfor fant lederen min og jeg ut at jeg skulle overlate plassen til andre denne gangen.

7. Forbud mot gaver og andre fordeler i tjenesten

Ansatte og folkevalgte i Tolga kommune må for seg selv eller andre, ikke motta gaver, provisjoner, tjenester eller andre ytelser i forbindelse med anskaffelser og kontraktsinngåelser, eller når ytelsen er egnet til, eller av giveren er ment, å påvirke vedkommendes tjenstlige handlinger. Dette omfatter også gunstige betingelser knyttet til reiser og opphold. Med mindre gaven er av ubetydelig verdi, plikter også ansatte og folkevalgte i Tolga kommune å gi avkall på gaver og testamentariske gaver fra brukere av kommunens omsorgstjenester, selv om gaven ikke kan påvirke tjenesteytelsen.

VI HAR IKKE LOV TIL Å TA IMOT GAVER I TJENESTEN

En bruker på sykehjemmet der jeg jobber, hadde faktisk testamentert 15 000 kroner til meg. Dette kunne jeg ikke ta imot. Det ville ikke vært etisk forsvarlig.

Da vi hadde lyst ut tjenesten på anbud, ble vi invitert på restaurant av en tilbyder slik at vi kunne gå gjennom tilbudet deres nærmere i detalj. Vi avslo fordi det ville skape for tette bånd til tilbyderen, og dessuten ville det vært ulovlig

8. Forretningssetiske regler

Kommunens forretningsmessige virksomhet må drives slik at innbyggere, brukere og leverandører har tillit til kommunen som forvalter av innbyggenes fellesmidler og som forretningspart. All

forretningsvirksomhet skal bidra til å nå de mål kommunen har for sin virksomhet.

Ansatte og folkevalgte som deltar i kommunens forretningsmessige virksomhet plikter å sette seg grundig inn i og etterleve lov og forskrift om offentlige anskaffelser og kommunens eget regelverk på området. Alle anskaffelser må baseres på forutsigbarhet, gjennomsiktighet, etterprøvbarhet, likebehandling og god forretningskikk.

Kommunens ansatte kan ikke levere varer og tjenester til den virksomhet i kommunen hvor de selv er ansatt. Kommunens ansatte skal ikke gjøre privat bruk av kommunens samkjøpsavtaler eller rabattordninger. Det skal ikke foretas privat bestilling fra leverandører de ansatte har kontakt med som representant for kommunen når dette kan skape tvil om sammenblanding av offentlige og private midler.

VI FØLGER FORRETNINGS-ETISKE REGLER

På jobben har vi tilgang til gode rabatter fra enkelte leverandører. Jeg vet at flere har vurdert å bruke disse kontaktene for å handle til privat bruk også, eller til foreninger de er engasjert i. Vi kan ikke utnytte stillingen vår på denne måten, da kan folk miste tilliten til oss.

9. Åpenhet

Tolga kommune skal gi offentligheten innsyn i den kommunale forvaltning. Kommunen har en generell aktiv informasjonsplikt. Kommunens ansatte og folkevalgte skal alltid gi korrekte og tilstrekkelige opplysninger til innbyggere, organisasjoner, selskaper og andre myndigheter.

VI ARBEIDER I EN ÅPEN KOMMUNE

Åpenhet og tilgjengelighet handler også om å skrive et språk brukerne våre forstår. Altfor ofte bruker vi begreper uten å forklare godt nok hva dette innebærer i praksis for brukerne våre. Jeg vurderer alltid om tekstmeldinger og e-post jeg mottar og sender, skal journalføres

10. Om ansattes yringsfrihet, lojalitet, taushetsplikt og plikt til varsling

Ytringsfrihet

Alle ansatte har som samfunnsborgere yringsfrihet, og kan delta i den alminnelige samfunnsdebatt. Ytringsfriheten gir også ansatte rett til å uttale seg kritisk til forhold som berører virksomheten de jobber i. Slike yringer må selvsagt kun gis innenfor grensene for taushetsplikten og må hele tiden vurderes opp mot lojalitetsplikten.

Arbeidstakeren deltar i samfunnsdebatten på egne vegne. Kommuneledelsen har rett til å beslutte hvem som uttaler seg på kommunens vegne.

Lojalitet

Ansatte i Tolga kommune plikter å følge de rettsregler og etiske retningslinjer som gjelder for kommunen, samt etterkomme pålegg fra overordnede og politisk nivå. Lojalitetsplikten medfører ikke noen plikt til å følge pålegg om å gjøre noe ulovlig eller uetisk.

Når beslutninger er tatt følger det av lojalitetsplikten at vedtaket effektueres raskt og effektivt innenfor gitte rammer, uavhengig av den enkeltes personlige oppfatning.

Medarbeidere kan oppleve at lojalitetsplikten kan komme i konflikt med og begrense yringsfriheten. Dette gjelder ytringer som kan skade virksomheten og kommunenes interesser. Jo mer ledende stilling og jo nærmere politisk nivå vedkommende står, desto strengere krav til lojalitetsplikt.

Taushetsplikt

Ansatte og folkevalgte i Tolga kommune er i henhold til Forvaltningslovens §13-13f og eventuelle særlover, pålagt taushetsplikt. Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet tjenesten eller arbeidet.

Sosiale medier

Ansatte og folkevalgte i Tolga kommune må vise aktsomhet i bruk av sosiale medier. Kommunen har utarbeidet egne retningslinjer for bruk av sosiale medier. Jfr. Vedlegg.

Varsling

Ansatte har en plikt til å varsle om kritikkverdige forhold, og det er utarbeidet egne rutiner for varsling og avvikshåndtering som ledd i internkontrollarbeidet i Tolga kommune. Jfr. Vedlegg.

11. Oppfølging etiske retningslinjer

Sektorene gjennomfører regelmessig etisk refleksjon, herunder opplæring og bevisstgjøring i retningslinjene, med sine ansatte

12. Ekstraverv/bierverv

Ansatte i Tolga kommune kan ikke inneha ekstraverv og bierverv, styreverv eller annet lønnet oppdrag som er uforenlig med arbeidsgivers legitime interesser eller er egnet til å svekke tilliten til forvaltningen.

Det må være åpenhet om ansattes ekstraverv, bierverv og lignende som kan ha betydning for utføring av vedkommendes arbeid.

Folkevalgte i Tolga kommune registrerer sine verv i *styrevervregisteret* slik at det til enhver tid er oppdatert..

13. Lederansvar

Ledere i Tolga kommune skal bygge en organisasjonskultur basert på åpenhet, og som ivaretar kommunens verdigrunnlag og etiske retningslinjer. Ledere på alle nivåer skal gjennomgå de etiske reglene med sine medarbeidere en gang i året, og ved nyansettelse. Lederne skal påse at alle ansatte undertegner på at de har lest og forstått kommunens etiske regler.

14. Personlig ansvar

Ansatte og folkevalgte i Tolga kommune har et personlig og selvstendig ansvar for å følge kommunens etiske regler.

Ansatte og folkevalgte må ta opp tvilstilfeller i forhold til de etiske retningslinjer med sin nærmeste leder. Kommunens ansatte og folkevalgte har rett til å nekte å følge pålegg som er ulovlige eller medfører brudd på de etiske retningslinjene. Brudd på de etiske retningslinjene kan i henhold til arbeidsreglementet medføre konsekvenser for arbeidsforholdet.

 <p>TOLGA KOMMUNE</p>	<p>Organisasjonsnivå:</p> <p>Rådmannen</p>
<p>Område: personal</p>	<p>Dokumentnavn: Etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte i Tolga kommune</p>

1.1 Etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte i Tolga kommune

Tolga kommune legger stor vekt på tydelighet, ærlighet og lojalitet i all sin virksomhet. Alle ansatte har ansvar for å etterleve dette prinsippet. Som forvaltere av samfunnets fellesmidler stilles det spesielt høye krav til den enkelte ansattes og folkevalgtes etiske holdninger i sin utøvelse av arbeidet for kommunen.

1. Formål og virkeområde

Formålet med Tolga kommunes etiske retningslinjer er å sikre en god etisk praksis og definere felles standarder for ansatte og folkevalgte i Tolga kommune. De etiske retningslinjene gjelder alle kommunens ansatte og folkevalgte.

2. Generelt

Ansatte og folkevalgte i Tolga kommune skal arbeide for fellesskapets beste i tråd med lover, regler, kommunens verdigrunnlag og politiske vedtak. Kommunens ansatte og folkevalgte skal utføre sine oppgaver og opptre på en måte som ikke skader kommunens omdømme og tillit i befolkningen.

3. Omdømme

Uansett hvor kommunalt ansatte opptre vil man gjerne bli oppfattet som representant for Tolga kommune. Alle ansatte plikter å utføre arbeidet sitt og opptre utad på en måte som ikke skader kommunens omdømme. Folkevalgte vil også gjerne oppfattes som representanter for kommunen og bør følge samme retningslinje.

4. Møte med kommunens brukere

Ansatte og folkevalgte i Tolga kommune skal møte innbyggere og brukere med respekt. Faglige kunnskaper og faglig skjønn skal ligge til grunn i rådgivning, myndighetsutøvelse og tjenesteyting. Sammenblanding av ansattes og brukernes private interesser og økonomiske midler skal ikke forekomme.

VI MØTER BRUKERNE OG INNBYGGERNE MED RESPEKT

Under et hjemmebesøk kom jeg til å nevne at jeg hadde det litt trangt økonomisk, og da fikk jeg tilbud om å låne penger. Det ville være å blande interesser, så jeg takket høflig nei og forklarte at det ville være en sammenblanding av jobb og privatliv.

Å vise respekt kan blant annet handle om å gi nok og forståelig informasjon. Noen av brukerne våre har mindre innsikt i rettighetene sine enn andre, og da blir det vår oppgave å sørge for at også de får det de har krav på.

5. Forvaltning av samfunnets fellesmidler

Ansatte og folkevalgte i Tolga kommune skal være seg bevisst at de forvalter samfunnets fellesmidler på vegne av alle innbyggerne i kommunen. Kommunens ansatte plikter å ta vare på kommunens ressurser på den mest økonomiske og rasjonelle måte, og skal ikke misbruke eller sløse med

kommunens midler. Kommunens ansatte og folkevalgte skal ikke tilegne seg personlige fordeler av kommunens ressurser, verken økonomiske midler, eiendommer eller andre eiendeler.

VI FORVALTER SAMFUNNETS FELLES MIDLER PÅ EN BEST MULIG MÅTE

Når vi handler inn varer og tjenester, kan det være fristende å bruke underleverandører som vi allerede har god erfaring med. Men siden det er skattebetalernes penger vi bruker, er vi forpliktet til å sjekke om andre kan levere den samme varen til en rimeligere pris.

Jeg prøver å tenke på hvordan jeg bruker ressursene, og det handler jo også om de små tingene – for eksempel å ikke skrive ut dokumenter jeg strengt tatt ikke trenger å ha en papirversjon av.

6. Habilitet

Alle som treffer beslutninger og tilrettelegger for beslutninger i Tolga kommune er bundet av forvaltningslovens habilitetsregler. Både ansatte og folkevalgte har en selvstendig plikt til å varsle overordnede om inhabilitet slik at man kan fritas fra videre befatning med saken. Ved tvil om inhabilitet skal den ansatte forelegge spørsmålet for sin nærmeste leder.

Alle folkevalgte og ansatte som sitter i administrative stillinger, plikter å registrere sine interesser i styrevervsregisteret.

VI VARSLER OVERORDNEDE OM INHABILITET

En gang opplevde jeg at kusinen min søkte på en jobb der jeg var med i ansettelsesprosessen. Da ble lederen min og jeg enige om at det var ryddigst at en annen tok min plass.

Jeg husker en gang da naboen min var med i en anbudsrunde der jeg hadde beslutningsmyndighet. Vi har i flere år hatt et litt anstrengt naboforhold, og derfor fant lederen min og jeg ut at jeg skulle overlate plassen til andre denne gangen.

7. Forbud mot gaver og andre fordeler i tjenesten

Ansatte og folkevalgte i Tolga kommune må for seg selv eller andre, ikke motta gaver, provisjoner, tjenester eller andre ytelser i forbindelse med anskaffelser og kontraktsinngåelser, eller når ytelsen er egnet til, eller av giveren er ment, å påvirke vedkommendes tjenstlige handlinger. Dette omfatter også gunstige betingelser knyttet til reiser og opphold. Med mindre gaven er av ubetydelig verdi, plikter også ansatte og folkevalgte i Tolga kommune å gi avkall på gaver og testamentariske gaver fra brukere av kommunens omsorgstjenester, selv om gaven ikke kan påvirke tjenesteytelsen.

VI HAR IKKE LOV TIL Å TA IMOT GAVER I TJENESTEN

En bruker på sykehjemmet der jeg jobber, hadde faktisk testamentert 15 000 kroner til meg. Dette kunne jeg ikke ta imot. Det ville ikke vært etisk forsvarlig.

Da vi hadde lyst ut tjenesten på anbud, ble vi invitert på restaurant av en tilbyder slik at vi kunne gå gjennom tilbudet deres nærmere i detalj. Vi avslo fordi det ville skape for tette bånd til tilbyderen, og dessuten ville det vært ulovlig

8. Forretningssetiske regler

Kommunens forretningsmessige virksomhet må drives slik at innbyggere, brukere og leverandører har tillit til kommunen som forvalter av innbyggenes fellesmidler og som forretningspart. All

forretningsvirksomhet skal bidra til å nå de mål kommunen har for sin virksomhet.

Ansatte og folkevalgte som deltar i kommunens forretningsmessige virksomhet plikter å sette seg grundig inn i og etterleve lov og forskrift om offentlige anskaffelser og kommunens eget regelverk på området. Alle anskaffelser må baseres på forutsigbarhet, gjennomsiktighet, etterprøvnbarhet, likebehandling og god forretningskikk.

Kommunens ansatte kan ikke levere varer og tjenester til den virksomhet i kommunen hvor de selv er ansatt. Kommunens ansatte skal ikke gjøre privat bruk av kommunens samkjøpsavtaler eller rabattordninger. Det skal ikke foretas privat bestilling fra leverandører de ansatte har kontakt med som representant for kommunen når dette kan skape tvil om sammenblanding av offentlige og private midler.

VI FØLGER FORRETNINGS-ETISKE REGLER

På jobben har vi tilgang til gode rabatter fra enkelte leverandører. Jeg vet at flere har vurdert å bruke disse kontaktene for å handle til privat bruk også, eller til foreninger de er engasjert i. Vi kan ikke utnytte stillingen vår på denne måten, da kan folk miste tilliten til oss.

9. Åpenhet

Tolga kommune skal gi offentligheten innsyn i den kommunale forvaltning. Kommunen har en generell aktiv informasjonsplikt. Kommunens ansatte og folkevalgte skal alltid gi korrekte og tilstrekkelige opplysninger til innbyggere, organisasjoner, selskaper og andre myndigheter.

VI ARBEIDER I EN ÅPEN KOMMUNE

Åpenhet og tilgjengelighet handler også om å skrive et språk brukerne våre forstår. Altfor ofte bruker vi begreper uten å forklare godt nok hva dette innebærer i praksis for brukerne våre. Jeg vurderer alltid om tekstmeldinger og e-post jeg mottar og sender, skal journalføres

10. Om ansattes ytringsfrihet, lojalitet, taushetsplikt og plikt til varsling

Ytringsfrihet

Alle ansatte har som samfunnsborgere ytringsfrihet, og kan delta i den alminnelige samfunnsdebatt. Ytringsfriheten gir også ansatte rett til å uttale seg kritisk til forhold som berører virksomheten de jobber i. Slike ytringer må selvsagt kun gis innenfor grensene for taushetsplikten og må hele tiden vurderes opp mot lojalitetsplikten.

Arbeidstakeren deltar i samfunnsdebatten på egne vegne. Kommuneledelsen har rett til å beslutte hvem som uttaler seg på kommunens vegne.

Lojalitet

Ansatte i Tolga kommune plikter å følge de rettsregler og etiske retningslinjer som gjelder for kommunen, samt etterkomme pålegg fra overordnede og politisk nivå. Lojalitetsplikten medfører ikke noen plikt til å følge pålegg om å gjøre noe ulovlig eller uetisk.

Når beslutninger er tatt følger det av lojalitetsplikten at vedtaket effektueres raskt og effektivt innenfor gitte rammer, uavhengig av den enkeltes personlige oppfatning.

Medarbeidere kan oppleve at lojalitetsplikten kan komme i konflikt med og begrense ytringsfriheten. Dette gjelder ytringer som kan skade virksomheten og kommunenes interesser. Jo mer ledende stilling og jo nærmere politisk nivå vedkommende står, desto strengere krav til lojalitetsplikt.

Taushetsplikt

Ansatte og folkevalgte i Tolga kommune er i henhold til Forvaltningslovens §13-13f og eventuelle særlover, pålagt taushetsplikt. Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet tjenesten eller arbeidet.

Sosiale medier

Ansatte og folkevalgte i Tolga kommune må vise aktsomhet i bruk av sosiale medier. Kommunen har utarbeidet egne retningslinjer for bruk av sosiale medier. Jfr. Vedlegg.

Varsling

Ansatte har en plikt til å varsle om kritikkverdige forhold, og det er utarbeidet egne rutiner for varsling og avvikshåndtering som ledd i internkontrollarbeidet i Tolga kommune. Jfr. Vedlegg.

11. Lederansvar

Ledere i Tolga kommune skal bygge en organisasjonskultur basert på åpenhet, og som ivaretar kommunens verdigrunnlag og etiske retningslinjer. Ledere på alle nivåer skal gjennomgå de etiske reglene med sine medarbeidere en gang i året, og ved nyansettelse. Lederne skal påse at alle ansatte undertegner på at de har lest og forstått kommunens etiske regler.

12. Personlig ansvar

Ansatte og folkevalgte i Tolga kommune har et personlig og selvstendig ansvar for å følge kommunens etiske regler.

Ansatte og folkevalgte må ta opp tvilstilfeller i forhold til de etiske retningslinjer med sin nærmeste leder. Kommunens ansatte og folkevalgte har rett til å nekte å følge pålegg som er ulovlige eller medfører brudd på de etiske retningslinjene. Brudd på de etiske retningslinjene kan i henhold til arbeidsreglementet medføre konsekvenser for arbeidsforholdet.

211

dager siden
revisjonsdato

Varsling - er varsling det rette? - spørsmål

ID:
1921 [30036]**Forfatter:**
ADM, STAB Personalsjef
(Sørli, Harald)**Neste revisjon:**
1. nov 2023 (ADI
Personalsjef (Sørli,
Harald))**Revisjonsansvarlig:**
ADM, STAB
Personalsjef**Endringsnivå:**
Revisjon**Søkeord**
varsling kritikkverdige
forhold sjekklister**Dokument-type:**
Fritekst[Kommentar til versjon](#)

Aktivitet/beskrivelse

Sjekklister hvis du som arbeidstaker skal varsle

Dersom du har avdekket forhold du mener Tolga kommune må få vite om, er det helt riktig å varsle om forholdet.

Jf prosedyre og varslingsplakaten.

Under finner du en del spørsmål det kan være nyttig å stille seg, før du bestemmer deg for å varsle:

- Kan jeg dokumentere de kritikkverdige forholdene? Ja Nei Vet ikke
- Holder jeg meg til saken og presenterer fakta og mine antagelser? Ja Nei Vet ikke
- Skiller jeg mellom sak og person? Ja Nei Vet ikke
- Er jeg åpen for at andre kan tolke saken annerledes? Ja Nei Vet ikke
- Har jeg alliansepartnere? Ja Nei Vet ikke
- Har jeg vurdert om noen andre bør og kan, fremme saken? Ja Nei Vet ikke
- Kan jeg godta kompromissløsninger? Ja Nei Vet ikke
- Vet jeg hvilke personer/instanser jeg skal si ifra til? Ja Nei Vet ikke

Vedlegg

Varsling - link til Arbeidstilsynet

211

dager siden
revisjonsdato

Varsling - er varsling det rette? - spørsmål

Sjekkliste hvis du som arbeidstaker skal varsle

Dersom du har avdekket forhold du mener Tolga kommune må få vite om, er det helt rikt forholdet.

Jf prosedyre og varslingsplakaten.

Revisjonsansvarlig:
ADM, STAB
Personalsjef

Under finner du en del spørsmål det kan være nyttig å stille seg, før du bestemmer deg for å varsle:

- Kan jeg dokumentere de kritikkverdige forholdene? Ja Nei Vet ikke
- Holder jeg meg til saken og presenterer fakta og mine antagelser? Ja Nei Vet ikke
- Skiller jeg mellom sak og person? Ja Nei Vet ikke
- Er jeg åpen for at andre kan tolke saken annerledes? Ja Nei Vet ikke
- Har jeg alliansepartnere? Ja Nei Vet ikke
- Har jeg vurdert om noen andre bør og kan, fremme saken? Ja Nei Vet ikke
- Kan jeg godta kompromissløsninger? Ja Nei Vet ikke
- Vet jeg hvilke personer/instanser jeg skal si ifra til? Ja Nei Vet ikke

Hvis du vurderer å gå til media:

- Tror jeg media er et hensiktsmessig virkemiddel for å få endret eller slutt på de kritikkverdige forholdene? Ja Nei Vet ikke
- Er jeg sikker på at jeg ikke har en skjult agenda og er ute etter noen? Ja Nei Vet ikke
- Vil mine kollegaer være enige i svarene jeg har gitt på disse spørsmålene? Ja Nei Vet ikke

Vedlegg

Varsling - link til Arbeidstilsynet

211

Varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold - prosedyre

0 dager siden
revisjonsdato

Revisjonsansvarlig:

ADM, STAB
PersonalsjefID:
1925 [30143]Forfatter:
ADM, STAB Personalsjef
(Sørli, Harald)Neste revisjon:
1. nov 2023 (ADM, STAB
Personalsjef (Sørli,
Harald))Endringsnivå:
RevisjonSøkeord
prosedyre varslingDokument-type:
Prosedyre[Kommentar til versjon](#)

Formål

Varsling skal bidra til at kritikkverdige forhold avdekkes og rettes.
Prosedyren viser saksgang i varslingssaker i Tolga kommune. Den skal bidra til å oppfylle de krav arbeidsmiljøloven setter til varsling.

Omfang/Virkeområde

Alle ansatte har rett til å varsle om kritikkverdige forhold. Varsling er å si fra om kritikkverdige forhold til noen som kan gjøre noe med forholdet.

Enhver som oppdager eller gjøres kjent med at det forgår eller har foregått kritikkverdige forhold, oppfordres til å varsle om forholdet.

Det er normalt ikke en plikt å varsle med mindre det gjelder kriminelle forhold eller forhold der liv og helse er i fare.

Ansvar

Det er alles ansvar å varsle om kritikkverdige forhold i tråd med gjeldende lov og denne rutinen. Ledere har et spesielt ansvar for å behandle slike saker raskt i tråd med denne prosedyren.

Varsling skal tas opp regelmessig som tema med ansatte. Med regelmessig menes her minimum årlig.

Aktivitet/beskrivelse

Hva er varsling?

Varsling er å si fra om kritikkverdige forhold i virksomheten.

Hva er kritikkverdige forhold?

Med kritikkverdige forhold menes forhold som er i strid med rettsregler, skriftlige etiske retningslinjer i virksomheten eller etiske normer som det er bred tilslutning til i samfunnet, for eksempel forhold som kan innebære

- a) fare for liv eller helse
- b) fare for klima eller miljø
- c) korrupsjon eller annen økonomisk kriminalitet
- d) myndighetsmisbruk
- e) uforsvarlig arbeidsmiljø

f) brudd på personopplysningssikkerheten.

Ytring om forhold som kun gjelder arbeidstakers eget arbeidsforhold regnes ikke som varsling etter kapitlet her, med mindre forholdet omfattes av beskrivelsen over.

Hvordan varsler jeg?

Varsling bør fortrinnsvis varsles elektronisk via kvalitetssystemet, Compilo. Eventuelt skriftlig på eget skjema. Varselet bør ha en saklig form, et tydelig budskap med faktiske opplysninger og egne vurderinger av opplysningene.

Eget skjema for varsling ligger i kvalitetssystemet/ Compilo.

Av hensyn til personvernssikkerhet anbefales det ikke å *varsle via e-post*

Hvem bør jeg varsle?

Som hovedregel bør du varsle din nærmeste leder eller til kommunedirektøren. Du kan også varsle internt til ledelsen via tillitsvalgt/verneombud eller BHT.

Arbeidstaker har rett til å varsle tilsynsmyndigheter eller andre offentlige myndigheter.

Eksempler på slike myndigheter er Arbeidstilsynet, Økokrim, Bedriftshelsetjenesten, Konkurransetilsynet, Datatilsynet, Helsetilsynet eller Statens forurensningstilsyn. Slik varsling vil alltid være riktig og lovlig.

Arbeidstaker har også mulighet til å varsle via advokat, til media eller på andre måter gjøre opplysningene tilgjengelige for offentligheten. Det er viktig at arbeidstaker kan varsle til media eller offentligheten for øvrig dersom:

- arbeidstaker er i aktsom god tro om innholdet i varselet,
- varselet gjelder kritikkverdige forhold som har allmenn interesse, og
- arbeidstaker først har varslet internt, eller har grunn til å tro at intern varsling ikke vil være hensiktsmessig.

Har jeg rett til å varsle?

Som arbeidstaker har du rett til å varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten.

Arbeidsgiver anmoder at varsler gjennomgår sjekkliste "Varsling - er varsling det rette?" før varslet blir sendt.

Hva bør varslingen inneholde?

Fullt navn (kan være anonym), varslers tjenestested (kan være anonym), dato for rapportering, tidsrom og evt dato og klokkeslett for observasjon, konkret hva en har observert, sted for handlingen, andre vitner, eventuell kjennskap til tidligere saker med samme person(er).

Hvilke prinsipper gjelder for håndtering av varslingssaker?

1. Alle henvendelser skal tas alvorlig
2. Alle henvendelser skal behandles med en gang
3. Anonymitet er mulig
4. Anonyme kilder kan være like mye verdt som åpne kilder
5. De ulike metodene for varsling skal verdsettes likt

6. Konfidensiell behandling
7. Varslingssystemet skal kunne brukes uten frykt for konsekvenser
8. Varsler skal få tilbakemelding innen rimelig tid (om ikke varsler er anonym)
9. Leder som mottar varsel informerer videre i linja. Oppfølging skjer i samråd med overordna leder og kommunedirektør.

Hvilke krav stilles til varsling?

Framgangsmåten ved varsling skal være forsvarlig. Hva som er forsvarlig framgangsmåte, vil avhenge av en konkret og skjønnsmessig helhetsvurdering. Vurderingstemaet vil være om du har forsvarlig grunnlag for kritikken, og om du har tatt tilbørlig hensyn til arbeidsgivers saklige interesser med hensyn til måten det varsles på.

Du har uansett alltid rett til å varsle i samsvar med varslingsplikten eller virksomhetens rutiner for varsling, jf aml. §2 A-1 (1), andre punktum. Du har uansett også alltid rett til å varsle tilsynsmyndigheter eller andre offentlige myndigheter (for eksempel Arbeidstilsynet, Datatilsynet, politi el.)

Hvem håndterer varslingen? Saksgang?

Virksomhetsleder eller kommunedirektør foretar en konkret vurdering av hvem som skal involveres i den videre behandling av saken, og hvilke tiltak som skal iverksettes, alt etter hvilken type sak og hvem varslingen er rettet mot.

Saken skal journalføres/arkiveres og for øvrig behandles i samsvar med det til enhver tid gjeldende regelverk.

Forholdet til den det varsles om?

Hvis kommunedirektøren bestemmer seg for å forfølge saken, skal den det blir varslet om, i utgangspunktet gjøres kjent med varslet og med hvilke opplysninger som er gitt. Tid og sted avgjøres av leder som håndterer varslet etter samråd med kommunedirektør. Oppfølging og tiltak overfor den det varsles om, skjer etter samråd med overordna leder og kommunedirektør. På denne måten får vedkommende anledning til å komme med sin versjon av saken. Når saken er ferdig behandlet, skal den det er varslet om straks ha beskjed, uansett utfallet av behandlingen.

Mottar jeg noen tilbakemelding?

Varslere skal, hvis mulig, ha en bekreftelse på at varslingen er mottatt. For øvrig vil spørsmål om innsyn være regulert i bl.a, offentlighetsloven, forvaltningsloven, personopplysningsloven

Tar jeg noen risiko ved å varsle?

Gjengjeldelse mot arbeidstaker som varsler, skal ikke forekomme.

Gjelder begrensninger for varsling?

Regler for taushetsplikt, ærekrenkelses mv gjelder uten hensyn til retten til å varsle etter arbeidsmiljøloven. OBS kravet om forsvarlighet.

Kompetanse

Hjemmel

Arbeidsmiljøloven (§§ 2 A Varsling)

Vedlegg

Referanser

Utstyr

211

dager siden
revisjonsdato

Varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold - prosedyre

Revisjonsansvarlig:
ADM, STAB
Personalsjef

Formål

Varsling skal bidra til at kritikkverdige forhold avdekkes og rettes.
Prosedyren viser saksgang i varslingssaker i Tolga kommune. Den skal bidra til å oppfylle de krav arbeidsmiljøloven setter til varsling.

Omfang/Virkeområde

Alle ansatte har rett til å varsle om kritikkverdige forhold. Varsling er å si fra om kritikkverdige forhold til noen som kan gjøre noe med forholdet.

Enhver som oppdager eller gjøres kjent med at det forgår eller har foregått kritikkverdige forhold, oppfordres til å varsle om forholdet.

Det er normalt ikke en plikt å varsle med mindre det gjelder kriminelle forhold eller forhold der liv og helse er i fare.

Ansvar

Det er alles ansvar å varsle om kritikkverdige forhold i tråd med gjeldende lov og denne rutinen. Ledere har et spesielt ansvar for å behandle slike saker rask i tråd med denne prosedyren.

Aktivitet/beskrivelse

Hva er varsling?

Varsling er å si fra om kritikkverdige forhold i virksomheten.

Hva er kritikkverdige forhold?

Med kritikkverdige forhold menes forhold som er i strid med rettsregler, skriftlige etiske retningslinjer i virksomheten eller etiske normer som det er bred tilslutning til i samfunnet, for eksempel forhold som kan innebære

- a) fare for liv eller helse
- b) fare for klima eller miljø
- c) korrupsjon eller annen økonomisk kriminalitet
- d) myndighetsmisbruk

e) uforsvarlig arbeidsmiljø

f) brudd på personopplysningssikkerheten.

Ytring om forhold som kun gjelder arbeidstakers eget arbeidsforhold regnes ikke som varsling etter kapitlet her, med mindre forholdet omfattes av beskrivelsen over.

Hvordan varsler jeg?

Varsling bør fortrinnsvis varsles elektronisk via kvalitetssystemet, evt. via eget skjema som også ligger i kvalitetssystemet.

Hvem bør jeg varsle?

Som hovedregel bør du varsle din nærmeste leder eller til kommunedirektøren. Du kan også varsle internt til ledelsen via tillitsvalgt/verneombud eller BHT.

I tillegg har du alltid rett til å varsle tilsynsmyndigheter eller andre offentlige myndigheter (for eksempel Arbeidstilsyn, Datatilsyn, politi oa).

Har jeg rett til å varsle?

Som arbeidstaker har du rett til å varsle om kritikkverdige forhold i virksomheten.

Arbeidsgiver anmoder at varsler gjennomgår sjekkliste "Varsling - er varsling det rette?" før varslet blir sendt.

Hva bør varslingen inneholde?

Fullt navn (kan være anonym), varslers tjenestested (kan være anonym), dato for rapportering, tidsrom og evt dato og klokkeslett for observasjon, konkret hva en har observert, sted for handlingen, andre vitner, eventuell kjennskap til tidligere saker med samme person(er).

Hvilke prinsipper gjelder for håndtering av varslingssaker?

1. Alle henvendelser skal tas alvorlig
2. Alle henvendelser skal behandles med en gang
3. Anonymitet er mulig
4. Anonyme kilder kan være like mye verdt som åpne kilder
5. De ulike metodene for varsling skal verdsettes likt
6. Konfidensiell behandling
7. Varslingssystemet skal kunne brukes uten frykt for konsekvenser
8. Varsler skal få tilbakemelding innen rimelig tid (om ikke varsler er anonym)
9. Leder som mottar varsel informerer videre i linja. Oppfølging skjer i samråd med overordna leder og kommunedirektør.

Hvilke krav stilles til varsling?

Framgangsmåten ved varsling skal være forsvarlig. Hva som er forsvarlig framgangsmåte, vil avhenge av en konkret og skjønnsmessig helhetsvurdering. Vurderingstemaet vil være om du har forsvarlig grunnlag for kritikken, og om du har tatt tilbørlig hensyn til arbeidsgivers saklige interesser med hensyn til måten det varsles på.

Du har uansett alltid rett til å varsle i samsvar med varslingsplikten eller virksomhetens rutiner for varsling, jf aml. §2 A-1 (1), andre punktum. Du har uansett også alltid rett til å varsle tilsynsmyndigheter eller andre offentlige myndigheter (for eksempel Arbeidstilsynet, Datatilsynet, politi el.)

Hvem håndterer varslingen? Saksgang?

Virksomhetsleder eller kommunedirektør foretar en konkret vurdering av hvem som skal involveres i den videre behandling av saken, og hvilke tiltak som skal iverksettes, alt etter hvilken type sak og hvem varslingen er rettet mot.

Saken skal journalføres/arkiveres og for øvrig behandles i samsvar med det til enhver tid gjeldende regelverk.

Forholdet til den det varsles om?

Hvis kommunedirektøren bestemmer seg for å forfølge saken, skal den det blir varslet om, i utgangspunktet gjøres kjent med varslet og med hvilke opplysninger som er gitt. Tid og sted avgjøres av leder som håndterer varslet etter samråd med kommunedirektør. Oppfølging og tiltak overfor den det varsles om, skjer etter samråd med overordna leder og kommunedirektør. På denne måten får vedkommende anledning til å komme med sin versjon av saken. Når saken

er ferdig behandlet, skal den det er varslet om straks ha beskjed, uansett utfallet av behandlingen.

Mottar jeg noen tilbakemelding?

Varslere skal, hvis mulig, ha en bekreftelse på at varslingen er mottatt. For øvrig vil spørsmål om innsyn være regulert i bl.a, offentlighetsloven, forvaltningsloven, personopplysningsloven

Tar jeg noen risiko ved å varsle?

Gjengjeldelse mot arbeidstaker som varsler, skal ikke forekomme.

Gjelder begrensninger for varsling?

Regler for taushetsplikt, ærekrenkelses mv gjelder uten hensyn til retten til å varsle etter arbeidsmiljøloven. OBS kravet om forsvarlighet.

Hjemmel

Arbeidsmiljøloven (§§ 2 A Varsling)

Vedlegg

Varsling - link til Arbeidstilsynet

Budsjettkontroll for kontrollarbeidet per 30.09.2024

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

07.10.2024

Saknr

26/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/328 - 13

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar budsjettkontrollen pr. 30.09.2024 til orientering.

Vedlegg

Budsjettkontroll for kontrollarbeidet per 30.09.2024

Saksopplysninger

For å holde kontrollutvalget godt informert om sin økonomiske status legger sekretariatet fram en økonomisk oversikt pr. 30.09.2024. Budsjettkontrollen viser at det for:

- Lønn og godtgjørelse viser at det foreligger et større mindreforbruk. Det kan være flere årsaker til dette. Spørsmålet er om alle utvalgets medlemmer har fått møtegodtgjøring for møtene, eller om det foreligger forfall eller lignende som gjør at det er utbetalt mindre enn budsjetter. I budsjettet som ble sendt over til behandling i kommunestyret ble det også budsjettert med tapt arbeidsfortjeneste, konto 10805, dette er ikke med i oversikten. Dette innebærer at mindreforbruket er enda større enn det som fremgår av budsjettkontrollen.
- Kontrollutvalgets egen drift viser at kontrollutvalget har så langt brukt 0 kroner av driftsbudsjettet på 75 500 kroner. Det vil foreligge et større mindreforbruk ved utløp av 2024.
- Kjøp av sekretariats og revisjonstjenester er helt sammenfall mellom regnskap og budsjett sammenlignet med vedtatt honorar.

Vurdering og konklusjon

Budsjettkontrollen viser det samlet sett foreligger et større mindreforbruk per i dag. Det vil ved utløpet av året være et mindreforbruk på ca. 50 - 70 000 kroner for hele rammeområdet som angår kontrollarbeidet. det vil si ca. 7-9 % mindreforbruk ved årets slutt.

Gitt at det ikke påløper uforutsette utgifter vil regnskapet, samlet sett, vil holde seg innenfor budsjett ved slutten av regnskapsåret. Kontrollutvalget kan ta budsjettkontrollen til orientering.

Budsjettkontroll for kontrollarbeidet per 30.09.2024			
Konto	Tekst	Regnskap 2024	Budsjett 2024
10127	PERIODISERING LØNN	-6 642	0
10800	GODTGJØRELSE FOLKEVALGTE	0	40 000
10804	MØTEGODTGJØRELSE FOLKEV.	15 497	0
10805	TAPT ARBEIDSFORTJENESTE FOLKEV	1 228	12 000
10990	ARBEIDSGIVERAVGIFT	1 070	3 500
10999	PERIODISERING ARBEIDSGIVERAVGIFT	-425	0
	SUM GODTGJØRING	10 728	55 500
11002	ABONNEMENT AVISER/TIDSSKRIFTER	0	1 000
11151	BEVERTNING	0	3 000
11211	ANDRE DRIFTSUTGIFTER	0	0
11500	OPPLÆRING/KURS	0	60 000
11600	KM-GODTGJØRELSE	0	1 500
11704	TRANSPORT/SKYSS	0	6 000
11951	KONTINGENTER	0	4 000
11953	GEBYRER/LISENSER	0	0
	SUM DRIFT	0	75 500
13702	KJØP TJENESTE REVISJON	356 664	412 000
13703	KJØP TJENESTE KONTROLLUTVALG	179 625	239 500
	SUM KJØP TJENESTER	536 289	651 500
	SUM KONTROLLARBEID	547 017	782 500

Budsjettforslag 2025 med forslag til økonomiplan 2025-2028 for kontrollarbeidet i Tolga kommune

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

07.10.2024

Saknr

27/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/328 - 12

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget slutter seg til framlagt budsjettforslag for 2025 med forslag til økonomiplan for 2025 – 2028.

Kontrollutvalget oversender budsjettforslaget til formannskapet hvor forslaget skal følge formannskapets innstilling for årsbudsjettet for 2025 til kommunestyret.

Vedlegg

Budsjettforslag 2025 med forslag til økonomiplan 2025-2028 for Tolga

Saksopplysninger

Kontrollutvalget skal utarbeide et forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen.

Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjettet til kommunestyret, jf. kommuneloven § 14-3 tredje ledd og forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2.

Budsjettet dekker tre typer utgifter:

- Lønn og godtgjøring til kontrollutvalgets medlemmer.
- Kontrollutvalgets egen drift.
- Kjøp av tjenester fra Konsek Trøndelag IKS og Revisjon Midt-Norge SA.

Lønnsutgiftene dekker blant godtgjøring til leder samt møtegodtgjørelse til øvrige medlemmer, tapt arbeidsfortjeneste mv. Det vises til vedlagt budsjettforslag for ytterligere detaljer.

Driftsutgiftene til kontrollutvalget består i hovedsak av utgifter til konferanser, faglige samlinger, kontingenter og medlemskap. De omfatter også reiseutgifter i forbindelse med at utvalget besøker kommunens enheter, selskaper som kommunen har eierandeler i, og en eventuell studietur. I tillegg kommer bevertning i forbindelse med utvalgets møter.

Kjøp av sekretariats- og revisjonstjenester utgjør i det aller vesentligste ressursbehovet for kontrollarbeidet i kommunen. Sekretariatsfunksjonen utøves av Konsek Trøndelag IKS. Revisjonstjenester leveres av Revisjon Midt-Norge SA. Honoraret til Konsek Trøndelag IKS blir vedtatt av representantskapet. For Revisjon Midt-Norge SA er det årsmøtet som fastsetter honoraret.

I budsjettforslaget for 2025 økes ressursrammen fra 782 500 kroner til 832 234 kroner. Dette tilsvarer en økning på 6,36 %

Vurdering og konklusjon

Ressursrammen økes med 6,36 %% noe som er godt over kommunal deflator (ca. 4.4 - 4,7 %) og lønnsvekst og prisvekst (ca. 5,4 %). Dette skyldes i hovedsak at revisjonshonoraret justeres etter flere år med relativ lave satser. Revisjonsselskapet ble av årsmøtet for flere år tilbake bedt om å bruke av fond, det vil i realiteten si, at revisjonsselskapet skulle gå i minus og på den måten bruke av oppsparte midler. I fjor gikk RMN med over 7 millioner i underskudd og dette underskuddet tærer *for mye* på fondet *for raskt*. Prisen vil nå justeres

noe for å nærme seg mindre underskudd slik at oppsparte midler "spises" opp saktere, for så til slutt å gå i balanse om noen år. Det er derfor nødvendig å justere prisen en god del mer enn kommunal deflator og lønns- og prisvekst. Økningen er fra 2024 til 2025 er på 11,2 %.

I økonomiplanen for de neste 3 årene justeres prisen langt lavere, med mellom 3,5-3,7 %. Hvis pris og lønnsvekst øker mye mer enn 3,5-3,7 % vil økonomiplanen måtte justeres tilsvarende, men det vil likevel ikke justeres med mye mer enn hva som er generell lønns- eller prisvekst. Årets justering for revisjonshonoraret må derfor ses på som ett unntakstilfelle. Revisjonshonoraret må, selv etter årets justering, anses å ligge svært lavt sammenlignet med markedet om tjenesten måles i timepris

Kontrollutvalget kan vedta å oversende det vedlagte budsjettforslaget for 2025 med forslag til økonomiplan for 2025-2028 til politisk behandling.

Budsjett 2025 for kontrollarbeidet						
Konto	Tekst	Budsjett 2025	Regnskap 2024	Budsjett 2024	Regnskap 2023	Budsjett 2023
10127	PERIODISERING LØNN	0	-6 642	0	6 642	0
10800	GODTGJØRELSE FOLKEVALGTE	0	0	40 000	0	10 000
10804	MØTEGODTGJØRELSE FOLKEV.	35 130	15 497	0	35 519	0
10805	TAPT ARBEIDSFORTJENESTE FOLKEV	4 000	1 228	12 000	0	0
10990	ARBEIDSGIVERAVGIFT	2 504	1 070	3 500	2 273	640
10999	PERIODISERING ARBEIDSGIVERAVGIFT	0	-425	0	425	0
	SUM GODTGJØRING	41 634	10 728	55 500	44 859	10 640
11002	ABONNEMENT AVISER/TIDSSKRIFTER	525	0	1 000	525	0
11151	BEVERTNING	1 575	0	3 000	639	2 500
11211	ANDRE DRIFTSUTGIFTER	0	0	0	39 653	0
11500	OPPLÆRING/KURS	62 000	0	60 000	20 111	75 000
11600	KM-GODTGJØRELSE	1 500	0	1 500	0	1 500
11704	TRANSPORT/SKYSS	12 000	0	6 000	0	5 000
11951	KONTINGENTER	4 000	0	4 000	0	4 000
11953	GEBYRER/LISENSER	0	0	0	3 700	0
	SUM DRIFT	81 600	0	75 500	64 628	88 000
13702	KJØP TJENESTE REVISJON	458 000	356 664	412 000	415 422	384 000
13703	KJØP TJENESTE KONTROLLUTVALG	251 000	179 625	239 500	228 000	189 000
	SUM KJØP TJENESTER	709 000	536 289	651 500	643 422	573 000
	SUM KONTROLLARBEID	832 234	547 017	782 500	752 909	671 640

Økonomiplan 2025-2028 for kontrollarbeidet

Tekst	2025	2026	2027	2028
Godtgjøring	41 634	43 092	44 600	46 161
Drift	81 600	84 456	87 412	90 471
Kjøp tjenester	709 000	734 000	759 000	785 000
SUM KONTROLLARBEID	832 234	861 548	891 012	921 632

Aktuelle artikler og tolkninger som gjelder kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

07.10.2024

Saknr

28/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033

Arkivsaknr 23/442 - 3

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar aktuelle artikler og tolkningsuttalelser som gjelder kontrollarbeidet, til orientering.

Vedlegg

Kommuneundersøkelsen 2024 - Svak beredskap for kommunikasjon ved bortfall av strøm, mobil og internett

Når kommunestyret er eier

Avdekket omfattende svikt i NAVs ivaretagelse av barns behov ved søknad om sosialhjelp

Helsetilsynets oppsummeringsrapport fra landsdekkende tilsyn med NAV-kontorenes ansvar for å ivareta barns behov ved Økonomisk stønad

Norges best styrte kommuner - Kommuneindeksen 2024

Robek - Tre inn og to ut

Det handler om tillit - Erfaringer fra kommunesektorens etikkutvalg

Saksopplysninger

For å gi kontrollutvalget kunnskap og kjennskap til den kommunale virksomhet, forvaltning og saksbehandling, legges det frem de nyeste artikler og tolkninger av aktuelle bestemmelser i lov, forskrift mv. Følgende artikler legges frem:

1. Kommuneundersøkelsen 2024 - Svak beredskap for kommunikasjon ved bortfall av strøm, mobil og internett.
2. Når kommunestyret er eier
3. Avdekket omfattende svikt i NAVs ivaretagelse av barns behov ved søknad om sosialhjelp
4. Helsetilsynets oppsummeringsrapport fra landsdekkende tilsyn med NAV-kontorenes ansvar for å ivareta barns behov ved Økonomisk stønad
5. Norges best styrte kommuner - Kommuneindeksen 2024
6. Robek - Tre inn og to ut
7. Det handler om tillit - Erfaringer fra kommunesektorens etikkutvalg

Konklusjon

Kontrollutvalget kan informasjon som fremkommer i de vedlagte dokumentene til orientering.

Kommuneundersøkelsen 2024: Svak beredskap for kommunikasjon ved bortfall av ekom

27.05.2024 , Nyhet

Til tross for krevende år med håndtering av pandemi, alvorlige naturhendelser og knappe ressurser jobber kommunene godt med beredskap. Det viser årets kommuneundersøkelse. Undersøkelsen avdekker også rom for forbedring. Spesielt svak er beredskapen for informasjon til befolkningen ved bortfall av ekom.

– Så nær som alle kommunene som har deltatt i undersøkelsen, oppgir at de har en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse. Vi ser at kommunene jobber med beredskap, og det er vi veldig fornøyd med, sier Elisabeth Aarsæther, direktør i DSB.

Selv om majoriteten nå har helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse, er det likevel mange (31 prosent) som ikke har *oppdaterte* analyser.

97 prosent av kommunene oppgir at de har en overordnet beredskapsplan. Beredskapsplaner skal oppdateres årlig og ved behov for endringer. Likevel oppgir 25 prosent at de har en beredskapsplan som er revidert før 2023.

– Beredskapsplaner som ikke revideres vil fort inneholde varslingslister som ikke er oppdatert, med som konsekvens at du ikke får tak i de personene du trenger når ting haster. Det øker også risikoen for materiell og menneskelige ressurser med den rette kompetansen til å håndtere hendelsen, ikke blir hentet inn, forklarer Aarsæther.

For svak beredskap for bortfall av ekom

Kommuneundersøkelsen viser at det er behov for å jobbe grundigere og mer helhetlig med tiltak for hvordan innbyggerne kan innhente informasjon, samt ved behov kunne komme i kontakt med nødetatene ved langvarig bortfall av strøm, mobil- og internett. Mange av kommunene mangler et gjennomarbeidet planverk med gode tiltak for dette.

– Dette temaet er blant de momentene som med fordel kan kommuniseres til innbyggerne under Egenberedskapsuka, oppfordrer DSB-direktøren.

Mangler ressurser og kompetanse

I spørreundersøkelsens kommentarfelt har flere kommuner pekt på at det er krevende å holde seg á jour med det omfattende samfunnssikkerhetsarbeidet som følge av knapphet på ressurser. Mangel på kompetanse innenfor samfunnssikkerhets- og beredskapsfaget er også noe flere rapporterer om.

Nøkkeltall fra kommuneundersøkelsen 2024:

- 100 prosent oppgir at de har en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse
- 31 prosent har en analyse som er mer enn fire år gammel
- 97 prosent oppgir at de har en overordnet beredskapsplan
- 75 prosent oppgir å ha etablert et kommunalt beredskapsråd
- 62 prosent oppgir å ha vært utsatt for alvorlige naturhendelser de siste to årene

[>> Les mer om Kommuneundersøkelsen 2024 og se alle data](#)

Når kommunestyret er eier

22.04.2024

Sunniva Tusvik Sæter

Margrete Haugum

Er kommunestyret på ballen?

- **Vet kommunestyret**
 - hvilke selskaper kommunen eier?
 - hva som er hensikten med eierskapet?
 - konsekvensene for politisk styring?
- **Får kommunestyret mulighet til å styre?**
 - har de egnede styringsverktøy?
 - bestemmer de hva eierrepresentanten skal mene?
 - får de informasjon om resultat og status i selskapene?
- **Hva har de egentlig adgang til å styre?**
 - i ulike selskapsformer?
 - i konsernstrukturer?
 - om tjenestene fra selskapene?
 - i eierfellesskap med andre?

Eierskapskontroll

- Hvordan utøves eierstyringen? (KU best)
 - Generelt
 - I enkeltstående selskap
 - Forvaltningsrevisjon i selskap

Hva ser vi etter?

- Opplæringstiltak
- Eierskapsmelding
- Myndighet og roller
- Rapportering
- Dialogen med eierrepresentanten

Hva finner vi?

- Mer opplæring etterspørres
- Eierskapsmeldingen revideres sjelden
- Usikkerhet om roller
- Fragmentert rapportering
- Lite systematisk dialog med eierrepresentantene
- Interesse etter at noe har skjedd

Risiko for enevelde?

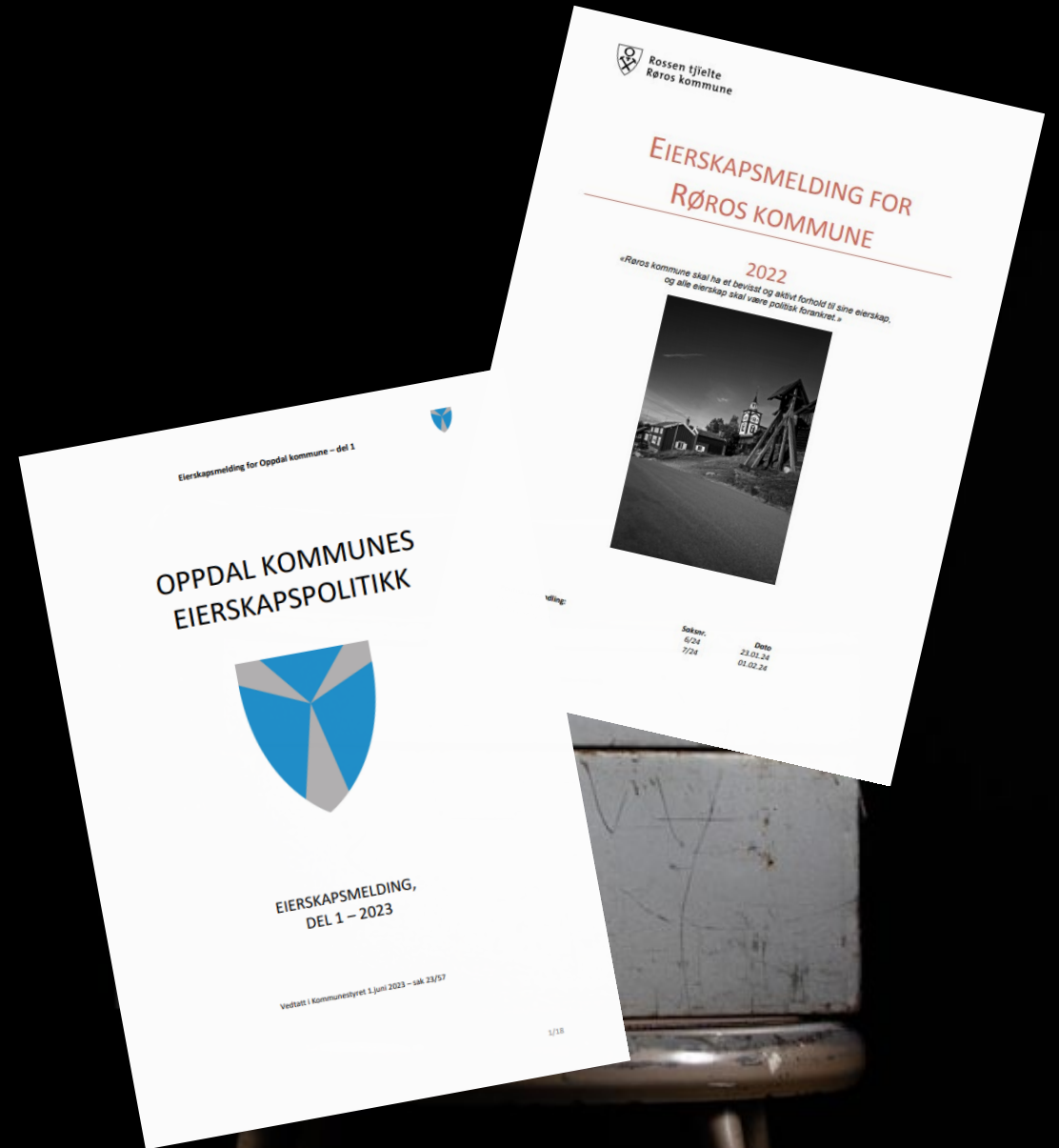
Virkemidler

Opplæring

- Folkevalgtopplæringen
- Temamøter
- «Learning by doing»

Eierskapsmelding

- Skal gi økt bevissthet om eierstyring
- Krav til innhold
 - Generelle prinsipp
 - Oversikt over eierskap
 - Formålet med eierskapene
- Syklus for revidering
- Språk, struktur og omfang

Rolleforståelse - hvem, hva, hvor?

- Kommunestyre
- Eierskapsutvalg
- Eierrepresentant
- Eierorgan
- Eiermøte
- Styre og styrerepresentanter
- Kommunedirektør

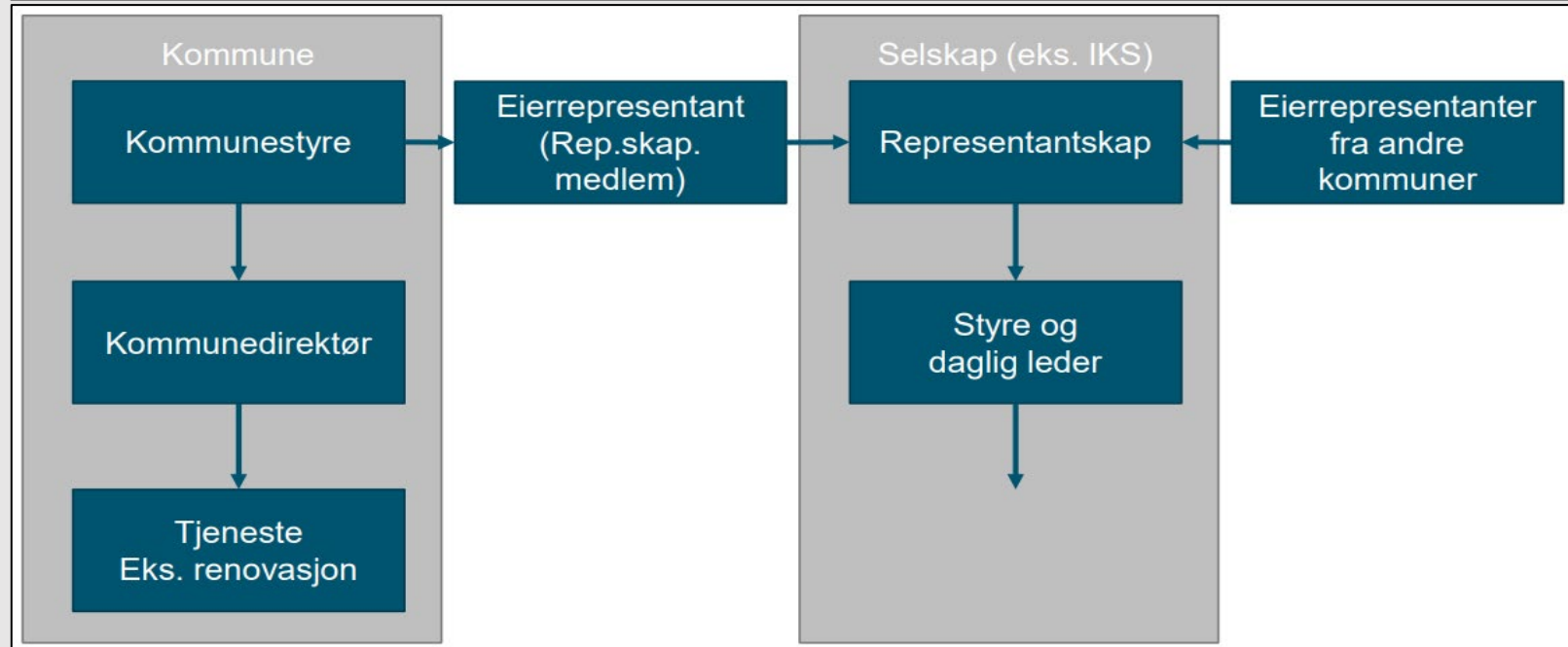
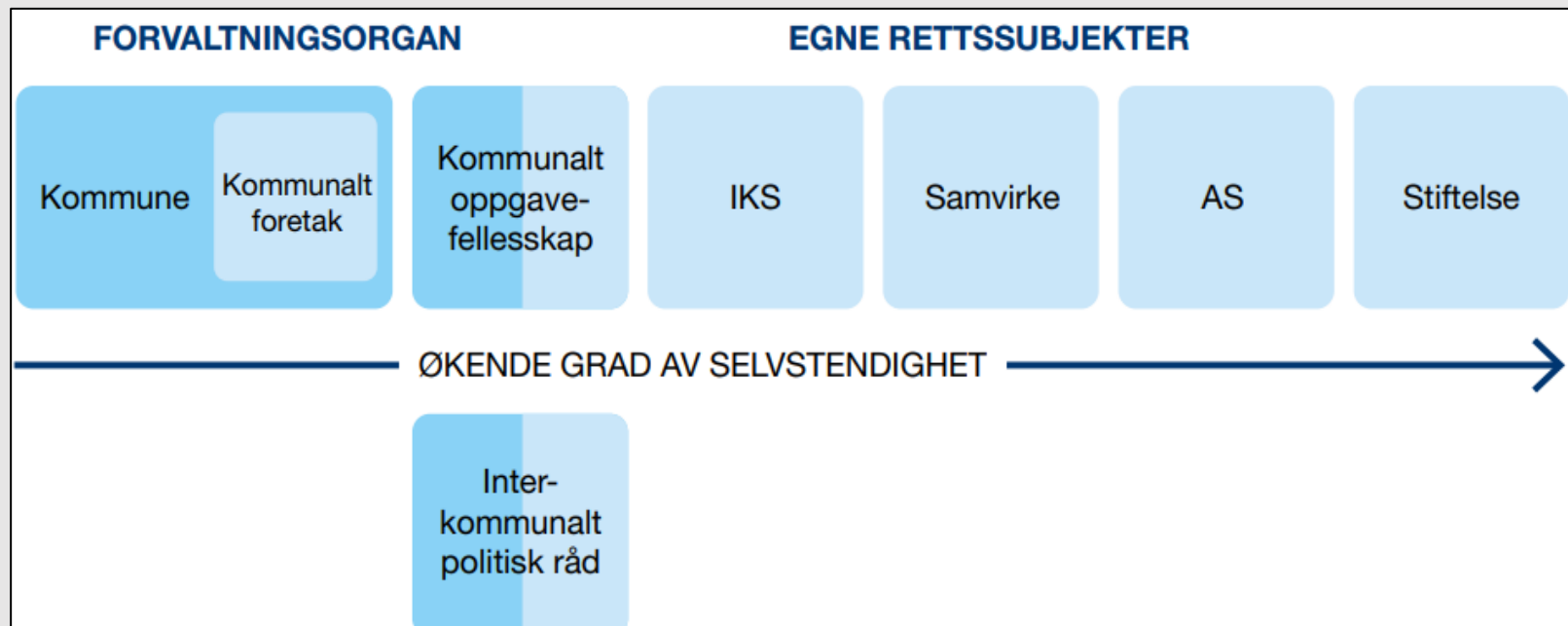

Selskapsformer

- Lang meny

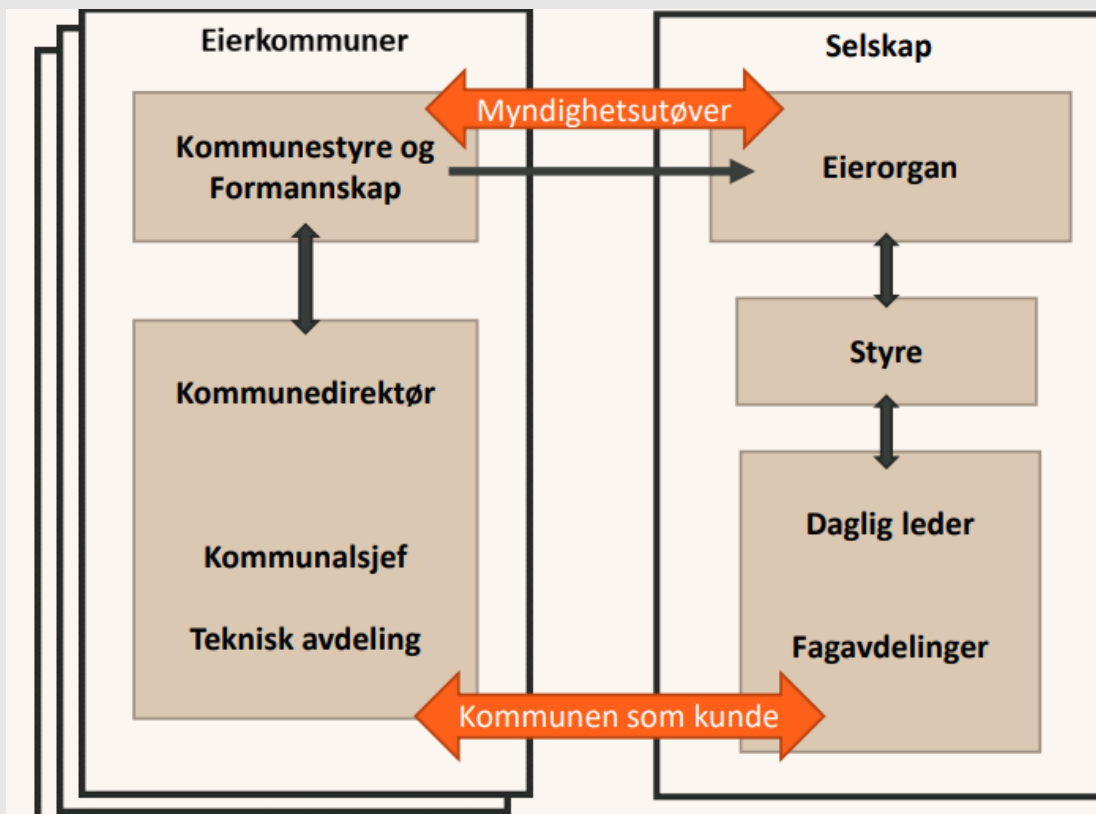
men

- Valget avgjør roller og myndighet

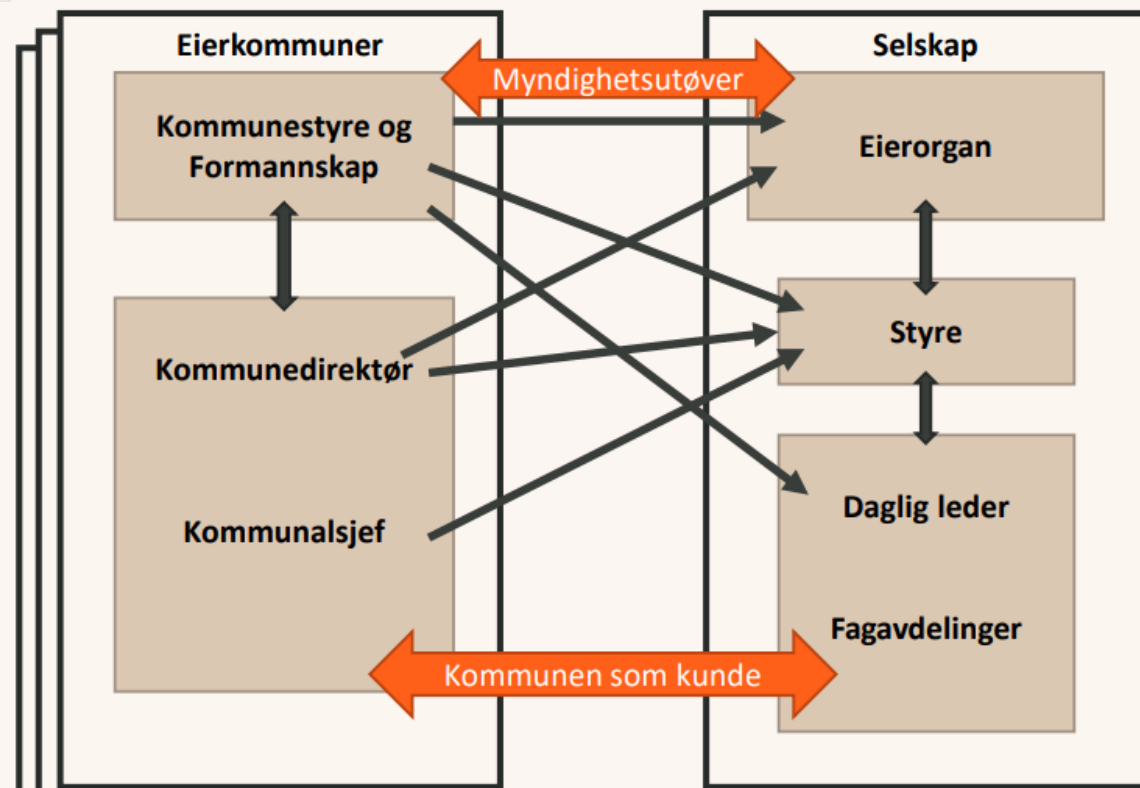

Når kommunen både er eier og kunde

Idealet

Virkeligheten?

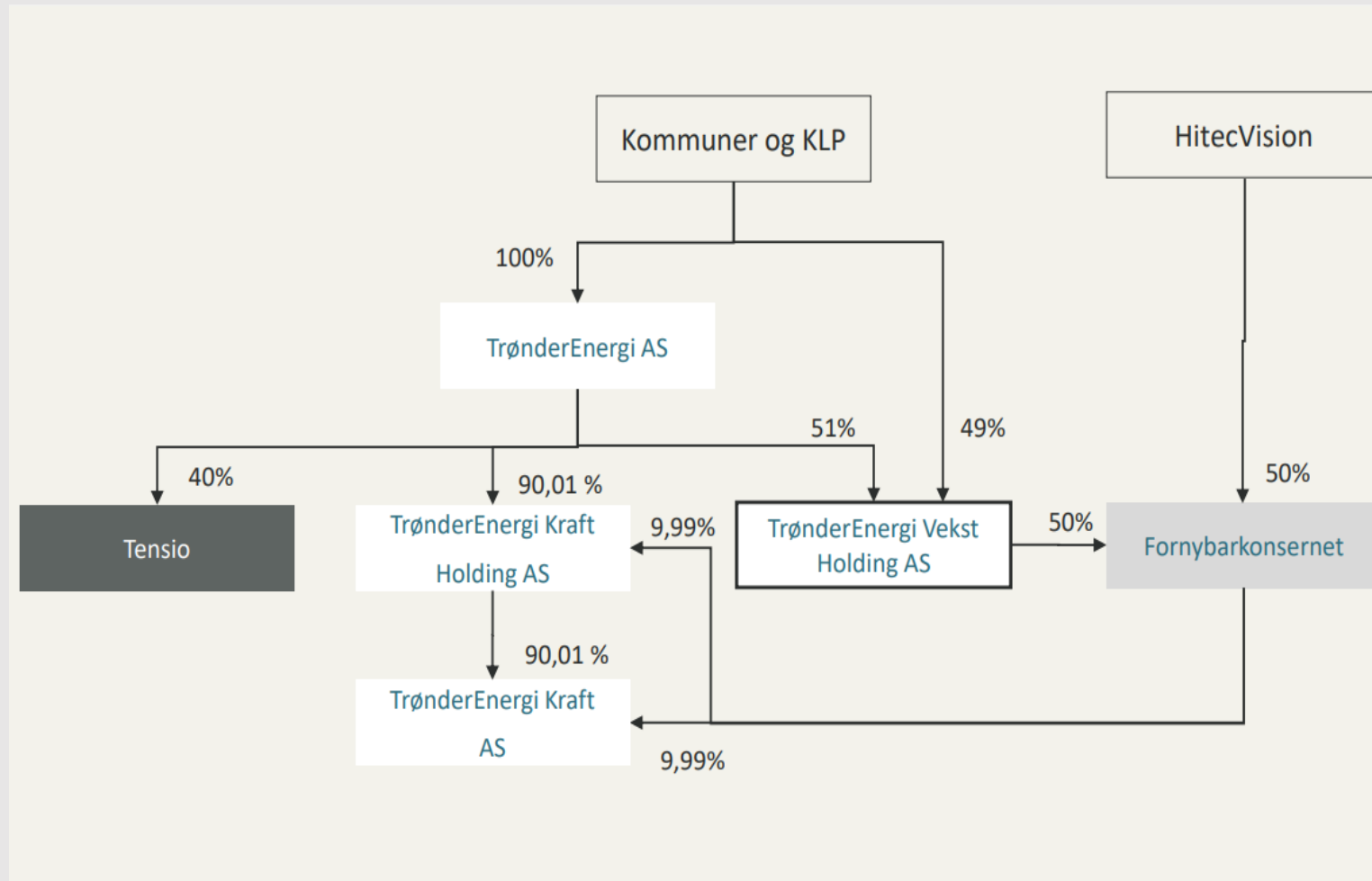

Komplekse eierstrukturer

Eksempel:

Selskapsstruktur i TrønderEnergi

- Kommunene eier to holdingselskap (100 % og 49%)
- Holdingsselskapenes eneste oppgave er å eie andre selskap
- Kommunene sitter ikke i generalforsamlingen til datterselskapene
- Krysseierskap mellom datterselskapene

Hva får kommunestyret vite?

Fra eierrepresentanten

- Saker til eierorganene?
- Protokoller fra eierorganene?
- Referat fra eiermøter?

Fra selskapene

- Informasjon om virksomheten?
- Regnskap og årsmelding?

Om måloppnåelse

- Innfris formålet med eierskapet?

Styringsdialogen

- Mandat til eierrepresentanten
- Sentrale folkevalgte som eierrepresentanter
- Eiermøter

- Selskapsspesifikke eierstrategier
- Forventninger til selskapet
- Formidle kommunens mål og krav til selskapene

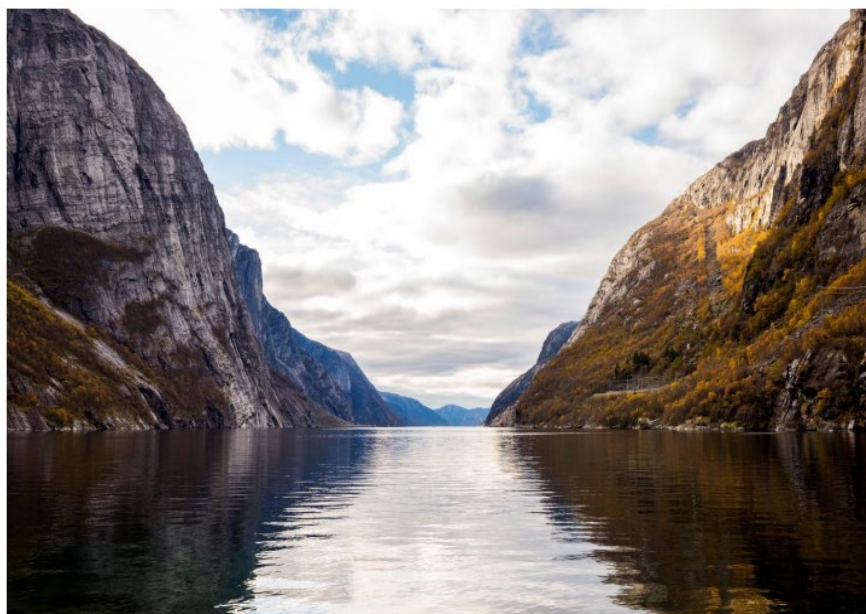

Felles eierstyring

- Hvordan balansere sprikende eierinteresser?

«Å eie er å ville»

Eierstrategi 2021 for Lyses 14 aksjonærer

Styrets melding til eierne

2022

Industribygging i mer enn hundre år

God praksis

- Svare ut KS-anbefalingene
- Språk, omfang og kompleksitet
- Forutsigbar og tilstrekkelig informasjon til kommunestyret
- Tilstrekkelig ajourhold av eierskapsmeldingen
- Styrevalg på grunnlag av kompetanse
- Samordnet eierstrategi for selskap med flere eiere
- Lære av hverandre

KS FOLKEVALGTPROGRAM 2019–2023

Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll.

Lyst til å høre eller snakke mer om eierstyring?

Sunniva Tusvik Sæter
47 63 77 14
sts@revisjonmidtnorge.no

Margrete Haugum
95 23 30 07
mha@revisjonmidtnorge.no

R **Midt** **Revisjon**
Midt-Norge
www.revisjonmidtnorge.no

Avdekket omfattende svikt i Navs ivaretagelse av barns behov ved søknad om sosialhjelp

Kommunal Rapport 01.07.2024, NTB

Helsetilsynet har avdekket lovbrudd ved 58 av 68 Nav-kontorer i sin kartlegging av etatens oppfølging av barn i familier som mottar sosialhjelp.

Mandag morgen la Helsetilsynet fram en oppsummeringsrapport av et tilsyn statsforvalterne har gjennomført med Nav-kontorer i hele landet i 2022 og 2023. Tilsynet har sett på hvordan Nav ivaretar og følger opp barn i familier som søker om, eller mottar økonomisk sosialhjelp. Under tilsynet ble det avdekket lovbrudd ved 58 av 68 Nav-kontorer.

– I dette tilsynet avdekket statsforvalterne mye svikt. Vi er bekymret for at barn og unge i familier som trenger økonomisk sosialhjelp, ikke får den hjelpen de har behov for, sier direktør Sjur Lehmann i Helsetilsynet i en pressemelding.

Helsetilsynet fastslår at Nav ikke ivaretar barna i familier som mottar økonomisk sosialhjelp, godt nok.

– Det er vanskelig å gjøre vurderinger av barnets beste og vurderinger av behovet for økonomisk sosialhjelp hvis man ikke har kartlagt hvilke behov barna og familien har, sier Lehmann.

Innhentet sjelden barns synspunkter

I tilsynet undersøkte Helsetilsynet flere krav til Nav-kontorenes praksis. Blant dem var kravet om at de skal foreta en tilstrekkelig kartlegging av barns behov ved søknad om økonomisk stønad.

På dette punktet fant tilsynet lovbrudd ved 51 av de 68 Nav-kontorene, og det ble konkludert med at kontorene sjelden innhentet barns synspunkter i saker som angikk dem. Lehmann påpeker at dette er noe som må gjøres.

– Dette er et krav etter barnekonvensjonen, som vi ser at det i liten grad ble gjort, sier Lehmann.

Ifølge Helsetilsynet har denne manglende kartleggingen ført til følgefeil i form av lovbrudd knyttet til kravet om at Nav-kontorene skal foreta en forsvarlig vurdering og beslutning ved slike søknader. Det ble avdekket slike lovbrudd ved 53 av kontorene.

– Fordi det sviktet i kartleggingen, ble vurderingen og beslutningen om økonomisk stønad gjort på et sviktende grunnlag, skriver Helsetilsynet.

Når det kom til oppfølging av familier som mottar økonomisk stønad, ble det avdekket lovbrudd ved 14 kontorer.

Må bedres

– Jeg tenker at her er det mye den enkelte kommune må følge opp, sier arbeids- og velferdsdirektør Hans Christian Holte til NTB.

Holte påpeker samtidig at tilsynet er gjennomført halvannet til to år tilbake i tid. Han mener det har skjedd en del positiv utvikling på området siden tilsynet ble gjennomført, på bakgrunn av tidlige signaler de fikk fra Helsetilsynet.

Samtidig erkjenner han at lovbruddene som er avdekket, gir uttrykk for at praksisen i kommunene og ved det enkelte Nav-kontor ikke har fulgt barnekonvensjonen slik de skal.

– Jeg tenker at alle avvikene viser at praksisen på dette området må bedres i den enkelte kommune. Det er et viktig ansvar for Nav å følge opp. Vi vurderer det som en situasjon som må bli bedre, slik at vi kan bli tryggere på at hver enkelt familie med behov for sosialhjelp og barna deres blir godt ivaretatt, sier Holte.

Kan skyldes manglende dokumentasjon

Holte synes det er vanskelig å peke på en bestemt årsak til det som avdekkes i tilsynet, men peker blant annet på manglende bevissthet på å ivareta barns beste i forbindelse med tildeling av sosialhjelp til en familie.

Samtidig mener han det også kan henge sammen med manglende dokumentasjon.

– Det kan ha skjedd kartlegginger og samtaler med barn som ikke er dokumentert, og dermed ikke kommer fram i tilsynet, påpeker Holte.

Kan dette være på grunn av dårlige rutiner ved Nav-kontorene?

– Ja, jeg synes det virker som at det er en del av svakheten. Noe går på dårlige rutiner, men det er nok samtidig ikke gjort godt nok kartleggingsarbeid og vurdering og oppfølging. Det går både på dokumentasjon og at jobben ikke er gjort, sier Holte.

Inngår samarbeid med statsforvalterne

Holte forteller at Nav nå skal samarbeide med statsforvalterne for å følge opp lovbruddene, og for å gi god informasjon til alle norske fylker og kommuner om veilederen til Nav-ansatte som Arbeids- og velferdsdirektoratet har utviklet.

Holte understreker at han ser positivt på veien framover.

– Jeg opplever at både det grundige tilsynet fra Helsetilsynet og det gode samarbeidet med barneombudet de siste par årene gjør at jeg tror vi skal komme videre med oppfølging av dette området i Norge. Det er viktig, avslutter Holte.

Må ta det på alvor

Seniorrådgiver Inger Aasgaard i Barneombudet uttaler i en pressemelding at Helsetilsynets rapport er alvorlig og viser at arbeidet med å styrke barns rettigheter i Nav haster.

Aasgard peker på lovregulering og kompetanseheving som tiltak Barneombudet mener er avgjørende for å sikre et større fokus på barns rettigheter, og mener arbeids- og inkluderingsminister Tonje Brenna (Ap) må sikre at Nav ivaretar barnas rettigheter.

– Både nåværende og tidligere arbeids- og inkluderingsminister har oppfordret personer som har problemer med å forsørge seg og sin familie om å kontakte Nav. Dette er viktig og riktig. Men statsråden må da være sikker på at Nav faktisk gir barnefamilie den oppfølgingen de har krav på og at barns rettigheter ivaretas, sier Aasgaard.

Grov svikt

Leder i Redd Barnas norgesprogram Monica Sydgård er ikke overrasket over resultatet av tilsynet og mener i likhet med Barneombudet at Brenna må komme på banen.

– Tilsynene avdekker en grov svikt i Nav-systemet. Redd Barna mener at det nå må stilles krav til at Nav har undersøkt barnets behov og livssituasjon, når de jobber med barnefamilier. Det må framgå av vedtaket at barnets beste er vurdert, uttaler Sydgård i en pressemelding.

Røde Kors, på sin side, skriver i en pressemelding at de mener funnene i rapporten er rystende, og at de støtter Helsetilsynet i sin vurdering av at disse familiene ikke får den hjelpen de trenger.

– Dette er alvorlige funn og dessverre i tråd med hva familier vi er i kontakt med forteller oss. For mye ansvar blir lagt på foreldre som ikke alltid har oversikt over hva de kan søke om stønad til, sier leder for humanitære programmer Ingvill Alisøy-Gjerløw i Røde Kors.

Helsetilsynets oppsummeringsrapport finner du [her](#)

Samfunnets siste sikkerhetsnett må også fange opp barna

**Oppsummeringsrapport fra
landsomfattende tilsyn med Nav-kontorenes
ansvar for å ivareta barns behov når
familien søker økonomisk stønad
(2022-2023)**

Rapport fra Helsetilsynet 6/2024

[Pdf-versjon for print av [Rapport 6/2024](#), publisert på [helsetilsynet.no](#)]

Innhold

1	Sammendrag	3
2	Bakgrunnen for det landsomfattende tilsynet	4
2.1	<i>Hvorfor tilsyn med Nav-kontorenes ansvar for å ivareta barns behov?</i>	<i>4</i>
2.2	<i>Sosiale tjenester i Nav og ansvaret etter barnekonvensjonen</i>	<i>4</i>
2.3	<i>Ansvaret for å ivareta barns behov i sosialtjenesteloven.....</i>	<i>5</i>
3	Hvordan ble tilsynet gjennomført?	6
3.1	<i>Tilsynsmetode.....</i>	<i>6</i>
4	Kartlegging av barnets behov ved søknad om økonomisk stønad	8
4.1	<i>Statsforvalterne fant lite informasjon fra kartleggingssamtaler</i>	<i>8</i>
4.2	<i>Nav-kontoret kartla behovet ut fra det foreldrene skrev i søknaden.....</i>	<i>10</i>
4.3	<i>Nav-kontorene innhentet sjelden barnets synspunkter</i>	<i>11</i>
4.4	<i>Saksmappene inneholdt lite informasjon</i>	<i>11</i>
4.5	<i>Mangelfull styring og ledelse av kartleggingsarbeidet</i>	<i>12</i>
4.6	<i>Hva kjennetegnet praksis i Nav-kontor uten lovbrudd?</i>	<i>12</i>
4.7	<i>Helsetilsynets vurderinger og anbefalinger.....</i>	<i>12</i>
5	Vurdering og beslutning om økonomisk stønad	14
5.1	<i>Ofte manglet en individuell vurdering av hjelpebehovet</i>	<i>15</i>
5.2	<i>Mange ga ytelser i tillegg til livsoppholdssatsen – hvis foreldrene søkte om det</i>	<i>16</i>
5.3	<i>Mange la automatisk stordriftsfordeler til grunn – men ikke alle.....</i>	<i>17</i>
5.4	<i>De fleste holdt barnetrygden utenfor ved vurdering av stønadsnivået</i>	<i>18</i>
5.5	<i>Manglende vurderinger og «skjulte avslag» i vedtakene.....</i>	<i>18</i>
5.6	<i>Ofte manglet gode rutiner for vedtaksgodkjenning</i>	<i>19</i>
5.7	<i>Hva kjennetegnet praksis i Nav-kontor uten lovbrudd?</i>	<i>19</i>
5.8	<i>Helsetilsynets vurderinger av resultatene</i>	<i>20</i>
6	Oppfølging av familier som mottar økonomisk stønad	23
6.1	<i>Mange brukere fikk tilbud om oppfølgingssamtaler.....</i>	<i>23</i>
6.2	<i>Det varierte om Nav-kontorene samarbeidet med andre tjenester.....</i>	<i>24</i>
6.3	<i>Det varierte om Nav-kontorene fattet vedtak om opplysning, råd og veiledning.....</i>	<i>24</i>
6.4	<i>Prosjekter om helhetlig oppfølging overføres ikke alltid til daglig drift.....</i>	<i>25</i>
6.5	<i>Hva kjennetegnet praksis i Nav-kontor uten lovbrudd?</i>	<i>25</i>
6.6	<i>Helsetilsynets vurdering av resultatene.....</i>	<i>25</i>
7	Helsetilsynets anbefalinger	26
Vedlegg I	27

1 Sammendrag

Statsforvalterne gjennomførte i 2022-2023 landsomfattende tilsyn med Nav-kontorenes ansvar for å ivareta barns behov når familien søker økonomisk stønad. Statsforvalterne undersøkte om praksis i Nav-kontorene oppfylte følgende krav:

1. Nav-kontoret foretar en tilstrekkelig kartlegging av barns behov ved søknad om økonomisk stønad.
2. Nav-kontoret foretar en forsvarlig vurdering og beslutning ved søknad om økonomisk stønad til familier.
3. Familier som mottar økonomisk stønad, får oppfølging ved behov.

Til sammen undersøkte statsforvalterne 68 Nav-kontor i tilsynet. I 58 av Nav-kontorene ble det avdekket lovbrudd. Dette utgjør ca. 80 prosent av tilsynene. Nav-kontorene kunne ha ett, to eller tre lovbrudd, siden statsforvalterne undersøkte tre områder. Ti Nav-kontor hadde ikke lovbrudd.

Kartlegging

Et gjennomgående funn i tilsynet, er at mange Nav-kontor bare forholdt seg til det foreldrene skrev i søknaden om økonomisk stønad, og kartla ikke barnas behov ut over dette. Det var ikke vanlig at Nav-kontorene på selvstendig grunnlag kartla de individuelle og helhetlige behovene til hvert enkelt barn i familien, dersom behovene ikke ble tatt opp av foreldrene i en søknad. I flere av tilsynene påpekte statsforvalterne at mye av ansvaret for å identifisere barnas behov ble lagt på foreldre, som ikke alltid visste hva de kunne søke stønad til. I mange av tilsynene var det vanskelig for statsforvalterne å få innblikk i omfanget av kartleggingssamtaler og om barnas behov var tema i disse samtalene fordi det fantes få journalnotater. Nav-kontorene innhentet sjelden barnas synspunkter i saker som angikk dem, verken direkte eller gjennom foreldrene.

Vurdering og beslutning

Tilsynet viser at det er en sammenheng mellom manglende kartlegging og manglende individuelle vurderinger av hjelpebehovet og stønadsbeløpet. Fordi det sviktet i kartleggingen, ble vurderingen og beslutningen om økonomisk stønad gjort på et sviktende grunnlag. Det er vanskelig å innfri kravet om at det skal gjøres en vurdering av barnets beste, og at stønaden skal baseres på en individuell vurdering, dersom man ikke har kjennskap til den konkrete familien og deres behov.

Mange Nav-kontor gjorde ikke en konkret og individuell vurdering av hjelpebehovet, men innvilget hjelpen kun i tråd med satser i veiledende retningslinjer for økonomisk stønad (Rundskriv A-3/2023 Statlege rettleiande retningslinjer for økonomisk stønad for 2024), eller i tråd med egne kommunale satser. Det var mange Nav-kontor som ga ytelser til bestemte formål i tillegg til den veiledende satsen, dersom familien søkte om dette. utfordringen med dette er at ikke alle foreldrene vet hva de kan søke hjelp til. De fleste Nav-kontorene holdt barnetrygden utenfor da de beregnet stønadsbeløpet.

Oppfølging

De fleste Nav-kontorene ga brukerne noe oppfølging, gjerne i form av samtaler. Det varierte om de samarbeidet med andre tjenester. Det var få som fattet vedtak om tjenesten opplysning, råd og veiledning. Statsforvalterne undersøkte ikke innholdet og kvaliteten i oppfølgingen. Noen av tilsynsfunnene tyder på at brukere som fikk hjelp fra familiekoordinatorer og familieteam, eller var med i egne forsknings- og utviklingsprosjekter om oppfølging av barnefamilier, fikk tettere oppfølging enn andre brukere.

2 Bakgrunnen for det landsomfattende tilsynet

I 2022 og 2023 gjennomførte statsforvalterne landsomfattende tilsyn med Nav-kontorenes ansvar for å ivareta barns behov når familien søker økonomisk stønad. I et landsomfattende tilsyn fører alle statsforvalterne tilsyn med det samme temaet. Formålet er å bidra til forbedring i tjenestene ved å undersøke praksis og avdekke svikt, og å skape nasjonal oppmerksomhet om temaet.

I denne rapporten oppsummerer vi de viktigste funnene fra tilsynet. Oppsummeringsrapporten bygger på tilsynsrapportene fra de enkelte tilsynene, som du kan lese på Helsetilsynets nettside.

2.1 Hvorfor tilsyn med Nav-kontorenes ansvar for å ivareta barns behov?

Helsetilsynet har over tid vært bekymret for hvordan Nav-kontorene ivaretar barns behov. I 2020-2021 gjennomførte vi en risikovurdering av sosiale tjenester i Nav. De områdene som ble vurdert med høyest risiko for svikt, var manglende kartlegging av barns behov når familier søker sosiale tjenester, og at barn og unge ikke får et samordnet tjenestetilbud.

I 2012 gjennomførte statsforvalterne (den gang fylkesmennene) tilsyn med kommunenes behandling av søknader om økonomisk stønad fra personer med forsørgeransvar for barn (Rapport fra Helsetilsynet 2/2013). I tilsynet undersøkte statsforvalterne om kommunene sikret forsvarlig kartlegging, og om det ble gjort individuelle vurderinger som grunnlag for beslutninger om økonomisk stønad. I tilsynet påpekte statsforvalterne lovbrudd i 59 av 67 kommuner.

2.2 Sosiale tjenester i Nav og ansvaret etter barnekonvensjonen

I Grunnloven § 104 er det regler om barns rettigheter. Bestemmelsen inneholder sentrale menneskerettigheter som gjelder barn, og bygger på barnekonvensjonens regler. Barnekonvensjonen gjelder som norsk lov. Dette kommer fram av menneskerettsloven § 2. Hvis det er motstrid mellom bestemmelser i barnekonvensjonen og bestemmelser i annet lovverk, skal bestemmelser i barnekonvensjonen gå foran.

Flere av bestemmelsene i barnekonvensjonen har vært viktige i dette tilsynet:

- **Barnets beste - artikkel 3**
Ved alle handlinger som berører barn skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Prinsippet har flere sider hvor det både er et tolkningsprinsipp, en rettighet og en saksbehandlingsregel.
- **Barnets rett til å bli hørt – artikkel 12**

Barn har rett til å bli hørt i saker som har betydning for dem. Artikkel 12 slår fast at synspunktene skal vektlegges i samsvar med barnets alder og modenhet.

- **Barns rett til sosial sikkerhet – artikkel 26**
Foreldre som ikke har tilstrekkelig med midler, skal få hjelp slik at barna får en trygg og god oppvekst. Det innebærer hjelp slik at foreldrene kan kjøpe mat, klær og andre viktige ting.
- **Barns rett til sosial og økonomisk trygghet og retten til et trygt hjem – artikkel 27**
Artikkelen legger til grunn at alle barn har rett til å ha god nok levestandard, slik at de kan utvikle seg og ha en meningsfull hverdag.
- **Barns rett til lek, fritid og hvile – artikkel 31**
Alle barn har rett til lek, fritid og hvile, og til å delta i kunst- og kulturliv.

Den 21. mars 2024 publiserte Arbeids- og velferdsdirektoratet «Barnets beste – en veileder for deg som jobber i NAV». Denne veilederen kom etter at tilsynet var ferdig, men Nav-kontorenes forpliktelser etter barnekonvensjonen var de samme også før veilederen ble publisert.

2.3 Ansvar for å ivareta barns behov i sosialtjenesteloven

Formålet med lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven) er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet. Loven skal bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Loven skal bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer.

De sosiale tjenestene er velferdssamfunnets siste sikkerhetsnett, og Nav-kontorene har et særlig ansvar for de som faller utenfor eller som ikke får nok hjelp fra andre velferdsordninger. Familier som trenger sosiale tjenester er ofte i utsatte livssituasjoner, og det kan få alvorlige konsekvenser dersom sikkerhetsnettet svikter.

Det er kommunene som har ansvar for sosiale tjenester i Nav. Kommunen skal ha systematiske tiltak som sikrer at tjenestene til barnefamilier planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med lov- og forskriftskrav.

I Rundskriv til lov om sosiale tjenester i Nav (Rundskriv 35), punkt 4.18.2.6 står det følgende om Nav-kontorets ansvar for barnefamilier:

«Hvis tjenestemottaker har barn, skal det tas særlige hensyn til deres behov i alle vurderinger som foretas. Barn og unge skal sikres en trygg oppvekst og kunne delta i alminnelige skole- og fritidsaktiviteter, uavhengig av om foreldrene har en vanskelig økonomi. Dette innebærer at utgifter til barn og unge kan være del av livsoppholdet, selv om tilsvarende utgifter for voksne ikke er det.»

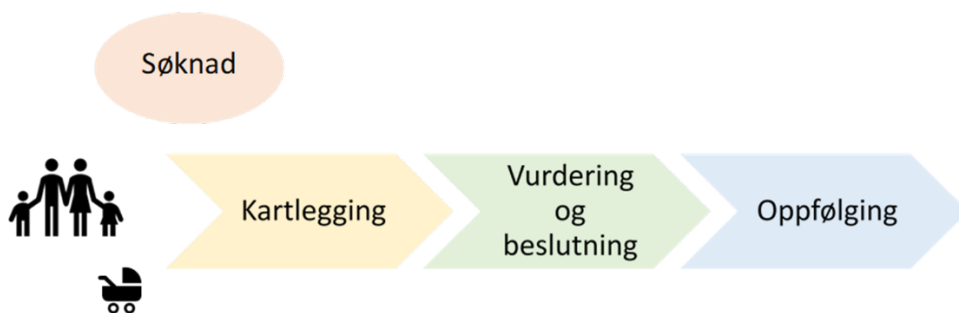
Økonomisk stønad er en skjønnsbasert stønad. Det kan variere fra familie til familie hva de trenger til et forsvarlig livsopphold. Hovedprinsippet for behandling av søknad om økonomisk stønad, er at Nav-kontoret skal gjøre konkrete og individuelle vurderinger av hjelpebehov,

stønadsbeløp og stønadsform. Nav-kontoret har både rett og plikt til å gjøre skjønnsmessige vurderinger i hver enkelt sak. I alle vurderinger skal Nav-kontoret legge vekt på å fremme lovens formål best mulig (Rundskriv 35, pkt. 4.18.1).

Arbeids- og inkluderingsdepartementet utgir rundskriv med statlige, veiledende livsoppholdssatser. Livsoppholdssatsene omfatter utgifter til helt grunnleggende behov, som mat, klær, kommunikasjon og hygiene med mer. De tar også hensyn til andre deler av dagliglivet, som fritid og sosiale behov. Utgifter til andre nødvendige ting, som boutgifter og strøm, inngår i livsoppholdet, men er ikke inkludert i de veiledende satsene, siden dette er utgifter som varierer mye. Satsene er bare veiledende, og kan ikke erstatte individuelle vurderinger (Rundskriv A-3/2023 Statlege rettleiande retningslinjer for økonomisk stønad for 2024).

3 Hvordan ble tilsynet gjennomført?

Sosialt arbeid med barnefamilier er en viktig oppgave i Nav-kontorene. Nav-kontorene skal kartlegge familienes behov, gjøre nødvendige vurderinger og beslutninger av hvilken hjelp familien har krav på, og å gi familiene den oppfølgingen de har behov for. Tilsynet ble bygget opp etter disse fasene i saksgangen, der en familie leverer en søknad om økonomisk stønad.

Kravene til Nav-kontorenes praksis som statsforvalterne undersøkte var:

1. Nav-kontoret foretar en tilstrekkelig kartlegging av barns behov ved søknad om økonomisk stønad.
2. Nav-kontoret foretar en forsvarlig vurdering og beslutning ved søknad om økonomisk stønad til familier.
3. Familier som mottar økonomisk stønad, får oppfølging ved behov.

Framstillingen i denne rapporten er bygget opp på samme måte, hvor kapittel 4, 5 og 6 viser resultatene i de tre fasene kartlegging, vurdering/beslutning og oppfølging.

3.1 Tilsynsmetode

For en mer detaljert fremstilling av tilsynsmetoden, se kapittel 6 i veileder for tilsynet: [Veileder for landsomfattende tilsyn 2022-2023. Nav-kontorenes ansvar for å ivareta barns behov når familien søker økonomisk stønad \(helsetilsynet.no\)](https://helsetilsynet.no)

3.1.1 Veiledningsmaterieill

Før statsforvalterne startet opp tilsynene i Nav-kontorene, utarbeidet Helsetilsynet veiledningsmaterieill. Veiledningen ga statsforvalterne detaljert informasjon om lovgrunnlaget for tilsynet, hva de skulle undersøke og om tilsynsmetoden. Veiledningen ga også praktisk veiledning i hvordan statsforvalterne skulle planlegge og gjennomføre tilsynet.

Helsetilsynet fikk mange innspill til arbeidet med veiledningsmateriellet. Vi opprettet en drøftingsgruppe med fire statsforvaltere og et tjenestepanel med fire Nav-kontor. Vi fikk også innspill fra Barneombudet, Brukerombudet i Fredrikstad og Pasient- og brukerombudet i Oslo og Viken.

3.1.2 Systemrevisjon

Statsforvalterne brukte systemrevisjon som metode da de gjennomførte tilsynene. Systemrevisjon egner seg godt til å undersøke om tjenestene har en systematisk styring (internkontroll) som sikrer at brukerne får forsvarlige tjenester. I dette tilsynet undersøkte statsforvalterne Nav-kontorenes praksis gjennom ulike kilder som blant annet:

- egenrapportering om Nav-kontorenes/kommunenes styringssystem (internkontroll)
- intervju med brukere, ansatte og ledere
- gjennomgang av saksmapper

Statsforvalterne vurderte funn fra disse kildene opp mot kravene i tilsynet. Etter at tilsynet var ferdig, beskrev statsforvalterne resultatene i en tilsynsrapport. Dersom statsforvalteren fant lovbrudd, måtte Nav-kontoret endre praksisen som førte til svikt. Statsforvalteren fulgte med på at tjenestene gjorde de nødvendige forbedringene slik at praksis ble i samsvar med lovgivningen.

3.1.3 Utvalg av Nav-kontor

Statsforvalterne førte tilsyn med til sammen 68 Nav-kontor i alle landets fylker. Statsforvalterne gjennomførte 22 tilsyn i 2022 og 46 tilsyn i 2023. Flere av Nav-kontorene var del av interkommunalt samarbeid/vertskommunesamarbeid.

Statsforvalterne avgjør selv hvilke Nav-kontor de skal føre tilsyn med. Nav-kontorene er valgt ut på bakgrunn av lokal kunnskap om risiko for svikt. Dette kan innebære at de har funnet mer svikt enn om utvalget av Nav-kontor hadde vært tilfeldig. Funnene i oppsummeringsrapporten gir ikke nødvendigvis et representativt bilde av forholdene på landsbasis.

Samtidig gir framstillingen i oppsummeringsrapporten et bilde av tilstanden på undersøkelsestidspunktet i de aktuelle Nav-kontorene. Antallet Nav-kontor er stort nok til at funnene gir et inntrykk av de utfordringene som finnes i Nav-kontorenes praksis.

3.1.4 Involvering av brukere i tilsynet

Brukernes erfaringer med tjenestene er en sentral del av faktagrunnlaget i tilsynene. Erfaringene er viktige for at tilsynet skal være relevant og bidra til forbedring. I hvert tilsyn intervjuet statsforvalterne mellom 5-10 brukere, avhengig av kommunestørrelse. Brukerintervjuene var anonyme, og det var ikke kjent for Nav-kontorene hvilke brukere statsforvalterne intervjuet. Statsforvalterne intervjuet brukerne før tilsynsbesøkene, slik at informasjonen fra brukerne kunne brukes som grunnlag i intervjuer med ledere og ansatte.

3.1.5 Oppsummering av funn fra tilsynsrapporter

Denne oppsummeringsrapporten er en sammenstilling av funn fra tilsynsrapportene fra de enkelte tilsynene.

Formålet med tilsynsrapportene er først og fremst å gi en tilbakemelding til Nav-kontoret/kommunen om resultatet av tilsynet. Av den grunn er rapportene ulike og inneholder ikke alltid samme type informasjon. Det gjør det vanskelig å nøyaktig tallfeste mange av funnene. For denne rapportens del er tilsynsrapportene derfor å regne som sekundærkilder skrevet for et annet formål enn oppsummering. De funnene vi gjengir i denne oppsummeringsrapporten er vanlige i de Nav-kontorene som fikk lovbrudd. Dersom et funn bare gjelder et mindretall av Nav-kontorene, har vi presisert dette.

I oppsummeringen har vi brukt sitater fra tilsynsrapportene for å illustrere typiske funn. I sitatene har vi anonymisert hvilket Nav-kontor eller hvilken kommune som er omtalt. Dette er fordi vi i denne sammenhengen ønsker å synliggjøre hva som kan svikte i Nav-kontorenes praksis på landsbasis, og ikke knyttet til det enkelte kontor. Dessuten har alle Nav-kontorene som fikk påvist lovbrudd, i etterkant gjennomført forbedringsarbeid for å rette lovbruddene. Praksis på disse kontorene kan derfor ha endret seg siden statsforvalterne var på tilsyn.

4 Kartlegging av barnets behov ved søknad om økonomisk stønad

Statsforvalterne undersøkte om Nav-kontorene gjorde en tilstrekkelig kartlegging av barnas behov ved søknad om økonomisk stønad. Se vedlegg I for mer detaljert informasjon om hvilke målepunkter statsforvalterne undersøkte.

Målsettingen med Nav-kontorenes kartlegging er å fange opp, avverge og avhjelpe vanskelige livssituasjoner for barn og unge som lever i utsatte familier. Nav-kontoret skal kartlegge familiens materielle behov med tanke på at barna skal ha mulighet til å delta på de samme sosiale arenaene som jevnaldrende der de bor. Samtaler er et viktig verktøy for å kartlegge brukernes behov.

Hva Nav-kontoret skal kartlegge i den enkelte familie, vil være avhengig av familiens situasjon og omfanget av hjelpebehovet. Nav-kontoret skal innhente nok informasjon om barnets behov til at de kan gjøre en reell vurdering av hva som er til barnets beste, og til at de kan gjøre en konkret og individuell vurdering av familiens samlede behov for hjelp. Utmålingen av stønadsbeløpet skal gjøres med utgangspunkt i informasjonen og vurderingen av behovet.

Statsforvalterne konkluderte med lovbrudd i kartleggingen i 51 av 68 Nav-kontor. Det vil si at tre av fire Nav-kontor ikke sikret at sakene var tilstrekkelig opplyst før de fattet vedtak om økonomisk stønad.

4.1 Statsforvalterne fant lite informasjon fra kartleggingsamtaler

Statsforvalterne undersøkte om Nav-kontorene gjennomførte og tilrettela for kartleggingsamtaler hvor barnets behov var tema.

I mange av Nav-kontorene fikk statsforvalterne opplysninger fra ledere og ansatte om at familiene fikk tilbud om kartleggingssamtaler, men ofte fant de lite dokumentasjon om samtaleene da de gikk gjennom saksmapper. I flere av kontorene fant statsforvalterne få eller ingen referat fra kartleggingssamtaler. Ved disse kontorene var det vanskelig for statsforvalterne å få klarhet i omfanget av kartleggingssamtaler, og hva samtaleene handlet om:

«Samlet sett, finner vi i flere saker svært få journalnotat eller annen dokumentasjon som viser om det er gjennomført samtaler med familiene. Selv om vedtak til familiene noen ganger viser til at det er gjennomført samtaler, fører manglende journalføring til at det ikke er mulig å vite hva samtaleene handlet om eller hva som eventuelt ble kartlagt.»

Noen statsforvaltere påpekte at de sjelden fant informasjon i saksdokumentene om temaer som det ikke er så lett å sette ord på i en søknad, for eksempel hvordan familiens økonomiske situasjon påvirket barnas hverdag. Dette er forhold som best lar seg belyse i kartleggingssamtaler:

«Gjennomgang av saksmappene viste at kontoret behandler de behov som konkret er beskrevet i søknadene, og at samtaler ikke ble benyttet for å eventuelt avdekke andre behov.»

Tilsynsrapportene viser at det noen steder var stor variasjon i praksis innad på det enkelte Nav-kontoret. Noen Nav-kontor hadde ansatt egne familiekoordinatorer eller deltok i forsknings- og utviklingsprosjekter med egne ansatte som fulgte opp barnefamilier. Familier som var valgt ut til å delta i slike prosjekter, eller til å bli fulgt opp av en familiekoordinator, fikk ofte tilbud om flere samtaler enn andre familier. Det var også eksempler på at ansatte som behandlet søknader om økonomisk stønad for deltakere i prosjektet, ikke hadde direkte tilgang til opplysningene som familiens kontaktperson i prosjektet hadde, men måtte etterspørre slik informasjon:

«Familiekoordinator til den enkelte familie i prosjektet gjennomfører en systematisk kartlegging. Denne kartleggingen inngår i prosjektet, og er ikke synlig for saksbehandlere som behandler søknader om økonomisk stønad. Veileder kan ta kontakt med familiens kontaktperson i prosjektet dersom behov for informasjon om barna i familien.»

Noen steder fikk familier sjelden eller aldri tilbud om kartleggingssamtaler:

«Vi har også sett enkeltsaker der familier ofte søker om nødhjelp. I disse sakene finner vi få spor av at det er gjennomført kartleggingssamtaler for å undersøke hvorfor familiene ofte havner i en nødssituasjon. I en illustrerende sak som omhandler en aleneforsørger for ett hjemmeboende barn, søkes det om nødhjelp 18 ganger i en periode på ett år. Ut fra det vi kan se er bruker tilbudt et fysisk møte i løpet av perioden.»

I statsforvalternes intervjuer med brukere, kom det fram ulike erfaringer om de fikk tilbud om samtaler. Noen fortalte at Nav-kontoret ga dem tilbud om samtaler, mens andre sa at de fikk samtaler dersom de ba om det selv. Noen fortalte at de ikke fikk tilbud om samtaler, eller at planlagte samtaler ikke ble gjennomført.

4.2 Nav-kontoret kartla behovet ut fra det foreldrene skrev i søknaden

Statsforvalterne undersøkte hva Nav-kontorene kartla om barnas behov når foreldrene søkte om økonomisk stønad.

Et gjennomgående funn i tilsynet, var at mange Nav-kontor bare forholdt seg til det foreldrene skrev i søknaden om økonomisk stønad, og kartla ikke barnas behov ut over dette. Det var ikke vanlig at Nav-kontorene på selvstendig grunnlag kartla de individuelle og helhetlige behovene til hvert enkelt barn i familien, dersom behovet ikke ble tatt opp av foreldrene i en søknad.

«I intervju med ansatte og brukere får vi bekreftet at det ikke gjøres en helhetlig kartlegging ved behandling av søknader om økonomisk stønad. I saksbehandlingen forholder man seg til det foreldrene søker om, og det foretas ikke noen kartlegging utover dette.»

Statsforvalterne har i flere av tilsynene påpekt at mye av ansvaret for å identifisere barnas behov ble lagt på foreldre, som ikke alltid visste hva de kunne søke stønad til. Dette ble bekreftet i intervju med brukere. Mange brukere opplevde at de ikke fikk tilstrekkelig informasjon og manglet kunnskap om hva de kunne søke om. Ikke alle brukere visste at Nav-kontoret skal innvilge stønad etter en individuell vurdering av hjelpebehovet, og at man kan ha krav på hjelp ut over veiledende sats for livsopphold.

«I intervju med brukerne etterlyste de mer informasjon om rettigheter og tjenester de hadde mulighet å søke på. Flere opplyste at de ikke informerte om hvilke behov barna eller familien har, fordi de ikke var kjent med at de kunne søke om stønad til det aktuelle formålet.»

Mange av statsforvalterne konkluderte med at Nav-kontorene ikke sikret at sakene var tilstrekkelig opplyst før de fattet vedtak om økonomisk stønad. Statsforvalterne vektla at stønaden skal ytes og utmåles på bakgrunn av en konkret og individuell vurdering av familiens helhetlige situasjon og faktiske behov, og hvor hensynet til barnets beste skal inngå i vurderingen.

Noen temaer var kartlagt i de aller fleste sakene som statsforvalterne gikk gjennom, som foreldrenes økonomiske situasjon i form av inntekter, bo- og strømutfgifter. I de aller fleste tilfellene kartla Nav-kontoret antall barn i familien og barnas alder og kjønn, og om barna gikk i barnehage eller på SFO. Familiens bosituasjon ut over utgiftene kartla de sjelden.

«Brukere opplyser i intervju at Nav i liten grad spør hvordan de bor. Mappedgjennomgangen viser få opplysninger om hvordan familiene bor og om de har en egnet bolig.»

I mange saker fant statsforvalterne informasjon om hvorvidt barna deltok i fritidsaktiviteter. Det varierte imidlertid om Nav-kontorene kartla dette på en systematisk måte. I noen tilfeller kartla de om barna deltok i aktiviteter, men de kartla ikke hva aktiviteten kostet, de praktiske mulighetene for å gjennomføre aktiviteten som transport, eller behov for utstyr knyttet til aktiviteten.

4.3 Nav-kontorene innhentet sjelden barnets synspunkter

«Statsforvalteren vurderer at selv om ansatte og Nav-leder uttrykker engasjement og fokus på barns behov, så er realiteten at barnas stemme er fraværende i saksdokumentene.»

Statsforvalterne undersøkte om Nav-kontoret innhentet barns synspunkter i saker som angikk dem, enten ved at ansatte ved Nav-kontoret snakket direkte med barn, eller ved at ansatte ved Nav-kontoret innhentet barnas synspunkter gjennom foreldrene.

Tilsynsrapportene viser at det var svært få Nav-kontor som innhentet barnas synspunkter direkte. Dette var heller ikke et krav i tilsynet. Det var noen Nav-kontor som i enkelte situasjoner snakket direkte med barn. Dette gjaldt særlig Nav-kontor der ansatte ofte dro på hjemmebesøk og snakket med barna i den forbindelse. I Nav-kontor som hadde egne prosjekt om oppfølging av barnefamilier, var det mer vanlig at de ansatte snakket direkte med barn.

Tilsynsrapportene viser imidlertid at det også var få Nav-kontor som innhentet informasjon om barnas synspunkter gjennom foreldrene.

«Fordi Nav-kontoret ikke har en praksis for å innhente barnets egne synspunkter, er det ofte hva Nav-kontoret eller foreldrene mener er det beste for barna som vurderes. I en illustrerende sak hvor foreldrene søker om stønad til flytting, vurderer Nav-kontoret at det på generelt grunnlag ikke er til beste for barn å flytte. Fordi barnas egne synspunkter ikke er undersøkt, er det etter vår vurdering heller ikke mulig å vurdere hva som er barnets beste i den konkrete saken.»

Det var noen eksempler på Nav-kontor som hadde gode rutiner for å innhente barns synspunkter:

«Både dette tilsynet og forskning viser at husholdninger med lav inntekt som følge av dyrtid og prisstigninger, kan havne i en situasjon hvor de har måtte stramme inn på barnas fritidsaktiviteter. Statsforvalteren vil derfor trekke frem som svært positivt at vi i flere saker ser at Nav-kontoret er opptatt av at barn skal kunne delta på fritidsaktiviteter selv om familien har en utfordrende økonomi. Dersom barna ikke deltar på aktiviteter fra før, får foreldrene råd om å undersøke med barna om det er noe de ønsker å være med på og informasjon om at Nav kan bidra med støtte.»

4.4 Saksmappene inneholdt lite informasjon

«Fordi det er lite informasjon i vedtakene og svært få journalnotat, er det vanskelig å få innsikt i familien og barnas situasjon gjennom saksdokumentene»

Nav-kontorene kan innhente opplysninger både skriftlig og muntlig i forbindelse med en søknad om økonomisk stønad. Kontoret skal dokumentere muntlige opplysninger fra kartleggingssamtaler eller annen muntlig kommunikasjon med brukerne.

I mange Nav-kontor fant statsforvalterne at barnas behov i liten grad var nevnt i saksdokumentene. I intervjuer med ansatte, kom det fram at noen var usikre på hvilke opplysninger om barn de skulle dokumentere skrive ned, og hvor de skulle dokumentere notere (evt. skrive) opplysningene. I noen kontor fant statsforvalterne at opplysningene var spredt i ulike fagsystemer, noe som gjorde det vanskelig å få en helhetlig oversikt. Noen steder fortalte de ansatte at de hadde mye «taus kunnskap» om barn og familier som ikke ble dokumentert noe sted.

4.5 Mangelfull styring og ledelse av kartleggingsarbeidet

«I intervju med avdelingsleder ble det bekreftet at praksis beskrevet i rutinen om kartlegging, er ønsket praksis og ikke faktisk praksis.»

Tilsynet viser at mange Nav-kontor manglet systematikk i styring og ledelse av arbeidet med å kartlegge barns behov. Det var uklart hvem som hadde ansvar for å følge med på om sakene var tilstrekkelig opplyst, og ledelsen sørget ikke for å systematisk følge med på om kartleggingspraksisen var forsvarlig. Flere av kontorene manglet rutiner, og de ansatte på samme kontor hadde ulik praksis uten at dette var faglig begrunnet. Noen ansatte påpekte at de ikke hadde fått tilstrekkelig opplæring.

I andre Nav-kontor var det utarbeidet rutiner og prosedyrer for hva de ansatte skulle kartlegge i barnefamilier, men disse ble ikke alltid brukt på en systematisk måte. Noen ansatte fulgte rutinene, og andre ikke. Det var også eksempler på utdaterte rutiner, rutiner som inneholdt feil eller rutiner som ikke var kjent blant de ansatte. Mange av Nav-kontorene hadde kartleggingsskjemaer, men det var stor variasjon i om de ansatte brukte dem. Noen ansatte oppga i intervjuene at de var usikre på når kartleggingsskjemaer skulle brukes, og hvordan de skulle brukes.

4.6 Hva kjennetegnet praksis i Nav-kontor uten lovbrudd?

Til sammen 17 Nav-kontor hadde ikke lovbrudd i kartleggingen. Det som kjennetegner praksis i disse kontorene, var at de tok et tydelig ansvar for å kartlegge familienes helhetlige behov. De ansatte hadde samtaler med foreldrene der de aktivt spurte om barnas situasjon og behov. I samtalene ble det blant annet snakket om barnas hverdagssituasjon, deres trivsel, behov for klær og utstyr og deltakelse i fritidsaktiviteter og eventuelt spesielle behov. Kontorene var oppmerksomme på hvordan familiens vanskelige økonomiske situasjon påvirket barna. I noen tilfeller gjennomførte ansatte ved kontorene hjemmebesøk for å få en bedre innsikt i barnas bo- og levestandard.

4.7 Helsetilsynets vurderinger og anbefalinger

4.7.1 Nav-kontorene bør prioritere kartleggingssamtaler hvor barns behov er tema

Et gjennomgående funn i tilsynet, er at Nav-kontorene kartla behovet ut fra det foreldrene skrev i søknaden. Mye av ansvaret for å opplyse saken ble dermed overlatt til den enkelte familie. Helsetilsynet er bekymret for at Nav-kontorene legger for mye av ansvaret for å identifisere barns behov på foreldre som ikke alltid har kunnskap om hva de kan søke stønad til. Dette kan føre til at Nav-kontoret ikke fanger opp barnas hjelpebehov, og at familiene ikke får den hjelpen de har behov for.

Når kartleggingen ikke er grundig nok, kan det føre til følgefeil. Hvis Nav-kontoret ikke sørger for at saken er tilstrekkelig opplyst, kan det føre til at vurderinger og beslutninger om økonomisk stønad gjøres på feil grunnlag. Dessuten kan det føre til at Nav-kontorene ikke avdekker at familien kan ha behov for oppfølging, eller at det er behov for å innlede et samarbeid med andre tjenester. Helsetilsynet mener at Nav-kontorene må ta et tydelig ansvar for kartleggingsarbeidet.

Helsetilsynet vurderer at det er positivt at mange av Nav-kontorene sa at de ga brukerne tilbud om kartleggingssamtaler. Men fordi det ofte manglet journalnotater, var det i mange tilfeller vanskelig for statsforvalterne å få et klart bilde av omfanget av slike samtaler, og om barnas behov var tema i samtalen.

Helsetilsynet anbefaler at kartleggingssamtaler bør brukes til å få innsikt i barnas behov, slik at sakene blir bedre opplyst. Ikke alle behov er enkle å formulere i et søknadsskjema. Dette kan være opplysninger om hvordan familiens økonomiske situasjon påvirker barna, for eksempel om barna blir ekskludert fra sosiale arenaer som bursdager eller fritidsaktiviteter fordi foreldrene ikke har råd til å prioritere det. Samtaler er derfor viktige for å opplyse saken tilstrekkelig.

Samtaler er et viktig verktøy i det sosialfaglige motivasjons- og endringsarbeidet Nav-kontoret må gjøre for å oppfylle formålet med sosialtjenesteloven. I NTNU sin rapport «UTVEI – Utvikling av veiledningssamtalen i NAV Forskningsbasert utviklingsarbeid for og med veiledere» fra 2018, står det:

«Samtalen er et uunnværlig arbeidsredskap for veilederne, spesielt i komplekse saker, og den gir veilederne anledning til å innhente og vurdere informasjon fra brukerne som ikke er tilgjengelig via andre kanaler» (s. 4).

Helsetilsynet mener at tillit er avgjørende for at brukerne skal føle seg trygge nok til å fortelle den ansatte på Nav-kontoret hva de trenger hjelp til. Det er derfor viktig at Nav-kontorene sørger for at de ansatte har nødvendig kompetanse til å snakke med personer i vanskelige livssituasjoner.

Helsetilsynet anbefaler at samtalen også brukes til å gi foreldrene informasjon om sine rettigheter og plikter. Det er viktig at Nav-kontoret forklarer hvorfor de spør om barna, og forklarer at det er fordi de skal gi hjelp som er tilpasset behovene til alle i familien.

4.7.2 Nav-kontoret må innhente barns synspunkter i saker som angår dem

Barn har etter barnekonvensjonen artikkel 12 rett til å bli hørt i saker som har betydning for dem. Hensikten med barnets rett til å bli hørt, er at behovene til barn og unge blir tatt hensyn til i avgjørelser som angår dem. For å kunne vurdere hva som er til det beste for barnet, er det viktig å lytte til hva barnet selv mener er viktig. Kravene i artikkel 12 er sentrale i kartleggingsarbeidet. I Rundskriv 35 pkt. 5.42.2 står det at hvis barn er berørte av tjenestetilbudet, skal deres behov og eventuelle synspunkter som hovedregel fremmes gjennom foreldre og foresatte.

Ansatte i Nav-kontorene kan enten innhente barns synspunkter gjennom foreldrene, eller de kan snakke direkte med barnet. Tilsynet viser at Nav-kontorene i liten grad gjorde noen av delene.

Få Nav-kontor snakket direkte med barn, og dette var heller ikke et krav i tilsynet. Dette er som forventet, siden det ikke har vært vanlig at Nav-kontorene har direkte kontakt med barn, bortsett fra ved hjemmebesøk. Men det var også få Nav-kontor som innhentet barnets synspunkter gjennom foreldrene, slik det er formulert i Rundskriv 35 pkt. 5.42.2. Dette kan skyldes at det ikke har vært tilstrekkelig oppmerksomhet på denne delen av barns rettigheter i Nav-kontorene, og at de ansatte ikke har tilstrekkelig kompetanse om dette.

De ansatte i Nav-kontorene skal innhente barns synspunkter i saker som angår dem, og det er et ledelsesansvar å sørge for at barn blir hørt på riktig måte. Vi mener det er positivt at barns rett til å bli hørt er omtalt i Arbeids- og velferdsdirektoratets nye veileder «Barnets beste – en veileder for deg som jobber i NAV», og at dette vil være til hjelp i Nav-kontorenes arbeid. Helsetilsynet mener det også er positivt at Arbeids- og velferdsdirektoratet har levert en utredning til Arbeids- og inkluderingsdepartementet om når ansatte skal snakke direkte med barn som berøres av sosiale tjenester.

4.7.3 Dokumentasjonen av opplysninger må være forsvarlig og ivareta barns rett til personvern

I tilsynet kom det fram at ansatte var usikre på hvilke opplysninger om barn de skulle nedtegne, og hvor de skulle nedtegne opplysningene. I noen Nav-kontor fant statsforvalterne at opplysningene var spredt i ulike fagsystemer. Noen steder fortalte de ansatte at de hadde mye «taus kunnskap» om familiene som ikke ble dokumentert.

En konsekvens av mangelfull dokumentasjon, er at det blir vanskelig for brukerne, ledere og andre ansatte å se hva som er kartlagt, og hva som danner grunnlaget for vurderinger og beslutninger om økonomisk stønad og oppfølging. Manglende dokumentasjon kan føre til at familiene ikke får tjenester som er basert på en individuell vurdering av behovet for hjelp. Dette kan være et rettssikkerhetsproblem.

I de sosiale tjenestene registreres opplysninger om barn på foreldrenes sak. Samtidig har barn rett til personvern. Noen av Nav-kontorene problematiserte dette under tilsynet. Vi vurderer at noe av usikkerheten om registrering av opplysninger kan ha sammenheng med usikkerhet om hvordan personvernreglene skal forstås. Funnene i tilsynet tyder på at ansatte trenger mer veiledning i hvordan de kan ivareta både hensynet til personvernet og hensynet til å sørge for tilstrekkelig dokumentasjon.

I Nav sin nye veileder, «Barnets beste – en veileder for deg som jobber i NAV», står det at det kan være behov for å utarbeide egne rutiner for hvor og hvordan det Nav-ansatte skal dokumentere innenfor de ulike fagområdene. Helsetilsynet anbefaler at direktoratet vurderer om det er behov for egne rutiner for dokumentasjon av opplysninger om barn i de sosiale tjenestene. Vi vil påpeke at fagsystemene i Nav-kontorene må kunne ivareta både barns rett til personvern og samtidig ivareta kravet til forsvarlig dokumentasjon av opplysninger.

5 Vurdering og beslutning om økonomisk stønad

Statsforvalterne undersøkte om Nav-kontorene gjorde forsvarlige vurderinger og beslutninger basert på opplysningene de fikk i kartleggingen. Se vedlegg I for mer detaljert informasjon om hvilke målepunkter statsforvalterne undersøkte.

Siden stønad etter sosialtjenesteloven er en skjønnsbasert ytelse, skal Nav-kontoret gjøre konkrete og individuelle vurderinger av hjelpebehovet og stønadsbeløpet. Nav-kontoret må i

søknadsbehandlingen vurdere hva som vil være til det beste for barnet ut fra situasjon og behov. Det må fremgå hvordan hensynet til barnet er vektet opp mot andre hensyn. De må også vise, det vil si dokumentere, vurderingene i begrunnelsen for beslutningen.

Statsforvalterne konkluderte med lovbrudd i 53 av de 68 av Nav-kontorene de førte tilsyn med. Det vil si at det var lovbrudd i om lag tre av fire Nav-kontor.

5.1 Ofte manglet en individuell vurdering av hjelpebehovet

Statsforvalterne undersøkte om den økonomiske stønaden ble utmålt på bakgrunn av en konkret og individuell vurdering av familiens situasjon og behov, slik kravene er i sosialtjenesteloven. De undersøkte også om Nav-kontorene i saksbehandlingen synliggjorde hvordan barnets beste ble vurdert ut fra situasjon og behov, og om det gikk fram hvordan hensynet til barnet ble vektet opp mot andre hensyn.

Det er et gjennomgående funn i tilsynet at Nav-kontorene ikke gjorde en konkret og individuell vurdering av hjelpebehovet, men innvilget hjelpen i tråd med veiledende satser for livsopphold. Dette ble bekreftet både gjennom intervjuer med ansatte og i gjennomgang av saksmapper.

«Vi finner at Nav utmåler livsopphold utelukkende med en henvisning til gjeldende satser, og uten en systematisk vurdering av behov, barnets beste og hvorvidt utmålt hjelp kan anses som forsvarlig.»

Som vist i forrige kapittel, var det mange av Nav-kontorene som ikke kartla barnas behov i tilstrekkelig grad. Dette førte til at de ofte ikke hadde tilstrekkelig informasjon til å gjøre en vurdering av barnets beste.

«Som følge av at Nav-kontoret ikke kartlegger barns behov, kan det heller ikke gjøres en reell individuell vurdering av barnets beste. Når kartleggingen mangler, har ikke Nav-kontoret tilstrekkelig kjennskap til barnets faktiske situasjon og eventuelle behov. Statsforvalteren vurderer at dette medfører stor risiko for at hjelpebehov ikke identifiseres. Og i verste fall, tas beslutninger på feil eller mangelfullt grunnlag.»

Siden det i liten grad ble gjort vurderinger av hva som var til barnets beste, var det naturlig nok heller ikke synliggjort hvordan barnets beste ble vektet opp mot andre hensyn.

I noen tilsyn går det fram at Nav-kontorene gjorde seg generelle betraktninger om hva som er bra for barn, for eksempel at det er bra for barn å delta i fritidsaktiviteter, eller at det er bra for barn med ferie sammen med familien. Men det ble i liten grad gjort vurderinger av hva som ville være til barnets beste i den konkrete familien, og som dermed kunne synliggjøre hva som lå til grunn for den aktuelle beslutningen.

Som del av tilsynet undersøkte statsforvalterne hvilken praksis Nav-kontorene hadde i saker hvor familier var i en akutt vanskelig situasjon og sto uten penger til mat. De måtte derfor søke nødhjelp. Heller ikke i disse sakene var det vanlig at Nav-kontorene gjorde en individuell vurdering av hjelpebehovet og hva som var til barnets beste. De innvilget gjerne nødhjelpen etter faste, lave satser uten å kartlegge barnas behov. I noen tilfeller ga Nav-

kontoret nødhjelp til barnefamilier over lengre perioder enn det som er anbefalt (noen få dager), uten at de gjorde en vurdering av om stønadsbeløpet var forsvarlig.

«Ved nødhjelp er det nytta formuleringar som «Vi har teke utgangspunkt i ein sats på ... kroner dagen til deg og barna dine, og har ikkje opplysningar som viser at de treng meir enn dette», utan at det går fram at Nav har gjort noko for å avklare om det er behov for meir.»

«I ei sak var det innvilga nødhjelp med til saman kr. 1080 for 8 dagar til ein familie med barn. Sidan søkar hadde kr. 54 på konto blei det trekt frå stønaden og det blei utbetalt kr. 1026. Heller ikkje her såg vi at det var gjort ei kartlegging og individuell vurdering.»

Statsforvalterne gikk gjennom saker hvor barnet ikke bodde fast sammen med den av foreldrene som søkte økonomisk stønad, men kun hadde samvær. Også i disse sakene ble det avdekket manglende individuelle vurderinger av hjelpebehovet. For eksempel ble det i noen Nav-kontor gitt stønad til samvær etter «et regnestykke» hvor veiledende satser ble lagt til grunn, og ikke basert på reelle utgifter i forbindelse med samværet.

«Vi finner tilsvarende at det utmåles relativt lave og standardiserte beløp ved samvær uten en vurdering av behov, alder, eventuelle aktiviteter m.m. Rutinebeskrivelsen henviser her til at: «Livsopphold ved samvær er regulert til kr 100 per dag.»

Dersom Nav-kontoret ikke innvilger nødvendig hjelp til livsopphold etter § 18 i sosialtjenesteloven, skal de alltid ta stilling til om hjelpen skal innvilges etter § 19 som gjelder stønad i særlig tilfeller for å kunne overvinne eller tilpasse seg en vanskelig livssituasjon. Tilsynet viser at mange av Nav-kontorene ikke gjorde reelle vurderinger av om hjelpen burde gis etter § 19. Noen ansatte sa de var usikre på når de skulle bruke henholdsvis §§ 18 og 19.

5.2 Mange ga ytelser i tillegg til livsoppholdssatsen – hvis foreldrene søkte om det

I gjennomgangen av saker så statsforvalterne at mange Nav-kontor innvilget ytelser til bestemte formål i tillegg til veiledende sats til nødvendig livsopphold. Dette kunne være ytelser som var ment til å dekke utgifter som for eksempel fritidsaktiviteter, klær, internett, transport, barnehage, sommerferie eller høytider.

Det er et gjennomgående funn i tilsynet at Nav-kontorene bare innvilget slike ytelser i tillegg til livsoppholdssatsen på bakgrunn av en konkret søknad fra en familie.

«I de tilfellene hvor brukeren har uttrykt et tydelig behov med tilsvarende beløp, eksempelvis ved behov for skolesekk og klær til barna, innvilger Nav beløpet i samsvar med det brukeren har opplyst i søknaden.»

I intervju med statsforvalterne sa flere brukere at de var usikre på hva de kunne søke hjelp til. Ikke alle familier søkte om ytelser i tillegg til livsoppholdssatsen, og det varierte hva de eventuelt søkte slike ytelser til.

Det var også eksempler på at slike ytelser til bestemte formål ble innvilget uten at Nav-kontoret undersøkte hvor store utgifter familien faktisk hadde. Dette gjaldt særlig der familien

ikke oppga et spesifikt angitt beløp i søknaden. Nav-kontoret kunne ha egne fastsatte satser for eller rutiner for slike ytelser.

«Ved søknad om tilleggsytelser, for eksempel til klær eller etablering, er det utarbeidet egne kommunale satser.»

«I enkelte vedtak stod det at ekstra stønad til klær kun gis én gang i året, og at øvrige behov må dekkes innenfor livsoppholdssatsen.»

Det var også flere eksempler på Nav-kontor som ikke innvilget slike ytelser til bestemte formål, men henviste til beløpet familien hadde fått til livsopphold som tilsvarte den veiledende satsen.

«Nav-kontoret har laget en egen liste over diverse rutiner ved behandling av søknader. Her står det at ved søknad om ekstra til klær, skal livsopphold dekke utgiftene til klær da dette en del av livsoppholdet.»

Det var eksempler på at Nav-kontorene innvilget ekstra stønad til barns deltakelse i fritidsaktiviteter, men også eksempler på at slik stønad ble avslått. Noen Nav-kontor begrunnet avslag med at utgiften skulle dekkes av stønaden familien fikk til livsopphold. Andre henviste til ulike ordninger hvor man kunne låne utstyr gratis, slik som Bua.

5.3 Mange la automatisk stordriftsfordeler til grunn – men ikke alle

Statsforvalterne undersøkte om Nav-kontorene automatisk la stordriftsfordeler til grunn når de vurderte hjelpebehovet til store barnefamilier. Denne praksisen betyr at Nav-kontorene reduserer stønaden til livsopphold til store barnefamilier, og ikke utbetaler full stønadssats for alle barna i familien. Nav-kontorene beregner ofte stordriftsfordeler fra det tredje, fjerde eller femte barnet. I Rundskriv 35 står det at Nav-kontoret alltid må ta stilling til hvordan en eventuell stordriftsfordel vil slå ut i det konkrete tilfellet. En praksis hvor det automatisk legges stordriftsfordeler til grunn, vil være lovstridig.

Mange Nav-kontor la automatisk stordriftsfordeler til grunn, uten at det ble gjort individuelle vurderinger av stønadsnivået. Stønaden ble automatisk redusert uten at Nav-kontoret tok hensyn til de spesifikke behovene til hvert enkelt familiemedlem. På enkelte kontor var det sperrer i saksbehandlingssystemet som automatisk reduserte livsoppholdsbeløpet til store barnefamilier. I noen tilfeller var det politiske vedtak i kommunestyrene som lå til grunn for praksisen.

«XXX kommune har et politisk vedtak som henviser til at det som utgangspunkt kun skal beregnes barnetillegg for de to eldste barna i familien. Denne praksisen samsvarer med kontorets rutine for økonomisk støtte til barnefamilier. Gjennom ansattintervjuer opplyses det om at øvrige barn utover de to eldste, skal henvises til forsørgelse av barnetrygden.»

I samtaler med de ansatte, i rutiner eller i politiske vedtak ble bruken av stordriftsfordel begrunnet. Flere av Nav-kontorene begrunnet bruk av stordriftsfordel med at de mente det ble uforholdsmessig høye utbetalinger av stønader i familier med mange barn, noe som kunne gjøre det mindre attraktivt for foreldrene å komme i arbeid. Andre begrunnet bruken av stordriftsfordeler med at store familier med mange barn generelt har lavere utgifter per

familiemedlem til mat og husholdningsutgifter enn familier med få barn. Noen viste også til at i store familier kan klær og utstyr arves mellom søsken.

Flere av Nav-kontorene som ble undersøkt, la ikke stordriftsfordeler til grunn for beregningen av økonomisk stønad. Noen av disse kontorene oppga at de hadde lagt stordriftsfordeler til grunn tidligere, men hadde endret praksis.

5.4 De fleste holdt barnetrygden utenfor ved vurdering av stønadsnivået

Fra 1. september 2022 ble sosialtjenesteloven § 18 tredje ledd endret, slik at Nav-kontorene ikke lenger kan ta hensyn til barnetrygden ved vurdering av søknad om økonomisk stønad. Før dette var det ulik praksis i Nav-kontorene. Noen steder ble barnetrygden lagt til grunn som inntekt, og andre steder ble den holdt utenfor beregningen.

Funnene fra tilsynet viser at de fleste Nav-kontorene holdt barnetrygden utenfor ved beregningen av økonomisk stønad. Dette ble bekreftet både i intervjuer med ansatte og i gjennomgang av vedtak. Mange av Nav-kontorene hadde altså en praksis som er i tråd med endringene i sosialtjenesteloven.

«Gjennomgang av saker og opplysninger fra ansatte viser at Nav-kontoret har endret praksis fra 1. september slik at barnetrygd holdes utenfor beregningen av økonomisk stønad.»

Selv om mange Nav-kontor ikke inntektsberegnet barnetrygden, var det likevel en god del som ga beskjed om at barnetrygden skulle dekke bestemte utgifter:

«Selv om Nav-kontoret har som praksis at barnetrygden ikke blir medberegnet i den økonomiske beregningen, har vi sett tilfeller der familier blir bedt om å bruke barnetrygden på utgifter som det er søkt om stønad til. Dette er feil lovanvendelse som kan ha ført til at noen familier har fått mindre stønad enn de har rett på.»

I noen tilfeller oppdaget statsforvalterne Nav-kontor som fremdeles inntektsberegnet barnetrygden.

5.5 Manglende vurderinger og «skjulte avslag» i vedtakene

«Statsforvalteren hadde i sin vedtaksgjennomgang i forkant av tilsynsbesøket, vansker med å forstå hva opplysningene i mange av vedtakene faktisk betyr.»

I gjennomgangen av saksmapper, så statsforvalterne at Nav-kontorene ofte brukte vedtaksmaler med standardtekster, og at disse ikke ble tilpasset det aktuelle vedtaket. Ofte manglet det informasjon i vedtakene om hvordan Nav-kontoret hadde kommet fram til stønadsbeløpet. I flere tilfeller utmålte Nav-kontorene stønaden som en samlet sum til hele familien, uten at det ble forklart hvor mye stønad som var beregnet til hvert enkelt familiemedlem eller til spesielle formål.

Noen brukere fortalte i intervju med statsforvalterne at det var store variasjoner i utbetalinger fra måned til måned, og de forsto ikke beregningene som var lagt til grunn. Siden Nav-kontoret ikke skrev hvilke vurderinger som lå til grunn for beslutningen om stønadsbeløpet,

ble det vanskelig for familiene å ivareta sine interesser og eventuelt klage på vedtak de var uenige i.

I gjennomgangen av saksmapper så statsforvalterne at flere av Nav-kontorene avslo relativt få søknader fra barnefamilier. Det var imidlertid mange som ikke svarte på alt som foreldrene hadde skrevet i søknadsskjemaet. Det var også eksempler på at Nav-kontoret ikke alltid nedtegnet utgifter som familiene fortalte om i samtaler og registrerte dette som en søknad. En av statsforvalterne omtalte dette som «skjulte avslag». Det var eksempler på at Nav-kontoret i stedet for å avslå stønad til en bestemt utgift, bare ga informasjon i vedtaket om at utgiften inngikk i stønaden til livsopphold. Dette kunne for eksempel være søknader om fritidsaktiviteter, klær eller helseutgifter som familien hadde søkt om å få støtte til i tillegg til livsoppholdsbeløpet. Der hvor Nav-kontoret avslo søknader, kunne det mangle tydelige begrunnelser for avslaget. I noen tilfeller var det uklart hva Nav-kontoret hadde innvilget og hva de hadde avslått.

«I mappene kommer det frem at det er søkt stønad til bestemte utgifter det ikke er tatt stilling til, utover informasjon i vedtaket om at utgiften inngår i livsoppholdet. Det er uklart om utgiften er innvilget eller avslått - eksempelvis søknad om støtte til klær, skoleutstyr, internett og regninger.»

5.6 Ofte manglet gode rutiner for vedtaksgodkjenning

Statsforvalterne undersøkte om ledelsen sørget for at de ansatte i Nav-kontorene hadde en felles og riktig forståelse av hvilke vurderinger de skulle gjøre i søknader om økonomisk stønad. De undersøkte også om ledelsen i Nav-kontorene sørget for at beslutningene om økonomisk stønad ble riktige, og om ledelsen kontrollerte vedtak slik at de var i tråd med regelverket.

Nav-kontorene hadde ulik praksis for hvem som kontrollerte og godkjente vedtak. De fleste hadde en to-trinns ordning for godkjenning. De som godkjente vedtakene kunne være avdelingsledere, fagkoordinatorer, Nav-ledere eller andre ansatte som hadde fått delegert myndighet. I noen få Nav-kontor godkjente de ansatte sine egne vedtak.

Siden mange av kontorene hadde lite oppmerksomhet på kartlegging av barns behov og vurderinger av barns beste, var det heller ikke mye oppmerksomhet på dette i beslutningsfasen, det vil si i vedtaksgodkjenningen. Mange steder manglet Nav-kontoret systematikk og felles forståelse for hva godkjenner skulle kontrollere, og det var ikke en tilstrekkelig kvalitetskontroll av vedtakene. Et eksempel på dette var at det ikke ble kontrollert (for eksempel ved stikkprøvekontroll) om det lå en tilstrekkelig kartlegging til grunn for vedtaket. Et annet problem var at de ansatte ikke fikk tilbakemeldinger dersom vedtakene inneholdt feil eller mangler.

5.7 Hva kjennetegnet praksis i Nav-kontor uten lovbrudd?

Det var 15 tilsyn hvor det ikke ble påvist lovbrudd i Nav-kontorenes vurderinger og beslutninger om økonomisk stønad. I disse kontorene ble det ofte gjennomført en grundig kartlegging av familienes hjelpebehov. Nav-kontoret brukte deretter opplysninger fra kartleggingen til å gjøre konkrete og individuelle vurderinger av familienes stønadsbehov, og hvor de også vurderte hva som var til barnets beste. De holdt barnetrygden utenfor ved beregning av stønaden, og la ikke automatisk stordriftsfordeler til grunn. Ved behov innvilget

de ekstra stønad til formål som klær, fritidsaktiviteter og utstyr. Vedtakene var lette å lese og forstå. Det var en tydelig sammenheng mellom Nav-kontorets vurderinger, og den endelige beslutningen om økonomisk stønad.

I noen kontor uten lovbrudd så statsforvalteren eksempler på at vedtakskontrollen brukes i forbedringsarbeidet:

«Kommentarer til veileder i forbindelse med godkjenning av det enkelte vedtaket, går i kopi til ledelsen og de øvrige seniorrådgiverne. Denne rutinen gir ikke bare en god kvalitetssikring i den enkelte sak, men også et godt grunnlag for å avdekke risikoområder og hvilke temaer som må tas opp i forbedringsarbeidet.»

5.8 Helsetilsynets vurderinger av resultatene

5.8.1 Hensynet til barnets beste – Nav-kontorene skal vurdere, vekte og vise

Tilsynet viser at det er en sammenheng mellom manglende kartlegging og manglende individuelle vurderinger av hjelpebehovet og stønadsbeløpet. Fordi det sviktet i kartleggingen, ble vurderingen og beslutningen om økonomisk stønad gjort på et sviktende grunnlag. Det er vanskelig å innfri kravet om at det skal gjøres en vurdering av barnets beste, og at stønaden skal baseres på en individuell vurdering, dersom man ikke har kjennskap til den konkrete familien og deres behov.

Det er et krav at Nav-kontorene skal ta hensyn til barnets beste i saker som direkte eller indirekte berører barn. Tilsynet viser at det var mange Nav-kontor som ikke vurderte hensynet til barnets beste. Helsetilsynet synes det er positivt at Arbeids- og velferdsdirektoratets nye veileder, «Barnets beste – en veileder for deg som jobber i NAV», redegjør for barnerettighetsvurderinger steg for steg. En vurdering av barnets beste inneholder stegene vurdere, vekte og vise. Helsetilsynet mener at kommunene må sørge for at de ansatte med ansvar for sosiale tjenester får opplæring i hvordan de skal vurdere barnets beste, og at Nav-kontorene bør ta i bruk den nye veilederen.

Helsetilsynet anbefaler at Arbeids- og velferdsdirektoratet vurderer om det er behov for å tilpasse deler av innholdet i veilederen til sosiale tjenester, og også vurdere om det er behov for egne opplæringstiltak om bruken av veilederen.

På bakgrunn av tilsynsresultatene, anbefaler vi at Arbeids- og inkluderingsdepartementet vurderer behovet for en egen bestemmelse om barnets beste i sosialtjenesteloven, noe vi også påpekte i vårt høringssvar av 26.1.2024 til rapporten «En barndom for livet. Økt tilhørighet, mestring og læring for barn i fattige familier».

5.8.2 Individuelle vurderinger av livsoppholdssatsen eller ekstra ytelser i tillegg?

Et gjennomgående resultat fra tilsynet, var at Nav-kontorene innvilget stønaden med utgangspunkt i satsene i veiledende retningslinjer for økonomisk stønad, og sjelden gjorde konkrete og individuelle vurderinger av satsen for livsopphold.

Det var imidlertid flere av Nav-kontorene som innvilget ytelser til bestemte formål i tillegg til livsoppholdssatsen til barnefamilier når foreldrene søkte om det. Dette kunne for eksempel være ekstra stønad til klær eller fritidsaktiviteter. Mange av tilleggsytelsene var til formål som

inngår i et nødvendig livsopphold, og hvor Nav-kontoret vurderte at livsoppholdssatsen ikke var tilstrekkelig.

Helsetilsynet mener det er positivt at mange Nav-kontor innvilget ytelser til bestemte formål dersom brukerne synliggjorde et behov for det. Vi mener imidlertid at det er et problem at slike ytelser hovedsakelig ble innvilget etter søknad fra familiene. Noen familier søker ofte om ekstra ytelser, mens andre familier ikke gjør det. Det er ikke alle mottakere av økonomisk stønad som er godt kjent med hvilke rettigheter de har, og hva de kan søke støtte til. Noen brukere oppfatter at livsoppholdssatsen er en «fast sum» som de har krav på, og ønsker ikke å be om mer.

Vi mener derfor at Nav-kontorene ikke bare skal respondere på søknader om ytelser til bestemte formål. De bør på eget initiativ gjøre individuelle vurderinger av behovene til barn i alle familier som mottar økonomisk stønad, også de som ikke søker om ekstra hjelp til konkrete formål. Dette forutsetter at Nav-kontorene først har kartlagt hva familiene har behov for. Vi vil påpeke at også ytelser til bestemte formål skal utmåles på grunnlag av individuelle vurderinger av familiens behov, og ikke bare på grunnlag av satser som kommunen har fastsatt.

Forbruksforskningsinstituttet SIFO har i rapporten «Utredning av kunnskapsgrunnlaget for sosialhjelpssatser» på oppdrag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet utarbeidet et kunnskapsgrunnlag for departementets arbeid med å utrede retningslinjene for økonomisk stønad (Skuland mfl., 2024). I rapporten anbefaler SIFO at det gis særlig støtte i tillegg til livsoppholdssatsen til enkelte utgifter (s.90-91). Disse utgiftene er:

- Bredbåndabonnement eller bredbånd og TV-kanalpakkeabonnement
- Kollektivtransport (månedskort)
- Kontingent og utstyr nødvendig for deltakelse i fritidsaktivitet for barn og unge
- Organisering av bursdagsfester eller andre høytidsfeiringer for husholdningen
- Noen lengre reiser for å besøke nære slektninger og venner

Disse anbefalingene er en presisering av prinsippet i Rundskriv A 3/2023 om at utgifter til nødvendige ting som varierer mye fra person til person, skal gis i tillegg til livsoppholdsbeløpet. Slik er det i dag med utgifter til bolig og strøm.

Statsforvalternes tilsynsfunn underbygger at en slik ordning kan være hensiktsmessig, fordi den vil være i tråd med en allerede innarbeidet praksis hvor Nav-kontorene ofte gir ytelser i tillegg til livsoppholdssatsen. Vi anbefaler at Arbeids- og inkluderingsdepartementet utreder dette videre. Vi vil særlig trekke fram kontingent og utstyr som er nødvendig for deltakelse i fritidsaktiviteter for barn og unge og bursdagsfeiringer eller høytidsfeiringer som særlig viktige for barn i familier som mottar økonomisk stønad. Dersom slike utgifter skal dekkes særskilt, er det en forutsetning at Nav-kontorene gir alle familier grundig informasjon, slik at alle aktuelle mottakere vet at de kan søke.

5.8.3 Det er behov for flere analyser om stordriftsfordeler

I tilsynet ser vi at det er stor variasjon i om Nav-kontorene beregner stordriftsfordeler for store barnefamilier. Ifølge SIFO-rapporten som nevnt ovenfor, er kunnskapsgrunnlaget for bruk av stordriftsfordeler svakt (Skuland mfl., 2024 s. 87-88). SIFO anbefaler at Nav-kontorene ikke

beregner stordriftsfordeler, og at det bør gjøres tilleggsanalyser med utgangspunkt i SSBs forbruksundersøkelse 2023 når dataene fra denne er tilgjengelig.

Helsetilsynet er enig i at det er behov for videre analyser om bruk av stordriftsfordeler. Dette er særlig viktig fordi tilsynet viser at flere Nav-kontor ikke gjorde individuelle vurderinger av hjelpebehovet i den enkelte familie, men automatisk la stordriftsfordeler til grunn. I noen kommuner var det også politiske vedtak om bruk av stordriftsfordeler. Slike vedtak oppfatter Nav-kontoret at de var forpliktet til å følge, men det er i strid med sosialtjenesteloven å ikke basere den økonomiske stønaden på individuelle vurderinger.

5.8.4 Barnetrygden ble stort sett holdt utenfor ved beregning av stønad

De fleste Nav-kontorene holdt barnetrygden utenfor ved beregning av stønad. Dette er i tråd med lovendringen fra 1. september 2022 da sosialtjenesteloven § 18 tredje ledd ble endret.

Når statlige fagmyndigheter ønsker en praksisendring i kommunale tjenester, må de velge egnet virkemiddel. Helsetilsynet vil påpeke at lovregulering som gir tydelig og konkret anvisning for praksis ser ut til å ha fungert på mange Nav-kontor.

Noen Nav-kontor viste fremdeles til barnetrygden når familier søkte om å få dekket utgifter til barn som klær eller fritidsaktiviteter. Dette kan ha ført til at noen familier har fått mindre stønad enn de har rett på. Det er viktig at alle Nav-kontor har en praksis som er i tråd med sosialtjenesteloven.

5.8.5 Styrk godkjennerollen

Det fattes mange vedtak om sosiale tjenester i Nav-kontorene. Siden alle vedtakene skal godkjennes, gir det ledelsen i Nav-kontorene en unik mulighet til å følge med på praksis. I dette tilsynet så statsforvalterne eksempler på at Nav-kontoret godkjente vedtak til tross for at de manglet individuelle vurderinger, ikke alt det ble søkt om ble besvart i vedtaket, eller at det ikke ble kontrollert om det lå en forsvarlig kartlegging til grunn for vedtaket.

Gjennom godkjenningen av vedtak får ledelsen innsikt i kontorets samlede praksis og hvor det ofte kan svikte. Denne innsikten bør inngå i Nav-kontorenes internkontroll for å utarbeide en felles og riktig forståelse av hvordan de ansatte skal kartlegge behov i barnefamilier, og hvordan de skal gjøre individuelle vurderinger av søknader. Ledelsen bør bruke vedtakskontrollen i kontorets kontinuerlige forbedringsarbeid, ved blant annet å gi ansatte tilbakemelding dersom vedtakene inneholder feil eller mangler, og ved å sette i gang nødvendige opplæringstiltak ved behov.

Tilsynet viser at godkjennerrollen kan være sentral for å forebygge svikt. Arbeids- og velferdsdirektoratet sin nye veileder «Barnets beste – en veileder for deg som jobber i NAV», har et eget kapittel om vurdering av barnets beste for de som jobber med ledelse eller produksjonsstyring (kap. 4.1.4.). Veilederen presiserer at ledere i Nav har et overordnet ansvar for at vurderinger av barnets beste blir gjort på de områdene man har ansvar for. Helsetilsynet vurderer at punktene som listes opp i veilederen kan være til hjelp for ledere som har ansvar for at vurderinger og beslutninger om økonomisk stønad er i tråd med kravene:

- Er det (tilstrekkelig) vurdert, beskrevet og dokumentert hvordan barn eller grupper av barn kan bli direkte eller indirekte berørt på mitt fagområde?

- Har vi rutiner for når vi skal gjøre vurderinger av barns beste i enkeltsaker?
- Har min enhet den nødvendige kompetansen og kunnskapen til å gjøre en vurdering av om barn er direkte eller indirekte berørt?

6 Oppfølging av familier som mottar økonomisk stønad

Statsforvalterne har undersøkt om Nav-kontorene sørger for at familier som mottar økonomisk stønad får oppfølging ved behov. Se vedlegg I for mer detaljert informasjon om hvilke målepunkter statsforvalterne undersøkte.

Familier som mottar økonomisk stønad, vil i mange tilfeller ha behov for tett oppfølging for at lovens formål skal nås. Hensikten med oppfølgingen er å løse eksisterende sosiale problemer, og å forebygge at slike problemer oppstår. Oppfølgingen skal støtte opp under foreldrenes mulighet til å bli selvhjulpne. Nav-kontorene skal også sørge for at familier som trenger hjelp fra flere instanser, får samordnede og koordinerte tjenester.

Statsforvalterne konkluderte med lovbrudd i 14 av 68 tilsyn. Kravet som ble undersøkt i tilsynet var om Nav-kontoret enten ga tilbud om oppfølging gjennom samtaler, om de samarbeidet med andre tjenester eller om de fattet vedtak om opplysning, råd og veiledning etter § 17 i sosialtjenesteloven. Statsforvalterne vurderte ikke innholdet i eller kvaliteten på oppfølgingen.

Det var få lovbrudd i oppfølgingen sammenlignet med de andre områdene i tilsynet. Dette viser at de aller fleste Nav-kontorene ga en form for oppfølging av familier med barn. Tilsynsfunnene sier imidlertid ikke noe om innholdet i oppfølgingen eller om kvaliteten på oppfølgingen. Kvalitet og innhold er vanskelig å undersøke i tilsyn, siden kommunene har stor frihet til å velge hvordan de vil organisere og gjennomføre oppfølgingen. Arbeids- og velferdsdirektoratet har ikke utarbeidet faglige anbefalinger for oppfølging av familier.

6.1 Mange brukere fikk tilbud om oppfølgingssamtaler

Statsforvalterne undersøkte om Nav-kontorene gjennomførte og tilrettela for oppfølgingssamtaler. Gjennom motivasjons- og endringsarbeid skal Nav-kontorene styrke familiers mulighet til å mestre sin livssituasjon på ulike områder. Oppfølgingssamtaler er et viktig element i dette arbeidet.

I mange Nav-kontor fikk brukerne tilbud om oppfølgingssamtaler. Samtalene handlet ofte om søknader om økonomisk stønad og andre økonomiske forhold. Men det var også eksempler på at samtalene dreide seg om råd og veiledning på flere livsområder, blant annet arbeid, bolig og familiesituasjon. Familier som fikk oppfølging av egne familiekoordinatorer eller familieteam, fikk gjerne tilbud om flere samtaler enn andre.

Det varierte hvor ofte brukerne fikk tilbud om samtaler. I noen tilsyn så statsforvalterne at Nav-kontoret tok initiativ til samtaler, men ofte var det brukerne selv som tok initiativ. Noen brukere fortalte at de bare fikk tilbud om oppfølgingssamtaler hvis de ba om det selv, og andre sa at det meste av kommunikasjonen foregikk på telefon eller digitalt.

«Brukarar som får løpande økonomisk stønad og som sjølv ber om ein samtale, får i hovudsak det. Dei tilsette tilbyr i enkelte høve samtalar om dei ser at det er behov for det.»

Noen Nav-kontor ga i liten grad tilbud om oppfølgingsamtaler. Brukerne på disse kontorene ble ikke fulgt opp med samtaler og veiledning, utover kontakten de hadde med Nav-kontoret i forbindelse med innlevering av søknader og utbetaling av stønad. På noen av disse kontorene uttrykte de ansatte ønske om å jobbe mer med oppfølging.

6.2 Det varierte om Nav-kontorene samarbeidet med andre tjenester

Statsforvalterne undersøkte om Nav-kontorene samarbeidet med andre tjenester, siden en forsvarlig oppfølging ofte er betinget av at Nav-kontoret samarbeider med andre.

Funnene fra tilsynet viser at det var stor variasjon i hvilken praksis Nav-kontorene hadde for samarbeid. I noen Nav-kontor var det etablert samarbeid med andre tjenester. Dette samarbeidet kunne være formalisert gjennom samarbeidsavtaler, som for eksempel mellom Nav-kontoret og barneverntjenesten. Samarbeidet kunne også være mer uformelt og basert på initiativ fra den enkelte ansatte. Samarbeidet kunne omfatte ulike tjenester, som barnevern, skole, helsestasjon, og flyktningetjenester. I noen tilfeller deltok Nav-kontoret i ansvarsgruppemøter. I de kontorene som hadde familiekoordinator, samarbeidet denne ofte med andre tjenester:

«Vi får opplyst i intervju at Nav sjelden tar initiativ til samarbeid med andre, bortsett fra i de sakene hvor familiekontakten er inne.»

Det var også Nav-kontor hvor det ikke var etablert noe samarbeid med andre tjenester. Det var eksempler på at Nav-kontoret ikke deltok i kommunens helhetlige satsing på barn og unge. Noen Nav-kontor tok sjelden initiativ til samarbeid med andre, og det var i hovedsak andre instanser som initierte samarbeidet. Noen steder hadde de ansatte dårlig kjennskap til andre tjenesters roller og ansvarsområder. Det var også noen eksempler på at brukerne ikke ønsket at Nav-kontoret skulle involveres i samarbeidet med andre tjenester.

6.3 Det varierte om Nav-kontorene fattet vedtak om opplysning, råd og veiledning

Når familier har behov for oppfølging av et visst omfang, skal Nav-kontoret fatte vedtak om opplysning, råd og veiledning etter § 17 i sosialtjenesteloven. Det at en avgjørelse er å anse som et enkeltvedtak har betydning for hele søknadsprosessen; fra informasjon, søknad og utredning, til avgjørelsens innhold og form og muligheten til å klage.

Tilsynsfunnene viser at Nav-kontorene ofte fattet vedtak om opplysning, råd og veiledning dersom brukerne hadde behov for økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning. Det var mindre vanlig at de fattet vedtak etter § 17 for annen råd og veiledning, som mer generell sosialfaglig oppfølging av familier. Noen kontor fattet sjelden eller aldri slike vedtak.

I mange tilfeller ga Nav-kontorene råd og veiledning uten å fatte vedtak. Grunnen til dette kunne være mangel på kunnskap om hva tjenesten opplysning, råd og veiledning etter § 17 innebar, og når det var nødvendig å fatte vedtak. Noen hadde en oppfatning av at de kunne gi tjenesten uten vedtak, spesielt hvis veiledningen var enkel. Noen Nav-kontor sa at det dreide seg om kapasitetsproblemer, og at de ikke hadde tid eller ressurser til å fatte vedtak i alle tilfeller der de ga råd og veiledning.

«Statsforvalteren vurderer at Nav-kontoret gir opplysning, råd og veiledning til familier, men at det i liten grad fattes egne vedtak om tjenesten. Dette understøttes av at ansatte forteller at de gir tjenesten, samtidig som det ikke er fattet vedtak om § 17 i de sakene vi har gjennomgått.»

6.4 Prosjekter om helhetlig oppfølging overføres ikke alltid til daglig drift

«Familieteamet og «Nye Mønstre – trygg oppvekst» skiller seg ut med tettere oppfølging.»

Noen av Nav-kontorene som har hatt tilsyn, har deltatt i prosjektbasert utviklingsarbeid om oppfølging av barnefamilier i Nav. Resultatene fra tilsynet tyder på at familier som ble fulgt opp i slike prosjekter, eller av egne familieteam eller familiekoordinatorer, hadde tilgang til tettere oppfølging enn andre. Samtidig viser tilsynet at erfaringer fra utviklingsarbeid ikke alltid blir videreført innad på det enkelte Nav-kontor til ansatte som ikke har deltatt i prosjektet. Det er eksempler på Nav-kontor som hadde en todelt praksis i hele brukerforløpet. Familier som deltok i oppfølgingsprosjekter ble ofte grundigere kartlagt, noe som bidro til mer treffsikre vurderinger og beslutninger, og tettere oppfølging i tråd med familiens behov. Familier som ikke deltok i prosjektet, fikk ikke tilgang til den samme oppfølgingen.

6.5 Hva kjennetegnet praksis i Nav-kontor uten lovbrudd?

Statsforvalterne undersøkte ikke innhold eller kvalitet i oppfølgingen. Statsforvalterne så i tilsynet at de fleste Nav-kontorene ga brukerne en form for oppfølging. I mange av kommunene manglet det vedtak etter § 17 i sosialtjenesteloven, og det varierte om kontorene samarbeidet med andre tjenester. De fleste ga imidlertid brukerne tilbud om oppfølgingssamtaler.

6.6 Helsetilsynets vurdering av resultatene

6.6.1 Mye viktig kunnskap fra forsknings- og utviklingsarbeid om oppfølging av barnefamilier

Helsetilsynet vurderer at det er positivt at det er få lovbrudd i oppfølgingen. Dette tyder på at mange familier som mottar økonomisk stønad får en form for oppfølging fra Nav-kontoret.

Selv om det var få lovbrudd, vet vi lite om kvalitet og innhold i oppfølgingen. Kvalitet og innhold er vanskelig å undersøke i tilsyn, og forskning vil trolig være mer egnet til å undersøke dette.

Noen av tilsynsfunnene tyder på at brukere som fikk hjelp fra familiekoordinatorer, familieteam eller var med i egne prosjekter om oppfølging av barnefamilier, fikk tettere oppfølging enn andre brukere.

Det er utviklet mye viktig kunnskap om oppfølging av barnefamilier i ulike forsknings- og utviklingsprosjekter. Eksempler på slike prosjekter er «Helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier» (HOLF) eller «Nye mønstre – trygg oppvekst». Erfaringer fra slike prosjekter kan Arbeids- og velferdsdirektoratet og statsforvalterne bidra med å spre til Nav-kontorene.

7 Helsetilsynets anbefalinger

Ansatte i Nav-kontorene ønsker at familier med barn skal få god hjelp, men tilsynene viser at de mangler rammebetingelser for å gi hjelpen på en forsvarlig måte. I dette tilsynet avdekket statsforvalterne mye svikt. Helsetilsynet vurderer at både Nav-kontorene, kommunene, statsforvalterne, Arbeids- og velferdsdirektoratet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet må bidra ut fra sin rolle og sitt ansvar, slik at barns behov blir ivaretatt når familier søker økonomisk stønad.

Helsetilsynet gir følgende anbefalinger:

Anbefalinger til Arbeids- og inkluderingsdepartementet:

- Arbeids- og inkluderingsdepartementet bør vurdere behovet for en egen bestemmelse om barnets beste i sosialtjenesteloven.
- Arbeids- og inkluderingsdepartementet bør bruke resultatet fra tilsynet i videre utredning av retningslinjene for økonomisk stønad, og se resultatene i sammenheng med kunnskapsgrunnlaget i Forbrukerforskningsinstituttet SIFO sin rapport «Utredning av kunnskapsgrunnlaget for sosialhjelpssatser» (Skuland m.fl. 2024).

Anbefalinger til Arbeids- og velferdsdirektoratet:

- Arbeids- og velferdsdirektoratet bør vurdere om det er behov for å tilpasse deler av innholdet i veilederen «Barnets beste – en veileder for deg som jobber i Nav» til sosiale tjenester. Direktoratet bør også vurdere om det er behov for egne opplæringstiltak.
- Arbeids- og velferdsdirektoratet bør vurdere om det er behov for egne rutiner for hvor og hvordan ansatte med ansvar for sosiale tjenester skal dokumentere opplysninger om barn.

Anbefalinger til Nav-kontorene/kommunene:

- Kommunene må sørge for at de ansatte får opplæring i hvordan de skal vurdere barnets beste.
- Nav-kontorene bør bruke «Veileder Barnets beste En veileder for deg som jobber i Nav» i kartlegging, vurdering/beslutning og oppfølging av barnefamilier.
- Nav-kontorene bør prioritere kartleggingssamtaler hvor barns behov er et tema.
- Nav-kontorene må innhente barnas synspunkter i saker som angår dem.
- Nav-kontorene må sørge for en forsvarlig dokumentasjon av opplysninger om barn i saker om økonomisk stønad, samtidig som de ivaretar barns personvern.
- Nav-kontorene bør styrke godkjennerrollen (godkjenning av vedtak) i tråd med føringer i Arbeids- og velferdsdirektoratets veileder «Barnets beste – en veileder for deg som jobber i NAV».

Vedlegg I

Målepunkter

Målepunkter kartlegging

Statsforvalteren skal undersøke tre målepunkter som skal gi et bilde av om Nav-kontoret foretar en tilstrekkelig kartlegging av barns behov ved søknad om økonomisk stønad:

1. Nav-kontoret gjennomfører og tilrettelegger for kartleggingssamtaler hvor barns behov inngår som tema.
2. Nav-kontoret innhenter, muntlig og skriftlig, opplysninger om barna hvor opplysningene ikke allerede foreligger.
3. Saksmappene inneholder opplysninger om barna i tråd med listen Barnas særskilte behov og situasjon som må kartlegges.

Statsforvalteren skal ikke overprøve enkeltsaker, men se på om det systematisk foretas kartlegging i tråd med regelverket.

Tips til kilder:

- Saksmapper – særlig journalnotater
- Klagesaker
- Intervju med ansatte
- Intervju med brukere
- Rutiner
- Kartleggings skjema
- Søknadsskjema

Barnas særskilte behov og situasjon som må kartlegges (listen er ikke uttømmende):

- Antall barn og alder
- Sosial- og helsesituasjon – psykisk og fysisk
- Bosituasjon (eie/leie, antall rom, standard, beliggenhet og andre relevante forhold)
- Overgangs- og etableringsfase
- Omsorgssituasjon – samvær
- Familiens nettverk
- Kontakt med andre deler av kommunen/andre sektorer
- SFO/AKS/barnehage/annen barnepass
- Barnas skolesituasjon
- Fritidsaktiviteter
- Behov for utstyr (eks. PC og mobiltelefon) og klær
- Internetttilgang og mobilabonnement
- Andre særlige behov (eks. bil)

Målepunkter vurdering og beslutning

Statsforvalteren skal undersøke fem målepunkter som skal gi et bilde av om Nav-kontoret foretar en forsvarlig vurdering og beslutning ved søknad om økonomisk stønad til familier:

1. Nav-kontoret holder barnetrygden utenfor beregningen.
2. Nav-kontoret foretar en individuell vurdering basert på kartleggingen, hvor det tas hensyn til hvert enkelt barns behov.
3. I saksbehandlingen synliggjøres det hvordan barnets beste er vurdert ut fra situasjon og behov. Det må fremgå hvordan hensynet til barnet er vektet opp mot andre hensyn.
4. Nav-kontoret foretar en vurdering etter § 19 hvor det omsøkte avslås etter § 18.
5. Beslutningene henger sammen med vurderingene.

Statsforvalteren skal ikke overprøve enkeltsaker, men se på om det systematisk foretas vurderinger og beslutninger i tråd med regelverket.

Tips til kilder:

- Saksmapper – særlig vedtak
- Klagesaker
- Intervju med ansatte
- Rutiner

Målepunkter oppfølging

Statsforvalteren skal undersøke ett målepunkt som skal gi et bilde av om familier som mottar økonomisk stønad får oppfølging ved behov:

1. Nav-kontoret tilbyr oppfølging gjennom samtaler, samarbeid med andre tjenester og/eller fatter vedtak etter § 17.

Det er nok at ett av de tre elementene er til stede. Det forventes at de fleste familier får tilbud om samtaler. Finner ikke statsforvalteren spor etter noen av de tre elementene i over 50 % av saksmappene, skal det legges til grunn at det ikke tilbys oppfølging.

Tips til kilder:

- Saksmapper – særlig vedtak og journalnotater
- Intervju med ansatte
- Intervju med brukere
- Rutiner

Norges best styrte kommuner – Kommuneindeksen 2024

[Agenda Kaupang 13.08.2024](#)

Man kan lære av andre. Kommuner kan lære av hverandre. I Kommuneindeksen 2024 trekker vi fram de kommunene som har vist best styring i året som gikk, 2023 og sammenligner utviklingen kommunene har hatt de siste tre årene.

[Kommuneindeksen](#) sammenligner både kostnader, tjenestekvalitet og finanser i norske kommuner. Noen av kommunene med best resultater blir presentert litt mer. Vi håper analysen kan være til nytte for kommuneledere som vil forbedre resultatene.

Kommunene er både tjenesteprodusenter, myndighetshåndhevere, samfunnsutviklere og organisator av lokalt folkestyre. Kommuneindeksen legger vekt på rollen som tjenesteprodusent. Mer enn 90 % av kommunens utgifter går til å produsere lovpålagte velferdstjenester til innbyggerne i kommunen, til dels i konkurranse med private leverandører. Vi stiller forretningsmessige krav til kommunene: effektiv drift og gode finanser. Effektiv drift betyr tjenester med god kvalitet og lave kostnader. Vår måling legger like stor vekt på hhv. kostnader, kvalitet og finanser.

Forventninger om reduserte oljeinntekter, stadig eldre innbyggere og økte klimakostnader understreker behovet for å effektivisere offentlig sektor i årene som kommer.

Vi har beregnet kostnader og finanser ved hjelp av de endelige regnskapstallene for 2023.

Vi baserer oss på alminnelig anerkjente kriterier for å måle tjenestekvalitet. Vi prøver å sammenligne output i tjenestene (resultatene) i stedet for input (innsatsfaktorene). Stor ressursinnsats gir ikke nødvendigvis gode tjenester. Det viktigste er nytteverdien for brukeren, slik han selv opplever det. Vi har valgt å legge stor vekt på kommunens strategi i tjenesten. Vår måling belønner kommuner som jobber med tidlig innsats, tverrfaglig innsats og mestringsstrategier. Det gjelder å komme tidlig inn i sakene, samarbeide om løsninger og mobilisere brukernes egne ressurser.

Nordre Follo og Sandefjord kommer på topp av vår liste i Kommuneindeksen 2024. Ønsker din kommune en egen rapport? Vi har laget analyser og rapporter for mange kommuner allerede. Ta en titt på presentasjonene som er laget for [Nordre Follo](#) og [Sandefjord](#) her. Ta kontakt med oss for mer informasjon.

[Kvalitetsindeksen kan leses her](#) (PDF) og er brukt som metodegrunnlag for både fjorårets og årets rapporter. Ved interesse for datagrunnlaget, ta kontakt med en av kontaktpersonene under.

Rapporten ble presentert under Arendalsuka. [Se opptak av presentasjonen her](#), eller [les den i sin helhet her](#).

Denne rapporten er skrevet på oppdrag fra [Storebrand Livsforsikring AS](#). Agenda Kaupang har hatt det hele og fulle faglige ansvar for analysen. Ansvarlige for arbeidet har vært [Rune Holbæk](#) og [Bjørn A. Brox](#).

Robek: Tre inn og to ut

Totalt 19 kommuner står oppført på Robek-lista per 1. juli.

Kommunal rapport 01.07.2024, Elin Svendsen

Hareid, Røyrvik og Røros er de tre nye kommunene på den fryktede [Robek-lista](#). Felles for de tre kommunene er at alle hadde et merforbruk på mer enn tre prosent av driftsinntektene i fjor.

I Hareid har kommunestyret vedtatt et regnskap for 2023 der balanseregnskapet til kommunekassa viser et merforbruk fra driftsregnskapet på 36,1 millioner kroner, som utgjør 5,82 prosent av driftsinntektene, skriver Statsforvalteren i Møre og Romsdal på sine [nettsider](#).

De to Trøndelag-kommunene Røyrvik og Røros hadde et merforbruk på henholdsvis 8,8 prosent og 7,4 prosent for 2023. Begge kommunene har også vedtatt at det vil ta mer enn to år å dekke inn merforbruket, [melder Statsforvalteren i Trøndelag](#).

Varsler tøffe tak.

Røros-ordfører Isak V. Busch (Ap) skriver på [kommunens nettsider](#) at det lenge har vært kjent at kommunen ville havne på Robek-lista. Ifølge ordføreren jobbes det både med omstilling og utvikling. Det jobbes også med endringer i struktur og tiltak både på utgifts- og inntektssiden.

– Dette er imidlertid bare starten, og det kommer til å bli svært tøffe tak framover, uttaler Busch.

Merforbruket skal etter planen dekkes inn over 3–4 år, ifølge ordføreren. Han varsler samtidig om store endringer over tid for å få etablert en sunn driftsøkonomi.

– Vi er nødt til å forberede oss alle sammen på at vi ikke får de samme tjenestene i framtida som i dag, og/eller at de kommer vil være annerledes organisert, at de er redusert i omfang eller også tatt bort, sier Busch.

Statsforvalteren bekymret

Trøndelag har i flere år vært uten kommuner på Robek. Statsforvalteren er bekymret for den økonomiske situasjonen i flere trønderske kommuner, og frykter at flere kan ende på Robek.

– Flertallet av kommunene endte opp med et negativt netto driftsresultat for 2023, og det er store omstillingsbehov for å tilpasse aktivitetsnivået til inntektene. En klar oppfordring til folkevalgte er at de ikke venter med å ta nødvendige grep, oppfordrer Statsforvalteren.

Ute av Robek

Samtidig som nye kommuner meldes inn, er det også noen som takker for seg. Både Nordkapp og Rauma ble meldt ut i forrige uke.

[Nordkapp havnet på Robek](#) i februar i år etter et datainnbrudd som førte til at kommunen ikke klarte å vedta årsregnskapet for 2022 innen fristen.

[Rauma havnet på Robek i 2021](#) fordi kommunen ikke klarte å dekke inn merforbruket fra 2019 innen fristen på to år. Ifølge Statsforvalteren i Møre og Romsdal viser årsregnskap for 2023 at kommunen har klart å dekke inn tidligere underskudd.

Statsforvalteren skriver at det gode resultatet skyldes at kommunen internt har evnet å omstille seg. Høyere skatteinngang, utbytte på Rauma Energi AS og større utbetaling fra havbruksfondet enn ventet er andre forhold som bidrar til resultatet.

19 kommuner på Robek

Kommunal Rapport har tidligere skrevet om [Vågan og Vadsø som begge er på vei inn i Robek](#).

Disse 19 kommunene står oppført på Robek per 1. juli: Flesberg, Moss, Åsnes, Kragerø, Vegårshei, Høyanger, Hareid, Røros, Røyrvik, Meløy, Fauske, Lødingen, Bø, Moskenes, Tjeldsund, Hammerfest, Kautokeino, Porsanger og Gamvik.

Det handler om tillit - Erfaringer fra kommunesektorens etikkutvalg

Publisert 01.09.2024

Tora Aasland, Leder av kommunesektorens etikkutvalg 2015 – 2024

Foto: Stig Weston

Tillit er avgjørende for en etisk forsvarlig forvaltning. I utgangspunktet forventes en respekt for grunnleggende lover og regler.

Vi er heldige i Norge som har et velutviklet demokrati. Det betyr at vi har systemer som kan håndtere uenighet. At Norge både er en rettsstat og et demokrati, innebærer at det er et godt forankret grunnlag for å håndtere konflikter mellom lover og regler, også i lokalpolitiske prosesser og vedtak.

Hvordan bygge og holde på tillit?

Det må være en oppgave for fellesskapet å skille mellom rett og galt, samtidig som man må tåle andres meninger og ytringer. Å finne gode løsninger er viktigere enn å tenke på hat og hevn.

Et godt lokalpolitisk grunnlag er grunnleggende kunnskap om samfunn, kultur og forvaltning. En felles forståelse av helhet og verdigrunnlag i en kommune kan utvikles og styrkes gjennom etablering av etiske retningslinjer og trening og øvelser i etiske dilemmaer og utfordringer.

De etiske utfordringene befinner seg ofte i gråsonene mellom rettsstaten og demokratiet, og mellom jus og moral. De gjelder både for folkevalgte og administrasjon, selv om rollene er noe ulike.

“ De etiske utfordringene befinner seg ofte i gråsonene mellom rettsstaten og demokratiet, og mellom jus og moral. ”

Mens administrasjonen har en lojalitet til sin organisasjon, er de folkevalgte også ombud for sine velgere, og dermed for opplevelsen av fellesskap og rettferdighet. Også den rollen må fylles på en tillitvekkende måte.

Å bygge tillit handler ikke nødvendigvis om å finne fasitsvar, men om å gjøre vurderinger opp mot lover og regler, med respekt for dem og prosessene bak. Forvaltningspraksis kan utvikles og lover kan etter hvert endres, men det må være enighet om systemene og prosedyrene for dette.

Kommunelovens formålsparagraf om tillitsskapende forvaltning krever ikke bare respekt for lover og regler, men også at det utvikles et felles verdi- og normgrunnlag. Det handler om å håndtere spennet og spenningen mellom lov og politikk. Da trengs innsikt i tema som korrupsjon, varsling og habilitet, da trengs en kartlegging og drøftinger av risikoområdene, og da trengs en egenkontroll som er åpen og tillitsskapende. For eksempel kan man gjennom dilemmatrening lære av både egne og andres feil.

Åpenhet er avgjørende for tillit. Det er viktig å utvikle åpne arbeids- og samarbeidsformer, og det er urovekkende at noen mener åpenhet kan være til hinder for å finne gode løsninger. Det kan av og til være fristende å ty til bakrommet. Åpenhet i prosesser og vedtak må ikke bli en trussel for godt politisk arbeid. Tvert imot betyr åpenhet også trygghet, og dermed et solid fundament for lokaldemokratiet.

Et medborgerpanel avslørte nylig en synkende tillit til politikerne. Et økende antall i befolkningen tror at kommunens administrasjon og politikere er der for egen vinning. Denne holdningen kan best motvirkes ved mest mulig åpenhet i de politiske prosessene.

Hva er etikk?

Enkelt sagt er etikk vitenskapen om hvordan menneskene i et samfunn skal omgås hverandre. Det innebærer en felles forståelse om hva som er rett og galt, og at man er enige om normene for samhandling. Det er til nytte for alle enkeltaktører at fellesskapet fungerer, og at man i en organisasjon som en kommune, har kommet fram til en felles forståelse av framgangsmåten for dette. Derfor er utviklingen av etiske retningslinjer så viktig. Det er med på å styrke den demokratiske beredskap, hvor uenighet tåles og håndteres i åpenhet.

Derfor er utviklingen av etiske retningslinjer så viktig. Det er med på å styrke den demokratiske beredskap, hvor uenighet tåles og håndteres i åpenhet.

[«Evne og kraft til å bære»](#) (pdf) heter et debathefte fra KS. Her refereres det til bærekrafttenkingen, som er sentral i all planlegging. Viktige utfordringer for bærekrafttenkingen finnes i arealpolitikken hvor hoveddilemmaet er vern vs. vekst, eller i arbeidsgiverpolitikken med kampen om de gode fagfolkene og deres arbeidsvilkår.

Det kan ligge mye politisk press og sprengstoff i utbyggingspolitikk, hvor utbyggerrollen ikke alltid er helt klar, og hvor ekspertene kan levere viktig bakgrunn – når de da ikke etter hvert blir ansatt hos utbygger. De mest iøynefallende habilitets- og lojalitetskonfliktene ligger for eksempel i det å kombinere utbyggerrollen med det å være folkevalgt i samme kommune.

Etikken kan noe forenklet plasseres på følgende måte:

- Politikk er hva du *vil* gjøre
- Jus er hva du *kan* gjøre
- Etikk er hva *gjør* du?

Med denne innfallsvinkelen er etikken i gråsonen mellom politikk og jus, eller mellom demokratiet og regelverket.

Saker som krever spesiell etisk oppmerksomhet er plan- og byggesaker, saker som har utfordringer for miljø og bærekraft, som for eksempel arealbruk i strandsonen, og saker med maktubalanse.

Fenomenet opsjonsavtaler, dvs. at grunneier og utbygger har gjort avtale (med eller uten penger) for framtidig utbygging der hvor dagens planer ikke åpner for det, og andre saker som utfordrer åpenhet og habilitet. Tillitsbaserte ordninger kan også være utsatt dersom respekten for regelverk er forvitret.

For å styrke den demokratiske beredskapen og motvirke tendenser til manglende respekt for lover og regler, er det nødvendig med en høy bevissthet om nettopp de etiske utfordringene. Utforming og utvikling av etiske retningslinjer, både for folkevalgte og ansatte, gode, trygge og åpne rutiner for varsling, prosedyrer for motvirkning og forebygging av korrupsjon og god trening i hvordan åpenhet kan praktiseres, er forslag til hvordan kommunesektoren kan følge opp.

Lokal forvaltning må være slik at det er samsvar mellom liv og lære.

Det må aldri lønne seg å ta tvilsomme snarveier eller gå bak ryggen på andre. Lokal forvaltning må være slik at det er samsvar mellom liv og lære. Dette krever kunnskap, bevisstgjøring, åpenhet og kontinuerlig trening.

Erfaringer fra kommunesektorens etikkutvalg

Hovedstyret i KS oppnevner hvert fjerde år [kommunesektorens etikkutvalg](#). Utvalget ble første gang opprettet i 2006, som en direkte konsekvens av korrupsjonssaken i Nedre Romerike Vannverk. Da innså man at en korrupsjonsberedskap i kommunene selv var nødvendig.

[Utvalget](#) har en bred og variert sammensetning hvor medlemmene har erfaring både fra forvaltning, etikk og media. Også erfaring fra kontroll og tilsyn er viktig.

Kontrollutvalgene er viktige aktører i kommunesektorens etiske arbeid. Kontrollutvalgene er kommunestyrets redskap, og på en måte riksrevisjon og sivilombud i ett. De er portvakter inn til et område som ikke bør være stedet for politiske omkamper. Kontrollutvalgene bør ha gode arbeidsforhold og se og bli sett. De sitter ofte inne med viktig kompetanse og erfaringsbakgrunn, og har også en god veileder i departementets [kontrollutvalgsbok](#). Kontrollutvalgene bør gå foran når det gjelder erfaringsutveksling og dialog, slik at alle aktører i organisasjonen kan se på kontrollarbeidet med respekt og tillit.

Kontrollutvalgene er kommunestyrets redskap, og på en måte riksrevisjon og sivilombud i ett.

Kommunesektorens etikkutvalg er rådgivende, og ikke i linjen for saksbehandling. Målet er å styrke etikk- og antikorrupsjonsarbeidet i kommunesektoren. Utvalget har en uavhengig og rådgivende rolle, og skal være synlige og tilgjengelige overfor kommuner, fylkeskommuner og kommunale virksomheter.

Erfaringer fra utvalgene gjennom disse årene styrker en arbeidsform hvor dialog med kommuner og fylkeskommuner er sentralt. Den beste måten å ha slik dialog på, er å reise rundt i landet, møte lokale folkevalgte og ansatte og på denne måten stimulere til etiske refleksjoner og høy bevissthet om forvaltningsetiske spørsmål.

Et av de beste hjelpemidlene som er utviklet for slike dialoger og møter, er dilemmasamlingen. Med bakgrunn i denne kan aktører med ulike roller drøfte de enkelte dilemmaene – og kanskje også bidra med dilemmaer eller vanskelige saker fra egen kommune eller fylkeskommune. Dilemmatrening er muskeltrening!

Dilemmatrening er muskeltrening!

I hele sin virksomhet har etikkutvalgene jevnlig utarbeidet veiledere og råd om etiske retningslinjer, registre og regelverk. Men har drøftet og utviklet råd om varsling, habilitet, lojalitet og åpenhet, og lagt grunnlaget for risikoanalyser og lokal beredskap. Det er utarbeidet en serie med rapporter og undersøkelser om tema som varsling og rutiner for å håndtere varsling, og om utsatte saker som arealsaker, plansaker og byggesaker. I tillegg har man et kontinuerlig samarbeid med Transparency International, ikke minst når det gjelder internasjonale oversikter over korrupsjon.

Alle rapporter og råd er tilgjengelige på KS sine nettsider under [Etikkportalen](#).

Utfordringer for kommunene

Et velfungerende lokaldemokrati skal kunne håndtere uenighet, samtidig som man hele tiden tar sikte på å finne gode fellesskapsløsninger. I disse tider, hvor lover og regler hele tiden utfordres, hvor folk i demokratiske land ikke lenger respekterer makta, er det viktigere enn noensinne å styrke den lokalpolitiske beredskap.

Åpenhet bør innebære at folk i kommuner og fylkeskommuner vet hva som skjer, og hvordan og hvorfor det skjer. Det bør være regler for gaver, roller, habilitet og særinteresser.

Etiske retningslinjer er nødvendig der hvor man er i gråsonene mellom regelverk og politikk, og man må klare balansen mellom moralisering og etiske refleksjon. Da er trening og øvelser viktige virkemidler. Etikken må på dagsorden! Minst en gang i året bør et kommunestyre sette av tid til etisk trening.

Minst en gang i året bør et kommunestyre sette av tid til etisk trening.

Ytringsfriheten står sterkt her i landet, ikke minst forankret i Grunnloven. Derfor må varsling ikke føre til tilsidesetting og knebling av meninger. Det må være lov å si fra, og det må være gode og objektive systemer for å ta seg av enhver varsling.

Kommunene er også arbeidsgivere og eiere. Derfor bør det være klare og kjente rutiner for spørsmål som knytter seg til arbeidstakerforhold og eierskap. Det må være et etisk rammeverk, eller etiske retningslinjer, som setter standarder for hva som forventes av folkevalgte og ansatte, også når det kommer til interessekonflikter og rollekombinasjoner.

Media har en viktig rolle, ikke minst er de der når det oppstår konflikter og uklare ansvarsforhold. Media må derfor ikke undervurderes, men aksepteres i den uavhengige rollen de har. Media kan være en god medspiller både for å avdekke uheldige forhold og for å la alle komme til orde.

Norge er ikke fri for korrupsjon eller uetisk atferd i lokalforvaltningen, men vi ligger bedre an enn de fleste andre land. La oss derfor styrke kunnskapen og bevisstheten om hvordan vi bygger og forsterker en demokratisk beredskap!

Lenke til **kontroll & revisjon** nr. 5/2024:

<https://www.nkrf.no/kontroll-og-revisjon/2024/5>

Innspill til kontrollarbeidet

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

07.10.2024

Saknr

29/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/498 - 4

Forslag til vedtak

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Saksopplysninger

Hensikten med denne saken er at utvalgets medlemmer kan drøfte og fremme innspill til saker og forhold som kontrollutvalget kan ta tak i, eller diskutere om å få utredet en sak til et fremtidig kontrollutvalgsmøte. Saken erstatter det som tidligere ble omtalt som "eventuelt".

Eksempel på tema som kan tas opp:

- Deltagelse på kurs/konferanse.
- Endring av møtedato eller møtested.
- Forhold i kommunen som medlemmene har behov for å drøfte.
- Ønske om orientering knyttet til et saksområde fra kommunedirektør eller sekretariatet i et fremtidig møte.

Utvalgets medlemmer oppfordres til å si fra om de har noe til saken i starten av møtet, dette for at møteleder skal kunne planlegge gjennomføringen av møtet leder, spesielt med tanke på varighet for møtet.

Referatsaker

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

07.10.2024

Saknr

30/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/498 - 2

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar referatsakene til orientering.

Vedlegg

Møteprotokoll kommunestyret 30.05.2024.

Møteprotokoll kommunestyret 13.06.2024.

Saksopplysninger

Følgende referatsaker legges frem for utvalget til orientering:

1. Møteprotokoll fra kommunestyret, 30.05.2024.
2. Møteprotokoll fra kommunestyret, 13.06.2024.

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget kan ta vedlagte referatsaker til orientering.

MØTEPROTOKOLL Kommunestyret

Møtested: Kommunestyresalen, kommunehuset
Møtedato: 30.05.2024
Tid: kl 19:00 - 22:00

Fremmøtte	Parti	
Knut Sagbakken	Ap	
Åsmund Nymoen	Ap	
Einar Hilmarsen	Sp	
Esten Kleven	Sp	
Ingeborg Kirkbakk	Sp	
Kari Nordskogen Volden	Sp	
Bjørnar Tollan Jordet	SV	
Elisabeth Lundberg	SV	Inhabil i sak 22/24, vara møtte
Esten Inge Hilmarsen	SV	
Kjell Dalløkken	SV	
Maren Riise Rusten	SV	
Toril Østvang	V	

Forfall	Parti	Varamedlem	Parti
Jo Esten Trøan	Sp	Linda Møllberg Merkesdal	Sp
Inga Trøan Sundt	SV	Kari Skancke Langen	SV
Terje Sundt	SV	Amund Tangen Bondal	SV

Elisabeth Lundberg sak 22/24

Toril Eva Steien

SV

Ved eventuelle merknader til protokollen, har den enkelte ansvar for å melde fra til kommunedirektør eller ordfører snarest, og innen 1 uke etter at møteprotokollen er mottatt. Jeg bekrefter med min underskrift at møteprotokollen er ført i samsvar med det som ble bestemt på møtet.

Bjørnar Tollan Jordet
Ordfører

Saksliste

Saksnr.	Tittel
PS-17/24	Godkjenning av innkalling og saksliste
PS-18/24	Referatsaker
PS-19/24	Tertialrapport 1.tertial 2024
PS-20/24	Valg av meddommere og skjønnsmedlemmer for perioden 2025 - 2028
PS-21/24	Kommunale vigsler
PS-22/24	Søknad om fritak fra verv
PS-23/24	Strategisk plan 2025-2028-MHBR Midt-Hedmark brann-og redningsvesen IKS
PS-24/24	Ny forskrift vann- og avløpsgebyr Tolga kommune

17/24 Godkjenning av innkalling og saksliste

Kommunedirektørens innstilling:

Innkalling og saksliste godkjennes.

Kommunestyret 30.05.2024

Behandling

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak

Innkalling og saksliste godkjent.

18/24 Referatsaker

Kommunestyret 30.05.2024

Behandling

- TOS ASVO: Utredning avventer en felles prosess med Os kommune
- Nord-Østerdalsting om kraft på Tynset den 24. mai
- Generalforsamlinger/Årsmøter i Rørosregionen Næringshage, FARTT, NØK, IKA Opplandene, FIAS, TOS ASVO, Norges Nasjonalparkkommuner.
- Besøk fra hovedutvalg for næring i Innlandet fylkeskommune 28.05
- Brev fra utdanningsforbundet med innspill til budsjett 2025 – flere av tingene som etterlyses vil bli belyst i den utredningen som kommunestyret vedtok i budsjett for 2024. Det er valgt samarbeidspartner i utredningen og jobben begynner uke 23.
- Tolga Kraft AS – årlig orientering om situasjonen i selskapet.
- 4. juni avholdes det møte med reiselivsaktører i samarbeid med VIRØ på Malmplassen.
- 3. og 4. juni deltar Tolga kommune på en digital konferanse om ungdomsvold. Politikere oppfordres til å delta, ta kontakt med ordfører eller Yvonne Knol.
- Psykisk helse: 10. juni arrangerer Tolga kommune et åpent møte om «Hva gjør vi med gutta?» i Vidarheimsalen. Politikerne oppfordres til å delta.
- Innlandet fylkeskommune, avslutningsmøte om boligprosjekt.
- Åpent møte om sentrumsutvikling 12. juni.

19/24 Tertialrapport 1.tertial 2024

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunestyret tar Tertialrapport 1. tertial 2024 til orientering med følgende budsjettjusteringer:

1. Følgende investeringsprosjekter på til sammen kr 900.000,- rebudsjetteres i 2024, og finansieres ved hjelp av ubrukte lånemidler;
 - Selvbetjeningsløsning bibliotek – 400.000
 - Ferdigstillelse av Vingelen kirke – ekstra tilskudd til kirken – 200.000
 - Utkjøp av leasing-bil til hjemmetjenesten – 300.000
2. Inntil kr. 228.000,- til boligtilskudd dekkes ved bruk av generelt disposisjonsfond

Formannskapet 02.05.2024

Behandling

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kommunestyret tar Tertialrapport 1. tertial 2024 til orientering med følgende budsjettjusteringer:

1. Følgende investeringsprosjekter på til sammen kr 900.000,- rebudsjetteres i 2024, og finansieres ved hjelp av ubrukte lånemidler;
 - Selvbetjeningsløsning bibliotek – 400.000
 - Ferdigstillelse av Vingelen kirke – ekstra tilskudd til kirken – 200.000
 - Utkjøp av leasing-bil til hjemmetjenesten – 300.000
2. Inntil kr. 228.000,- til boligtilskudd dekkes ved bruk av generelt disposisjonsfond

Kommunestyret 30.05.2024

Behandling

Endringsforslag SV/AP, foreslått av Maren Riise Rusten, Sosialistisk Venstreparti

Stryker punktet om utkjøp av leasing-bil i punkt 1, og legger til følgende i punkt 3:

Kommunestyret ber kommunedirektør komme tilbake til kommunestyret med en vurdering av prinsipper for kommunale tjenestebiler, herunder regler for bruk av tjenestebil, bruk av privatbiler med kjøregodtgjøring, bruk av leasing og ev. kjøp av materiell.

Før behandling av saken ba Elisabeth Lundberg om å få sin habilitet vurdert. Hun fratrådte møtet og vara Toril Eva Steien tok sete.

Behandling av habilitet: Elisabeth Lundberg begynte 2. mai i en stilling med økonomiansvar i Tolga kommune. Hun har ikke deltatt i arbeidet som ligger til grunn for tertialrapportering, men vil ha et ansvar for oppfølging av tiltak kommunestyret kan vedta. Det er ikke forhold som tilsier at «avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til», men det foreligger allikevel særegne forhold som kan så tvil om Elisabeth sin upartiskhet. Kommunestyret finner derfor Elisabeth Lundberg inhabil til å delta i behandlingen av tertialrapporten etter forvaltningslovens § 6 annet ledd.

Votering:

Kommunedirektørens innstilling med endringsforslag fra SV/AP ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kommunestyret tar Tertialrapport 1. tertial 2024 til orientering med følgende budsjettjusteringer:

1. Følgende investeringsprosjekter på til sammen kr 600.000,- rebudsjetteres i 2024, og finansieres ved hjelp av ubrukte lånemidler;
 - Selvbetjeningsløsning bibliotek – 400.000
 - Ferdigstillelse av Vingelen kirke – ekstra tilskudd til kirken – 200.000
2. Inntil kr. 228.000,- til boligtilskudd dekkes ved bruk av generelt disposisjonsfond
3. Kommunestyret ber kommunedirektør komme tilbake til kommunestyret med en vurdering av prinsipper for kommunale tjenestebiler, herunder regler for bruk av tjenestebil, bruk av privatbiler med kjøregodtgjøring, bruk av leasing og ev. kjøp av materiell.

20/24 Valg av meddommere og skjønnsmedlemmer for perioden 2025 - 2028

Kommunedirektørens innstilling:

Som meddommer til Lagmannsretten perioden 01.01.2025 - 31.12.2028:

- Terje Sandberg
- Britt Nesteby

Som meddommer i Tingretten perioden 01.01.2025 - 31.12.2028 velges

- Mari Trøan
- Kjersti Sundberg Flatgård
- Vegard Nygjelten
- mann - fremlegges i møtet

Som meddommer i Jordskifteretten for perioden 01.01.2025 - 31.12.2028 velges

- Ingar Brennmoen
- Stine Ringnes
- Jo Esten Trøan
- Elin Grindvoll Gransletten
- Ingunn Bakken
- Åsulv Reppesgård

Som skjønnsmedlem perioden 01.01.2025 - 31.12.2028 fremmes

- Odd Rune Enget
- Torill Eva Steien

Kommunestyret 30.05.2024

Behandling

Kommunedirektørens innstilling ble supplert med meddommer tingretten: Terje Sundt.

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kommunedirektørens innstilling:

Som meddommer til Lagmannsretten perioden 01.01.2025 - 31.12.2028:

- Terje Sandberg
- Britt Nesteby

Som meddommer i Tingretten perioden 01.01.2025 - 31.12.2028 velges

- Mari Trøan
- Kjersti Sundberg Flatgård
- Vegard Nygjelten
- Terje Sundt

Som meddommer i Jordskifteretten for perioden 01.01.2025 - 31.12.2028 velges

- Ingar Brennmoen
- Stine Ringnes
- Jo Esten Trøan
- Elin Grindvoll Gransletten
- Ingunn Bakken
- Åsulv Reppesgård

Som skjønnsmedlem perioden 01.01.2025 - 31.12.2028 fremmes

- Odd Rune Enget
- Torill Eva Steien

21/24 Kommunale vigslar

Kommunedirektørens innstilling:

- I tillegg til ordfører og varaordfører, gis kommunedirektør og kommunalsjef Oppvekst vigslsmyndighet gjeldende fra og med 01.06.2024
- Politisk delegeringsreglement oppdateres med Kommunedirektør og Kommunalsjef Oppvekst sine oppgaver i forbindelse med kommunal vigsel

Kommunestyret 30.05.2024

Behandling

Votering: Kommunedirektørens innstilling med redaksjonell endring ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

- I tillegg til ordfører og varaordfører, gis kommunedirektør og kommunalsjef Oppvekst vigslsmyndighet gjeldende fra og med 01.06.2024 jf. ekteskapslovens §12 b.
- Politisk delegeringsreglement oppdateres med Kommunedirektør og Kommunalsjef Oppvekst sine oppgaver i forbindelse med kommunal vigsel

22/24 Søknad om fritak fra verv

Kommunedirektørens innstilling:

1. Elisabeth Lundberg fritas fra vervet som kommunestyrerepresentant i Tolga kommune etter kommunelovens §7-3 første ledd fra og med 30.05.2024
2. I Elisabeth Lundbergs sted følgende representanter:
 - Vara eldreråd:
 - Midt Hedmark Brann og redning - repr. til representantskapet:
 - Villreinnemd Forollhogna:
 - Viltnemnda:
 - Medlem utredningsoppgave - Handlingsplan mot selvmord:

Kommunestyret 30.05.2024

Behandling

Endringsforslag i punkt 2 fra SV og AP, foreslått av Maren Riise Rusten, Sosialistisk Venstreparti
I Elisabeth Lundbergs sted velges følgende representanter:

- vara eldreråd: Maren Riise Rusten

- Midt Hedmark Brann og redning - repr. til representantskapet: Anne-Gjertrud Rye.

1. vara: Åsmund Nymoen

2. vara: Maren Riise Rusten

- Medlem utredningsoppgave - Handlingsplan mot selvmord: Kari Skancke Langen

Viltnemnda og villreinnemd Forollhogna tas ut, og følgende punkt legges til:

Elisabeth Lundberg har søkt om fritak fra politiske verv der hun åpenbart er utelukket fra valg. Vervene i viltneimnd og villreimnemnd skaper ikke en habilitetskonflikt knyttet til Elisabeth Lundberg sin arbeidssituasjon. På bakgrunn av dette vedtar kommunestyret at hun fortsetter i disse vervene i perioden 2023 - 2027.

Før behandlingen ba Elisabeth Lundberg om å få sin habilitet vurdert. Kommunestyret fant Elisabeth Lundberg inhabil etter forvaltningslovens §6.

Votering: Kommunedirektørens innstilling med endringsforslag fra SV/AP ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kommunedirektørens innstilling:

1. Elisabeth Lundberg fritas fra vervet som kommunestyrerepresentant i Tolga kommune etter kommunelovens §7-3 første ledd fra og med 30.05.2024
2. I Elisabeth Lundbergs sted følgende representanter:
 - Vara eldreråd: Maren Riise Rusten
 - Midt Hedmark Brann og redning - repr. til representantskapet: Anne-Gjertrud Rye.
 1. vara Åsmund Nymoen
 2. vara Maren Riise Rusten
 - Medlem utredningsoppgave - Handlingsplan mot selvmord: Kari Skancke Langen

Elisabeth Lundberg har søkt om fritak fra politiske verv der hun åpenbart er utelukket fra valg. Vervene i viltneimnd og villreimnemnd skaper ikke en habilitetskonflikt knyttet til Elisabeth Lundberg sin arbeidssituasjon. På bakgrunn av dette vedtar kommunestyret at hun fortsetter i disse vervene i perioden 2023 - 2027.

23/24 Strategisk plan 2025-2028-MHBR Midt-Hedmark brann-og redningsvesen IKS

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunestyret i Tolga slutter seg til vedlagt Strategisk plan for MHBR 2024-2028
Økning i rammene som eierkommune i MHBR behandles i forbindelse med årlige budsjettprosesser i kommunen.

Kommunestyret 30.05.2024

Behandling

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kommunestyret i Tolga slutter seg til vedlagt Strategisk plan for MHBR 2024-2028
Økning i rammene som eierkommune i MHBR behandles i forbindelse med årlige budsjettprosesser i kommunen.

24/24 Ny forskrift vann- og avløpsgebyr Tolga kommune

Kommunedirektørens innstilling:

Tolga kommune vedtar forskrift om vann- og avløpsgebyr, med virkning fra 1.7.2024.

Kommunestyret 30.05.2024

Behandling

Omforent utsettelsesforslag: Saken utsettes. Bestilling fra formannskapet innarbeides før saken fremmes på nytt.

Votering: Utsettelsesforslaget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Saken utsettes. Bestilling fra formannskapet innarbeides før saken fremmes på nytt.

MØTEPROTOKOLL **Kommunestyret**

Møtested: Kommunestyresalen, kommunehuset
Møtedato: 13.06.2024
Tid: kl 19:00 - 22:00

Fremmøtte	Parti
Knut Sagbakken	Ap
Åsmund Nymoen	Ap
Einar Hilmarsen	Sp
Esten Kleven	Sp
Ingeborg Kirkbakk	Sp
Jo Esten Trøan	Sp
Bjørnar Tollan Jordet	SV
Esten Inge Hilmarsen	SV
Inga Trøan Sundt	SV
Kjell Dalløkken	SV
Maren Riise Rusten	SV
Amund Tangen Bondal	SV
Terje Sundt	SV
Toril Østvang	V

Forfall	Parti	Varamedlem	Parti
Kari Nordskogen Volden	Sp	Britt Nesteby	Sp

Ved eventuelle merknader til protokollen, har den enkelte ansvar for å melde fra til kommunedirektør eller ordfører snarest, og innen 1 uke etter at møteprotokollen er mottatt. Jeg bekrefter med min underskrift at møteprotokollen er ført i samsvar med det som ble bestemt på møtet.

Bjørnar Tollan Jordet, 13.6.2024
Ordfører

Saksliste

Saksnr.	Tittel
PS-25/24	Godkjenning av innkalling og saksliste
PS-26/24	Referatsaker
PS-27/24	Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (HROS) for Tolga kommune 2024- 2028
PS-28/24	Kommuneplanens arealdel-prosessvedtak -silingsdokument
PS-29/24	Årsberetning og årsregnskap 2023
PS-30/24	Etiske retningslinjer - Tolga kommune
PS-31/24	Lokal forskrift om gebyr for saksbehandling og kontroll med avløpsanlegg
PS-32/24	Budsjettføringer 2025
PS-33/24	Valg meddommer jordskifteretten

25/24 Godkjenning av innkalling og saksliste

Kommunedirektørens innstilling:

Innkalling og saksliste godkjennes.

Kommunestyret 13.06.2024

Behandling

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Innkalling og saksliste godkjent.

26/24 Referatsaker

Kommunestyret 13.06.2024

Behandling

- Møte om psykisk helse i Vidarheim 10. juni
- Møte om sentrumsutvikling i Tolga sentrum 12. juni
- Møte i IPRNØ 12. juni - prosess knyttet til høringsuttalelse "Skole- og tilbudsstruktur."
- Generalforsamling i Alvdal Skurlag
- Møte i kirkelig fellesråd - rekruttering av ny sogneprest
- Opprustning av seremonirom på Omsorgstunet

Vedtak

27/24 Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (HROS) for Tolga kommune 2024-2028

Kommunedirektørens innstilling:

1. Tolga kommunestyre tar den framlagte «Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (HROS) for Tolga kommune 2024-2028» til etterretning.
2. Administrasjonen sørger for at HROS er oppdatert ved endringer i risiko- og sårbarhetsbildet og i takt med kommunalt planarbeid.
3. Den enkelte kommunale sektor/enhet skal innen sommeren 2025 ha gjennomgått og oppdatert sine spesifikke beredskapsplaner i henhold til særlovgivning, med bakgrunn i egen sektors risiko- og sårbarhetsanalyse og kommunens HROS.
4. Oppdatert "Plan for samfunnssikkerhet- og beredskapsarbeid i Tolga kommune" og oppdatert "Overordnet beredskapsplan for Tolga kommune" legges fram for kommunestyret i løpet av høsten 2024.

Kommunestyret 13.06.2024

Behandling

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Tolga kommunestyre tar den framlagte «Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (HROS) for Tolga kommune 2024-2028» til etterretning.
2. Administrasjonen sørger for at HROS er oppdatert ved endringer i risiko- og sårbarhetsbildet og i takt med kommunalt planarbeid.
3. Den enkelte kommunale sektor/enhet skal innen sommeren 2025 ha gjennomgått og oppdatert sine spesifikke beredskapsplaner i henhold til særlovgivning, med bakgrunn i egen sektors risiko- og sårbarhetsanalyse og kommunens HROS.
4. Oppdatert "Plan for samfunnssikkerhet- og beredskapsarbeid i Tolga kommune" og oppdatert "Overordnet beredskapsplan for Tolga kommune" legges fram for kommunestyret i løpet av høsten 2024.

28/24 Kommuneplanens arealdel-prosessvedtak -silingsdokument

Kommunedirektørens innstilling:

Tolga kommune, kommunestyret, vedtar den faglige anbefalingen som er gjort for hvert område i silingsdokumentet.

Kommunestyret 13.06.2024

Behandling

Før behandlingen av saken ba Kjell Dalløkken (SV) og Toril Østvang (V) om å få sin habilitet vurdert. Kjell Dalløkken er en av grunneierne som står bak et av innspillene til kommuneplanens arealdel. Behandlingen av innspillet innebærer en klar økonomisk fordel for Kjell Dalløkken. Kommunestyret fant Kjell Dalløkken inhabil til å delta i behandlingen etter forvaltningslovens §6. Kjell Dalløkken fratradte møtet under behandling av saken.

Toril Østvang er grunneier i områder som er omtalt i silingsdokumentet, men står ikke bak noen innspill til kommuneplanens arealdel. Da det ikke foreligger noen klare økonomiske fordeler eller ulemper for Toril Østvang fant kommunestyret henne habil til å delta i behandlingen av saken.

Omforent endringsforslag:

Silingsområde 21: Område 1, 2 og 4 siles ut. Område 3 og 5 vurderes på nytt og konsekvensutredes. Kommunedirektørens innstilling med det omforente endringsforslaget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Tolga kommune vedtar den faglige anbefalingen som er gjort for hvert område i silingsdokumentet med følgende endring:

Silingsområde 21: Område 1, 2 og 4 siles ut. Område 3 og 5 vurderes på nytt og konsekvensutredes.

29/24 Årsberetning og årsregnskap 2023

Kommunedirektørens innstilling:

Årsberetningen og årsregnskapet for 2023 godkjennes.

Formannskapet 06.06.2024

Behandling

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kommunedirektørens innstilling:

Årsberetningen og årsregnskapet for 2023 godkjennes.

Kommunestyret 13.06.2024

Behandling

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Årsberetningen og årsregnskapet for 2023 godkjennes.

30/24 Etiske retningslinjer - Tolga kommune

Kommunedirektørens innstilling:

1 Kommunestyret vedtar etiske retningslinjer som framlagt.

2 Kommunestyret slutter seg til prosedyre for varsling.

Kommunestyret 13.06.2024

Behandling

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Kommunestyret vedtar etiske retningslinjer som framlagt.
2. Kommunestyret slutter seg til prosedyre for varsling.

31/24 Lokal forskrift om gebyr for saksbehandling og kontroll med avløpsanlegg

Kommunedirektørens innstilling:

Forslag til forskrift om gebyr for saksbehandling og kontroll med avløpsanlegg etter forurensningsregelverket for Tolga kommune legges ut på høring i 8 uker fra vedtaksdato i henhold til forvaltningsloven § 37.

Kommunestyret 13.06.2024

Behandling

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Forslag til forskrift om gebyr for saksbehandling og kontroll med avløpsanlegg etter forurensningsregelverket for Tolga kommune legges ut på høring i 8 uker fra vedtaksdato i henhold til forvaltningsloven § 37.

32/24 Budsjettføringer 2025

Kommunedirektørens innstilling:

Med bakgrunn i det som framkommer i dokumentet *Budsjettpremisser 2025*, slutter kommunestyret seg til følgende føringer:

- Kommunen skal som utgangspunkt ta i mot 10-12 flyktninger årlig. I en ekstraordinær situasjon med anmodninger, slik vi nå har sett etter krigsutbruddet i Ukraina, skal kommunen strekke seg langt i å ta i mot flyktninger vurdert ut fra hva som anses mulig å håndtere. Driften samlet sett må tilpasses situasjonen
- Det foreslås å redusere samlet ramme for sektor oppvekst og samfunnsutvikling og styrke sektor velferd, herunder psykisk helsetjeneste barn og unge
- Det foreslås å styrke disposisjonsfond med en avsetning fra rammen
- Det foreslås å avsette netto salg konsesjonskraft i sin helhet
- Det anbefales å beholde eiendomsskatt på dagens nivå
- Kommunen skal ha løpende barnehage opptak
- Sommerjobb for ungdom skal videreføres årlig
- Oppvekst hele året - aktiviteter sommerstid for barn/unge, SFO, barnehagetilbud

Det foreslås å videreføre veiledende måltall for planperioden;

- Netto driftsresultat i % av driftsinntektene skal ligge på minimum 1,75 %
- Langsiktig gjeld bør være lavere enn 80 % av brutto driftsinntekter (gjeldsgrad)
- Størrelse på disposisjonsfond skal tilsvare minst 10 % av driftsinntektene.

Dette danner grunnlag for administrasjonens arbeid i det videre arbeidet frem mot budsjettseminar 16. og 17. september og endelig budsjettvedtak 12. desember 2024.

Kommunestyret 13.06.2024

Behandling

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Med bakgrunn i det som framkommer i dokumentet *Budsjettpremisser 2025*, slutter kommunestyret seg til følgende føringer:

- Kommunen skal som utgangspunkt ta i mot 10-12 flyktninger årlig. I en ekstraordinær situasjon med anmodninger, slik vi nå har sett etter krigsutbruddet i Ukraina, skal kommunen strekke seg langt i å ta i mot flyktninger vurdert ut fra hva som anses mulig å håndtere. Driften samlet sett må tilpasses situasjonen
- Det foreslås å redusere samlet ramme for sektor oppvekst og samfunnsutvikling og styrke sektor velferd, herunder psykisk helsetjeneste barn og unge
- Det foreslås å styrke disposisjonsfond med en avsetning fra rammen
- Det foreslås å avsette netto salg konsesjonskraft i sin helhet
- Det anbefales å beholde eiendomsskatt på dagens nivå
- Kommunen skal ha løpende barnehage opptak
- Sommerjobb for ungdom skal videreføres årlig
- Oppvekst hele året - aktiviteter sommerstid for barn/unge, SFO, barnehage tilbud

Det foreslås å videreføre veiledende måltall for planperioden;

- Netto driftsresultat i % av driftsinntektene skal ligge på minimum 1,75 %
- Langsiktig gjeld bør være lavere enn 80 % av brutto driftsinntekter (gjeldsgrad)
- Størrelse på disposisjonsfond skal tilsvare minst 10 % av driftsinntektene.

Dette danner grunnlag for administrasjonens arbeid i det videre arbeidet frem mot budsjettseminar 16. og 17. september og endelig budsjettvedtak 12. desember 2024.

33/24 Valg meddommer jordskifteretten

Kommunedirektørens innstilling:

Bjørn Aasen velges som meddommer i Jordskifteretten fra og med 01.01.2025-31.12.2028

Kommunestyret 13.06.2024

Behandling

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Bjørn Aasen velges som meddommer i Jordskifteretten fra og med 01.01.2025-31.12.2028

Godkjenning av møteprotokoll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Tolga kommune

Møtedato

07.10.2024

Saknr

31/24

Saksbehandler Torbjørn Brandt

Arkivkode FE-033, TI-&17

Arkivsaknr 24/498 - 3

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget godkjenner protokollen fra kontrollutvalgets møte, den 07.10.2024.

Saksopplysninger

Protokollen stadfester at alle vedtakene og protokollføringen for hver sak er i samsvar med saksbehandlingen for den aktuelle saken.

Vurdering og konklusjon

Utvalget oppfordres til å lese gjennom protokollen for å påpeke feil og mangler, som rettes opp av sekretariatet. Utvalget oppfordres deretter til å godkjenne møteprotokollen.